

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ERGENLERDE YEME TUTUMLARININ AİLE İŞLEVLERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mehriban GÜNAYDIN

Danışman

Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayımlayamaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Mehriban
Soyadı : GÜNAYDIN
Bölümü : Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Ergenlerde yeme tutumunun aile işlevleri açısından incelenmesi
İngilizce Adı : Investigation of eating behavior in adolescents in terms of family functions

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tezimi yazma sürecinde bilimsel araştırma kurallarına ve etik ilkelere uyduğumu, alan yazında yararlandığım tüm kaynakları kaynakçada belirttiğimi ve bunlar dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Mehriban GÜNAYDIN

İmza:

KABUL VE ONAY

Mehriban GÜNAYDIN tarafından hazırlanan “**Ergenlerde Yeme Tutumlarının Aile İşlevleri Açısından İncelenmesi**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç.Dr. Hatice KUMCAĞIZ

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Başkan: Prof.Dr.Müge YILMAZ

Psikoloji Anabilim Dalı

Gümüşhane Üniversitesi

Üye: Dr.Öğr.Üyesi Yaşar BARUT

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Bu tezin **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans/ Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/__

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

Değerli Aileme

TEŞEKKÜRLER

Tez çalışmamın ortaya çıkmasında fikirlerini, desteğini ve yardımlarını benden esirgemeyen, yüksek lisans eğitimim ve tez araştırma sürecinde, çalışmamın her evresinde beni dikkatli, sabırlı, sevecen, hoşgörü ve anlayış çerçevesinde titizlikle takip edip, bilgi ve deneyimlerini paylaşan aynı zamanda bana inanan ve cesaretlendiren saygıdeğer hocam ve danışmanım **Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ**'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bir tez danışmanından öte işini titizlik ve ciddiyetle yürütmesi ve insancıl yaklaşım biçimi bakımından bana anlamlı katkılarından dolayı ayrıca teşekkür ederim.

Yüksek Lisans öğrenim sürecinde bana emek veren kıymetli Ondokuz Mayıs Üniversitesi hocalarıma teşekkür ederim.

Hayatımın her evresinde bana desteklerini ve sevgilerini her daim hissettiren, motivasyon kaynağım olan sevgili Aileme;

Özellikle Azerbaycan'dan Türkiye'ye gelip eğitim süresince beni yalnız bırakmayan, hakkımı asla ödeyemeyeceğim fedakâr Annem **Südabe ASLANOVA**'ya,

Eğitim hayatımda her zaman destekleyip bana güvenen gerek maddi gerek manevi olarak elinden geleni sunmaya çalışan sevgili Eşim **Rasim GÜNAYDIN**'a,

Yüksek Lisans süresi boyunca fedakârlık yapan, tezimin bitmesini sabırla bekleyen kızlarım **Merve GÜNAYDIN** ve **Asude GÜNAYDIN**, oğlum **Muhammed Selim GÜNAYDIN**'a,

Hep yanımda olan ve manevi desteklerini benden esirgemeyen arkadaşım **Zeynep Gül TAMDOĞAN**'a,

SONSUZ TEŞEKKÜRLERİMİ SUNARIM.

ERGENLERDE YEME TUTUMLARININ AİLE İŞLEVLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Mehriban GÜNAYDIN

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

NİSAN, 2019

ÖZ

Bu araştırmada temel amaç, ergenlerde yeme tutumlarının aile işlevleri ve çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Giresun ili, Merkez ilçesinde çeşitli liselerde okuyan 385 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 16.03 olan 206'sının (%53.5) erkek, 179'unun (% 46.5) kız olduğu belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama amacıyla Yeme Tutumu Testi, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Kişisel Form kullanılmış ve SPSS 23 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde öğrencilerin demografik özelliklerini incelemeye yönelik betimsel istatistiksel çalışma yapılmıştır. Cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, beslenme alışkanlığı ve anne baba tutumuna göre yeme tutumu ve aile değerlendirme puanlarının değişkenlerle anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği Tek Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) vasıtasıyla incelenmiştir. Bununla beraber çok değişkenli temel etki anlamlı olduğunda Tek Yönlü Varyans Analizinde (ANOVA), varyans analizlerin anlamlı olması durumunda post hoc Scheffe testi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet, sınıf düzeyi, beslenme alışkanlığı ve anne- baba tutumları değişkenleri ele alındığında yeme tutumu ve aile işlevselliği arasında ilişkiyle anlamlı bir farklılık bulunmadığı bulunmuştur. Ergen bireylerde

okul türü değişkeninin yeme tutumu ve aile değerlendirme puanlarıyla istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Fen Lisesi öğrencilerinin Anadolu ve Meslek Liseleri Öğrencilerine göre daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğu, fakat Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerinin aile işlevselliği puanlarında anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Yeme tutumunun aile işlevlerini yordadığı araştırma sonucunda tespit edilmiştir. Buna göre, bozuk yeme tutum ve davranışlara sahip ergenlerin sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler : Ergenlik, Yeme Tutumu, Aile, Aile İşlevleri

Sayfa Sayısı :

Danışman : Doç. Dr. Hatice KUMCAĞIZ

INVESTIGATION OF EATING BEHAVIOR IN ADOLESCENTS IN TERMS OF FAMILY FUNCTIONS

MS Thesis

Mehriban GUNAYDIN

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

APRIL, 2019

ABSTRACT

The main aim of this research is to investigate eating behaviors in adolescents in terms of family functions and various variables. The sample of this research consisted of 385 student in various high schools in the central district of Giresun city in the academic year of 2017-2018. The average age of the students in this study was (16.03), 206 (53.5%) of them were males and 179 (46.5%) were females. for the purpose of collecting data for this research , a eating behavior test was done and a family evaluation scale and a personal form were used and It was analyzed using SPSS 23 package program. In the analysis of the data, a descriptive statistical study was conducted to examine the demographic characteristics of the students. It was examined by the One-Way Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) to see whether there is a significant difference in the scores of eating attitude and family function in accordance to Gender, type of school, class level, eating habits and parental attitude. However, when the multivariate basic effect is significant, one-way analysis of variance (ANOVA) is used to determine if variance analysis is

significant, using post hoc Schaffer test. As a result of the research, when the variables of gender, class level, nutrition habits and parental attitudes were taken into consideration, it was found that there was no significant difference between eating attitude and family functioning. In adolescent individuals, it was found that there was a statistically significant difference in eating attitude and family evaluation with variety of school type. It has been found that Science High School students have healthier family functions in comparison to Anatolian and Vocational High School students; however, there was no significant difference in the family functioning scores of Anatolian High School and Vocational High School students. The result of the research that followed the eating attitudes of family functioning was identified. According to the result of the research it was found that poor eating behaviors can be seen in students who do not have healthy family functions.

Key Words : Adolescence, eating behavior, family, family functioning

Number of Pages :

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Hatice KUMCAGİZ

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	4
1.3 Problem Cümlesi	4
1.4 Alt Problemler	4
1.5 Denenceler	5
1.6 Varsayımlar.....	5
1.7 Kapsam ve Sınırlılıklar	6
1.8 Tanımlar	6
1.9 Araştırmanın Önemi	6
İKİNCİ BÖLÜM	9
II. KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1 Ergenlik	9
2.1.1 Ergenlik Tanımları ve Ergenlik Dönemi Aşamaları	9
2.1.2 Ergenlik Dönemi ve İlgili Kuramsal Açıklamalar	10
2.1.3 Ergenlikte Sosyal Gelişim	13
2.1.4 Ergenlikte Duygusal Gelişim	14
2.1.5 Ergenlikte Ruhsal Gelişim ve Gelişimsel Görevler.....	14
2.1.6 Ergenlik Dönemi Bedensel Gelişim	16
2.1.7 Ergenlik Döneminde Cinsel Gelişim	17
2.1.8 Ergenlik Dönemi ve Aile İlişkileri	19
2.1.9 Ergenlikte Beslenme	22
2.2 Aile	22
2.2.1 Ailenin Tanımı	22
2.2.2 Aile Sistemi	23
2.2.3 Ailenin Özellikleri.....	24
2.2.4 Anne Baba Tutumları.....	24

2.2.5 Aile Çeşitleri	30
2.2.6 Aile İşlevleri.....	34
2.2.7 Aile İşlevlerini Etkileyebilecek etmenler	38
2.2.8 Ailenin Temel Nitelikleri.....	39
2.2.9 Aile İçi İlişkiler.....	39
2.2.10 Ailede Ruhsal Sorunlar	40
2.2.11 Ailede Özü/ Kronik Hastalığı bulunan üyenin varlığı.....	40
2.2.12 Ailenin ekonomik nitelikleri	41
2.2.13 Ailenin Gelişimsel Niteliği (Yaşam Döngüsü)	42
2.2.14 Ailede İletişim ve önemi	43
2.3 Yeme Tutumu ile İlgili Kuramsal Açıklamalar	44
2.3.1 Yeme Bozukluğunun Tanımı	44
2.3.2 Yeme Bozukluğunun Türleri.....	44
2.3.3 Farklı yeme tutumları Beslenme Biçimleri	45
2.4 Aile İşlevleri ile İlgili Araştırmalar	46
2.4.1 Aile İşlevleri ile İlgili Yurtiçi Araştırmalar	46
2.4.2 Aile İşlevleri ile İlgili Yurt dışı Araştırmalar	49
2.5 Yeme Tutumları ile İlgili Araştırmalar	51
2.5.1 Yeme Tutumları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	51
2.5.2 Yeme Tutumları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	59
III. YÖNTEM	59
3.1 Araştırma Deseni	59
3.2 Evren ve Örneklem.....	59
3.3 Veri Toplama Araçları.....	60
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	60
3.3.2 Yeme Tutumu Testi	60
3.3.3 Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ).....	61
3.4 İşlem.....	61
3.5 İstatistiksel Analiz	62
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	63
IV. BULGULAR.....	63
4.1 Ergenlerin cinsiyetlerine göre yeme tutumları ve aile işlevlerine ilişkin istatistiksel bulgular.	63
4.2 Ergenlerin sınıf düzeyine göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.	64

4.3 Ergenlerin yeme alışkanlığına göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.....	64
4.4 Ergenlerin anne baba tutumlarına göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.....	65
4.5 Ergenlerin okul türüne göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.	66
4.6 Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.	67
BEŞİNCİ BÖLÜM	69
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	69
5.1 Sonuç ve Tatışma	69
5.1.1 Ergenlerin Aile İşlevlerinin Yeme Tutumlarının Yordayıcısı Olup Olmama Durumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması.....	69
5.1.2 Ergenlerin Cinsiyetine Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması.....	70
5.1.3 Ergenlerin Sınıf Düzeyine Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması.....	71
5.1.4 Ergenlerin Yeme Alışkanlığına Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması.....	71
5.1.5 Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumlarına Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması.....	72
5.1.6 Okul Türü Değişkenine Göre Ergenlerin Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması.....	72
5.2 Öneriler	73
5.2.1 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	73
5.2.2 Araştırmacılara Yönelik Öneriler	73
KAYNAKÇA	74
EKLER	91
EK-1: Araştırma İzni	91
EK-2: Veri Toplama Araçları	92
EK-3: Etik Kurul Kararı	98

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Cinsiyet Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri.....	63
Tablo 2: Sınıf Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri	64
Tablo 3: Düzenli Beslenme Alışkanlığı Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri.....	65
Tablo 4: Sınıf Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri	65
Tablo 5: Okul Türü Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri	66
Tablo 6: Okul Türü Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları	67
Tablo 7: YTT Puanlarının Yordanmasına İlişkin Değişim İstatistikleri.....	67
Tablo 8: YTT puanlarının Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Sonuçları	68

SİMGELER VE KISALTMALAR

YYT Yeme Tutumu Testi

ADÖ Aile Değerlendirme Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Bu bölüm tez araştırma konusunun problem durumunu, araştırmanın önemi ve amacını, problem cümlesiyle alt problemlerini, hipotezlerini, sayıltılarını, sınırlılıklarını ve tanımları içermektedir.

1.1 Problem Durumu

Çocukluk döneminden çıkıp ve yetişkinlik dönemine girmeden birçok değişim ve gelişimin gerçekleştiği ergenlik dönemi, bir geçiş dönemidir (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2013). Bu evrede, bireyin bütün gelişim alanlarında (fizyolojik, psikolojik, duygusal), aynı zamanda iletişim ve ilişkilerinde oldukça süratli bir şekilde değişiminin yaşandığı bir dönemdir (Ersanlı, 2005). İnsan hayatının evrelerinden biri olan ergenlik, günümüzde geçmişe nazaran daha geniş alanı kapsamaktadır. Ergenlik döneminin kapsadığı yaş dilimi, kültürden kültüre, coğrafi mekâna ve sosyoekonomik duruma göre değişmektedir (Flanagan ve Syvertsen, 2006). Ergenlik psikanalitik yaklaşıma göre, cinsel dürtülere göre açıklanmaktadır. Sosyolojik yaklaşımclar ise ergenlik rollerle oluşan değişimlerle açıklanmaktadır (Coleman, 1980).

Ergen bireyler, bir taraftan hormonal ve bedensel gelişimlerine, buldukları toplumun normlarına uyum göstermeye, bir taraftan da bu değişikliklere duygusal ve psikolojik olarak ayak uydurmaya çalışmaktadırlar (Özatça, 2009). Ergen bireyin bulunduğu dönem karmaşa belirsizliği içermektedir. Ergenlik döneminde bireyde bilişsel, biyolojik, psikolojik, duygusal ve sosyal olarak farklılıklar gözlemlenmektedir. Ergenler bir taraftan bireyselleşmeye, ebeveynlerinden ayrılmaya çalışırken bir taraftan kimlik arayışına girmekte ve toplumsal ilişkilere ihtiyaç duymaktadırlar (Ostrov ve Offer, 1980). Bu süreçte ergen birey fizyolojik, psikolojik ve toplumsal değişimlere ayak uydurmak için çabalamaktadır. Bununla

beraber sorumluluk almaya başlayan ergen ailesinin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Aynı zamanda ailesinin desteğini hissetmeyen ergen birey duygusal yalnızlık yaşayabilmektedir (Özatça, 2009).

Dünyaya geldikleri zamandan itibaren çocuklar gerek bakımlarının karşılanması gerekse de yaşadıkları dünyayı keşfetmek için olsun anne babaya ihtiyaç duymaktadır. Anne baba- çocuk ilişkisi ve yetiştirme sürecindeki tutumlar, çocuğun hem psikolojik hem sosyal yönlerini, ileride kuracağı kişilerarası iletişim ve ilişkileri etkileyebilmektedir. Bununla beraber anne babaların çocuklarıyla kurdukları iletişim şekilleri, çocukları tarafından gözlemlenerek rol model alınmakta, olumsuz yaşantılar ileride psikolojik sorunlara yola açabilmektedir. Aile ortamının bireylerin gelişimine önemli derecede büyük etkileri bulunmaktadır. Aile içi iletişimlerin ve ilişkilerin yüksek düzeyde olumlu yönde olduğu aile ortamları, bireylere, sağlıklı gelişimleri için lazım olan yaşantıları sağlamaktadır. Aksi olan aile ortamları, bireylerin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Yavuzer, 2003). Çocuğun ihtiyaçlarını karşılayıp bakımını yapan kişilerin, çocuğun benlik saygısı ve bedenini algılamasıyla ilgili algısının oluşumunda büyük etkiye sahip oldukları belirtilmektedir (Mesnik, 2008). Bireysel karar verme aşamasında bile ailelerinden etkilenmekte olmaları, bireylerin ailelerine güvenmelerinden ve inanmalarından kaynaklanmaktadır (Çerik, 2002). Yaşadıkları ailenin işlevlerini sağlıklı olarak yerine getirmesi, ergen bireylerin sağlıklı olarak yetişmesini sağlamaktadır (Ceyhan ve Doğan, 2008). Araştırmalara göre, olumsuz davranış biçimi, sağlıksız ailede yaşayan ergenlerde diğer normal ailelerde yetişen ergenlere nazaran daha fazla görülmektedir (Demir, 2008). Araştırmalara göre, anne -baba tutumlarının ergenler üzerinde önemli etkisi bulunmaktadır. Ebeveyn- çocuk ilişkisi, bireyi arkadaşları ve çevresi ile ilişkisinde belirleyici olmaktadır. Bundan dolayı ebeveynlerin çocuklara karşı davranış biçimleri oldukça önemlidir (Soodak ve Erwin, 2000; Steinberg, 2007).

İnsanın yaşam doyumu ve topluma uyum sağlamasında ailenin önemli rolü vardır. Aile işlevleri, aile fertlerinin mutlu, sorumlu, güvenilir bir kişiliğe sahip olması ve yaşam doyumlarının artması için ortam sağlamaktadır (Türküm, Kızıldaş, Bıyık ve Yemenici, 2005). Sağlıklı aile işlevleri için aile içinde iyi ilişkiler geliştirmeye, iyi iletişim kurmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla beraber aile içerisinde bireylerin birbirlerine saygı göstermesi önem taşımaktadır. Aile işlevlerinin bozuk olması ve

aile içi sorunların olmasının bireylerde hastalıklara yol açtığına ilişkin araştırmalar mevcuttur. Aynı zamanda bozuk aile işlevlerinin intihar ve depresyona yol açtığı belirtilmektedir (Bauer ve Boyce, 2004).

Ergenlik döneminde bireylerde fizyolojik değişimin yanı sıra hem psikolojik hem de fiziksel değişim görülmektedir. Ergen birey beden görüntüsü ile önceki yıllardan daha fazla ilgilenmekte ve önem vermektedir. Ergenlerin köklü değişim yaşadığı bu evrede, ailenin de bireye karşı davranışlarında değişim görülmektedir. Anne- babalar fiziksel ve psikolojik olarak değişmekte olan ergen bireylerin ihtiyaçlarına göre kendilerini ayarlamaya çalışmaktadırlar (Wenar ve Keig, 2005).

Fiziksel, bilişsel ve psikolojik olarak değişim gösterdikleri ergenlik döneminde, ergen bireyler kimlik arayışındadırlar. Kabul görmek istedikleri için değişmekte olan ergen bireyler, dış görünüşleri ile de fazlaca ilgilenmektedirler. Ergenlerin ideal beden imajına ulaşmak istemeleri yeme tutumlarının değişmesine de neden olmaktadır (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2013).

Modernleşmenin gerek toplumda gerekse de bireylerin davranışlarında değişimi beraberinde getirdiği ve tüketim ihtiyaçlarının farklılaşmakta olduğu görülmektedir (Baudrillard, 2012). Bu süreçte yeme davranışında da değişiklikler göze çarpmaktadır. Bireylerin benlik oluşumu sürecinde kilonun önemli yere sahip olduğu, zayıflamaya yönelik davranış biçiminin yaygınlaştığı belirtilmektedir (Uğur, 1996). Yapılan bir araştırmaya göre, yeme bozukluğu yaşayanlarda yaşta düşüş gözlemlenmektedir. Bunun nedeni olarak, teknoloji kullanım yaşının düşmesi, zayıflığın güzellik olduğu algısının iletişim araçlarıyla bireylere ulaşması olarak görülmektedir (Oğuz, Karabekiroğlu, Kocamanoğlu ve Sungur, 2015).

Tutum bireylerin objelere, insanlara, fikirlere ve başka alanlara yönelik duygu, düşünce ve davranışlarını oluşturan bir eğilimdir (Arkonaç, 2008). Bu durum yeme tutumunun, yemek yemeye ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarını içermekte olduğunu açıklayabilmektedir

Yapılan çalışmalarda, yeme bozukluklarından, obez olan ergen bireylerle normal ergen bireylerin ailelerine bakıldığında, obez ergenlerin anne babasının normal olanlara göre daha otoriter tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca obez bireylerin sosyal ortamlarda kaygı düzeyleri diğerlerine göre daha yüksek olduğu

gözlemlenmiştir. Bununla beraber, kontrolcü davranış tutumu arttıkça kaygı düzeyinin yükseldiği bulunmuştur (Erdoğan, 2013). Çocukların anne baba tarafından yeterince sevgi görmemeleri, ilgisiz kalmaları, duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması ve ebeveynlerin tutumunda dengesizlik durumu, ergenlerin yeme davranışında bozukluğa neden olabilmektedir. Ebeveynlerin umutsuz ve karamsar olması çocukları da olumsuz olarak etkilemektedir. Çünkü bu durum bireylerin, anne babaları tarafından sevilmediklerini algılamalarına neden olabilmektedir. Psikanalitik kurama göre, yeme bozukluğu bir yerde kaygıyla baş edebilme yolu olarak görülebilmektedir (Vural, 2015).

Ergenlik döneminde birçok bağlamda değişim yaşanmasıyla beraber biyolojik olarak değişimin doğurduğu görüntüsünde ve ideal beden imgesine yönelik yeme tutumunda değişiklik olmasına algılanan ebeveyn yaklaşımı ve aile işlevlerinin etkisinin olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda ergen bireylerin, beslenme ve yeme davranışına ilişkin etkileyici faktörlerin ortaya çıkarılması ileride olabilecek yeme bozukluklarının engellenmesinde büyük rol oynayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda ergenlerin yeme tutumlarının aile işlevlerinden etkilendiği düşünülmekte ve bu çalışmada, ergenlerin yeme tutumlarını aile işlevleri ve çeşitli değişkenler açısından incelemeye odaklanılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ergenlerin yeme tutumlarını aile işlevleri ve çeşitli değişkenler (cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü, yeme alışkanlıkları, yeme alışkanlıklarını etkileyen faktörler) açısından incelenmesidir.

1.3 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasında ilişki var mıdır?” sorusudur.

1.4 Alt Problemler

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki yeme alışkanlığına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki aile tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

1.5 Denenceler

1. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.
2. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.
3. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki yeme alışkanlığına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.
4. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki anne baba tutumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.
5. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki okul türüne göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir.
6. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

1.6 Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğrenciler çalışmaya gönüllü olarak katılmış; Bulut'un (1990) Türkçe'ye uyarladığı "Aile Değerlendirme Ölçeği", Savaşır ve Erol'un (1989) Türkçe'ye uyarladıkları "Yeme Tutumu Testi"ni samimi ve objektif olarak cevapladıkları varsayılmıştır.

1.7 Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın evreni 2017–2018 eğitim öğretim yılında Giresun'un Merkez ilçesinde liseye devam eden öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın verileri 'Kişisel Bilgi Formu', Bulut (1990) 'un Türkçeye uyarladığı "Aile Değerlendirme Ölçeği"; Savaşır ve Erol (1989) tarafından uyarlanan "Yeme Tutumu Testi" ile elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

1.8 Tanımlar

Ergenlik dönemi: Erinlikten itibaren yetişkinliğe kadarki süreyi içeren, bireylerin zihinsel, duygusal ve bilişsel alanlarda değişikliğin olduğu, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemidir (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2013).

Yeme Tutumu: Bireylerin yemeye karşı duygu, düşünce ve davranışlarını oluşturan eğilimdir.

Aile işlevi: İnsan soyunun süreğen olarak devam etmesi, çocukların yetiştirilmesi, aile fertlerinin bakımının karşılanması, saygı, sevgi, düzen ve gelişimin olması için uygun ortam ve destek sağlamadır (Kut, 1994).

1.9 Araştırmanın Önemi

Ergenlik döneminin bireyin çeşitli yönden gelişiminin gerçekleştiği, özerkleşmek için mücadele ettiği, birçok gelişim görevini yerine getirdiği bir dönem olduğu açıklanmaktadır. Aynı zamanda bu dönemin bireyin kişiliğini ve diğer gelişim alanlarını etkileyecek hızlı değişimlerin yaşandığı önemle vurgulanmaktadır. Ergen bireylerin yaşanan birçok değişim ile ondan beklenen görevleri yerine getirirken yaşadığı kaygı ve tedirginliği egosunun yardımıyla bütünlüğü sağlayacak şekilde atlatması gerekmektedir. Genellikle çelişkili duygular ve kaygı durumu ergenlik döneminin başlarında görülmektedir (Kılınç, 2008). Bu süreçte ergenin ruh sağlığı, kimlik ve benliğinin geliştirilmesi için anne baba desteğine çok büyük ihtiyaç duyulmaktadır (Çuhadaroğlu ve diğerleri, 2004).

Kişinin fiziki görüntüsü, kişiliğini biçimlendirmese de diğerlerinden gelen tepkiler neticesinde davranışları etkilemektedir. Ergenlik döneminin bir takım değişimi beraberinde getirmesi, ergenlerin ilgi ve tutumlarının da değişmesine neden

olmaktadır. Dış görünümüne oldukça önem verildiği bu dönemde ergenin yeme tutumlarında değişim olabileceği düşünülmektedir.

Yemek yemeye karşı olan olumsuz tutumların devamlılık gösterdiği ve akabinde yeme bozukluklarına ciddi bir şekilde yol açtığı görülmektedir (Calam ve Waller, 1998). Ergenlerin yeme alışkanlıklarını etkileyen etmenleri anlayabilmek, ileride olası yeme bozukluklarının önüne geçilmesine yardımcı olacaktır.

Aile üyelerinin birbirileri arasındaki iletişim ve ilişkileri yaşamlarına ilişkin önem arz etmektedir. Anne- baba ve çocuk arasındaki etkileşim, iletişim şekli, tutum ve davranış biçimi bireyler için son derece önemli olup yaşamın diğer alanlarını da etkilemektedir (Mete, 2005). Literatürde aile özelliklerinin ve yapısının ergen bireylerin davranış biçimlerini negatif veya pozitif yönde etkilemekte olduğuna dair araştırmaların mevcut olduğu görülmektedir. Araştırmalarda, sorunlu davranışlar gösteren ergenlerin anlayışlı olmayan çatışma içerisinde olan ailelere sahip oldukları tespit edilmiştir (Goss ve Allan, 2002). Ayrıca tutarsızlığın görüldüğü düzensiz ailelerin ergenin davranışlarını negatif yönde etkilediği de belirtilmektedir (Rey ve Plapp, 1989). Bununla beraber, ailesi ile iyi ilişkiler içerisinde, anlayışlı ve kabul edici bir tutuma sahip olan ergenlerde davranış bozukluklarına az rastlandığı bulunmuştur (Estevez, Musitu ve Herrero, 2005).

Ergenlerin yeme tutumuna ilişkin aile işlevlerinin incelenmesi ve bu doğrultuda önleyici rehberlik yapılması, psikolojik desteğin verilmesi bununla birlikte gerek ailesi gerek öğretmenleri ile işbirliğine girilerek yardım edilmesi açısından önemli görülmektedir.

Yapılan araştırmalarda, ergenlik döneminde sorunlu davranışları bulunan ergenlerde aynı ortak özelliklerin görüldüğü tespit edilmiştir. Sorunlu davranışlarda bulunan ergenlerin gerek yaş ve cinsiyet olsun gerekse de aile tutumları ve ailelerine ilişkin sosyoekonomik durumları olsun birbirlerine benzemekte olduğu açıklanmaktadır (Boyd, Mc Cabe ve d'Arcy, 2003). Yemek yemeye yönelik davranışlarda düşük yaşlardan itibaren hızlı bir değişim görülmekte ve ölüm riski içermekte olduğu açıklanmaktadır (Vardal, 2015). Bu nedenle, yeme tutumuna yönelik bu araştırmanın önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ergenlik döneminde bireylerin yeme tutumları ile aile işlevlerinin ilişkisini değerlendirmek, ayrıca demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini

araştırmak bireyler için önemli görülmektedir. Ayrıca sağlıksız bireylerin aileyi ve toplumu da etkilediğini göz önünde bulundurursak, bu çalışma, sağlıklı aile ve toplumun oluşması için önemli katkı sağlayacaktır.

Aile işlevleri, ailenin üyelerinin birbirleriyle ilişkilerini, etkileşimlerini ve yaşamlarının kalitesini etkilemektedir (Bulut, 1993). Aile işlevlerinin ergenlerin yeme tutumunu etkileyip etkilemediği bununla beraber yeme tutumu ile ilişkili olan değişkenler açısından incelenmesi risk gruplarını tanınmasını sağlar ki bu da gerekli önlemlerin alınmasını öngörür. Aynı zamanda bu çalışmanın yeme tutumu ile ilişkili problemlerin zmne ilişkin eğitim programları düzenlenmesine ve gerek okul ortamlarında psikolojik danışmanlar gerek iletişim araçları yolu ile uzmanlar tarafından uygulanabilmesine katkı sağlayacağı dşnlmektedir.

Yurtiçinde ergenlerin yeme tutumları ile ilgili çok az sayıda çalışma olması nedeni ile araştırmanın ülkemizde ileride yapılacak araştırmalara ve alan yazına katkı sağlayacağı dşnlmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölüm tez çalışmasının kuramsal çerçevesini oluşturan ergenlik dönemi, aşamaları, özellikleri, aile ve anne baba tutumları, yeme tutumu, ailenin ergen davranışlarına etkisine ilişkin literatürde bulunan kuramsal bilgilerle beraber bu konularla alakalı yurtiçinde ve yurt dışındaki yapılmış araştırmaları içermektedir.

2.1 Ergenlik

2.1.1 Ergenlik Tanımları ve Ergenlik Dönemi Aşamaları

Ergenlik Latince “adolescence”, “adolescere” sözünden türetilmiş olup, “büyüme” ve “ olgunlaşma” manasına gelmektedir (Golinko, 1984). Ergenlik döneminde bireyler biyolojik değişikliklerin yanı sıra psikososyal değişiklikler de yaşamaktadır. Yani ergenlik bireylerin hormonal, fiziki görünüm olarak değişimlerinin yanı sıra ilgilerinin, arkadaş ve romantik ilişkilerinin de olduğu ve değiştiği bir dönemdir (Kulaksızoğlu, 2014). Ergenlik dönemi çocukluktan gittikçe yetişkinliğe doğru geçişi sağlayan ve aynı zamanda birçok fizyolojik, psikolojik ve toplumsal değişimlerin geliştiği bir evre olduğu belirtilmektedir. Ergenlik döneminin başlangıcı ve sonu hem bireysel hem de sosyokültürel özelliklerden etkilenmektedir (Polvan, 2005).

Çocuk ebeveynin korumasına eskisine nazaran daha az ihtiyaç duyar, aynı zamanda fizyolojik açıdan da yetişkinliğe ulaşmış ve bundan dolayı toplumsal rolleri değişerek sorumluluklar yüklenmeye başladı ise ergenlik döneminin başlamıştır (Counts ve Adams, 1985). Milli Eğitim Bakanlığının yaptığı tanıma göre ergenlik “buluş çağına erme sebebi ile biyo-psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan çocukluk ve genç yetişkinlik arasında kalan 12-24 yaşları arasındaki gruptur” (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2013). Psikolojik yönden birçok önemli sorunları da barındıran ergenlik dönemi, çocukluk çağından çıkıp yetişkinliğe kadar geçiş sürecini kapsamaktadır. Bununla beraber ergen bireyin ruhsal durumu inişli ve çıkışlı olmakta bu da kendisini tutarsızlıkla göstermektedir. Bu

dönemde ergenlerin bir taraftan kimlikleri oluşurken bir taraftan gelişim görevlerini yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Söz konusu gelişim ödevlerinde gösterdikleri başarı veya bunun tersi bireyin ileride yetişkinlik döneminde göstereceği uyum ve başarının habercisi olmaktadır (Koç, 2003).

Yaşamı birçok yönden etkileyen değişikliklere sahip ergenlik döneminin başlangıcında biyolojik, sonlarına doğru ise psikososyal değişimler görüldüğü belirtilmektedir. Dönemin gerek başlangıcında gerekse de sonunda kriz durumu görülmektedir. Ergenlik dönemi “erken”, “orta” ve “geç dönem” şeklinde evrelere ayrılmaktadır (Koptagel, 1991). *Erken* ergenlik (12-14) denilen erinlik dönemi buluğa ermekle başlamaktadır. Bu evrede bedensel gelişim yani kilonun artması, boyun uzaması ve hareketlerde artış görülmektedir. Aynı zamanda bu evrede somut düşünce yapısının yerini soyut düşünce almakta ve cinsel gelişim görülmektedir. Bu evrede ergenin döneminin özelliklerine ilişkin bilgilendirilmesi gerekmektedir. *Orta* ergenlik (15-17) evresinde ergende psikolojik gelişim problemleri görülebilmektedir. Bu evrenin en bariz özellikleri, ergenin aileden uzaklaşması ve arkadaşlık ilişkilerine daha çok önem vermesi, bağımsızlaşma mücadelesi ve cinsel kimliğinin gelişmesi olarak açıklanmaktadır. Aynı zamanda karşı cinsle ilginin artması da evrenin özelliklerindedir. *Geç* ergenlik (18 yaş ve üzeri) “ben kimim?” sorusuna cevap bulunduğu ve kimlik bütünlüğünün oluştuğu evredir. Evrenin en önemli özellikleri, geleceğe yönelik ve mesleki seçimler yapılması, karşı cinsle ilişkilerin oluşması, gerek siyasi, felsefi gerekse de dini görüşlere sahip olma ve toplumsal kimliğin kazanılması olarak açıklanmaktadır (TÜBA- UNFRA Raporu, 2004).

2.1.2 Ergenlik Dönemi ve İlgili Kuramsal Açıklamalar

2.1.2.1 Psikoanalitik Kuram

Psikanalitik kurama göre fallik dönemde sonrası gelen gizil dönemde cinsel dürtüler bastırılmakta, akabinde ergenlik döneminde tekrar ortaya çıkmaktadır. Ergenlerde her çeşit zevk sadece cinsellikle ilişkilidir. Bu dönemde ergen, iç çelişkilerini zihninde düzenlemeyi denedikleri belirtilmektedir. Ergenler fallik dönem ortaya çıkan oedipal çelişki durumunu atlattığı bulunmakta artık kendi cinsindeki ebeveyni ile özdeşleşmeye başlamaktadır. Bununla beraber daha önce duyduğu suçluluk ve düşmanlık duygularını kontrol altına almaya çalışmaktadır. Bazı psikanalistlere göre ise ergenlerin bu dönemde anne babalarından uzaklaşma nedenlerini bastırılmış

duygulardan arınmak olduğunu açıklamaktadır. Ebeveynden uzaklaşma nedeniyle oluşan boşluktan üzüntü duyan ergenler yeni ilişkiler aramaktadırlar. Bu dönemde arkadaşlarıyla sıklıkla dengesizliğin oraya çıkması, ergenin iç çelişkilerinin dışarıya vurulması olarak belirtilmiştir. Aynı zamanda bu dönemin çok önemli olduğunu vurgulanmakta, evrenin yaşanmaması durumunda olgun yetişkin olunmayacağı açıklanmaktadır (Kulaksızoğlu, 2014).

2.1.2.2 Sullivan'ın Kuramı

Psikanalitik görüşü eleştirmekte olan bu kuramda, kişilerarası ihtiyaçların tatmininin oldukça önemli olduğunu ileri sürülmekte ve güvenlik ihtiyacının ve endişeden arınmanın önemi olduğu üzerinde durulmaktadır. Çocukluklarından beri cinsel davranışlarına gösterilen memnuniyetsizliği algılayan gençlerin, bu dönemde, cinsel duyguları ile endişeden arınma ihtiyaçları çelişmektedir. Netice itibarı ile gençlerin bu evreyi çatışma içerisinde geçirdikleri belirtilmektedir.

2.1.2.3 Lewin'in Kuramı

Bireyin davranışının çevresiyle etkileşimi neticesinde oluştuğunu savunan bu kurama göre, ergenlik dönemi hızlı ve yoğun değişimlerin yaşandığı stresli bir evre olarak nitelendirilmektedir. Eğer oluşan değişimler yavaş olursa ergenin buna ayak uydurması kolaylaşır. Bununla beraber bu dönemde, yeni kararların alınması, yeni beklentilerin karşılanması ve hedeflerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Birey çocukluğunda öğrendikleri ile yetişkin hayatı arasında bağlantı kurmakta zorlanmaktadır. Yetişkinlerin kimi zaman çocukluğunu bırakması gerektiği, kimi zaman da çocuk olduklarını hatırlatan tepkileri, ergenlerin çelişki yaşamasına ve stres yaşamalarına neden olmaktadır.

2.1.2.4 Antropoloji Kuramı

Bu kurama göre, ergenlik döneminin toplumun kültürel normlarına ters düşülmesi sonucu fırtınalı ve stresli bir dönem olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bununla beraber ergenlik dönemini uyumlu, isyankâr olmayan ve anne babasından nefret etmeyerek geçiren gençlerin olduğunu altını çizmişlerdir (Kulaksızoğlu, 2014).

2.1.2.5 Spranger'in Kuramı

Spranger'in "bireysellik değişebilirliği" kuramını geliştirdiği ve ergenlikte üç büyüme modelinden bahsettiği belirtilmektedir (Teo, 2003). Birinci modeldeki bireyler ergenlik dönemini stresli ve zor geçirmektedir. Diğer modeldeki gençler yavaş ve sürekli gelişim içerisinde olup yetişkinliğe rahat bir şekilde geçiş yaparlar. Dinamik model olarak adlandırılan bu modelde ergenler zorluklara karşı bilinçli bir şekilde çaba gösterirler. Ayrıca ergenlerin bu dönemi kolay ya da zor atlatacakları kişilik özelliklerine bağlı olduğu belirtilmektedir.

2.1.2.6 Erikson'un Kuramı

Erikson ergenlik dönemini kişilik arayışına ilişkin psikolojik bunalım olarak görmektedir (Munichin, 1985). Erikson'a göre, ergenlerin çocukluktan getirdikleri çatışmaları özümsemeleri aynı zamanda yetişkinlikte önüne çıkabilecek engelleri sezinlemesi gerekmektedir. Erikson ergenliği yetişkinlikteki üç tür çatışmaya hazırlık olarak görmektedir ve "Mahremiyete karşı tecrit olma", "Durgunluğa karşı üretkenlik" ve "Ümitsizlik ve çaresizliğe karşı katılım ve bütünlük" çatışmalarına hazırlıktan bahsetmektedir. Çatışmalarla başarılı bir şekilde başa çıkan ergenler, sağlıklı olarak kimlik kazanırlar. Ergenlerin bu dönemde en önemli değişiminin "kimlik krizi" olduğunu vurgulanmıştır (Kulaksızoğlu,2014).

2.1.2.7 Marcia'nın Kuramı

Marcia (1980) psikososyal kuramdan etkilenerek üç sayıltı üzerine kuramını geliştirmiş ve ergenlerin dağınık kimlik, başarılı kimlik, ipotekli kimlik ve moratoryum olmak üzere dört kimlik statüsünden bahsetmiştir. Başarılı kimlik geliştirmiş olanlar, kararsızlıklar ve krizler yaşayıp belirli kararlar verebilen ve yönelimleri olan ergenlerdir. Bekleme (moratorium) statüsündekiler, yönelimlerden önce irdeleme döneminde güçlü arayış içerisinde olan ergenlerdir. Erken bağlanma (ipotekli) statüsündekiler, kendisi araştırma yapmadan hiçbir kriz yaşamadan, başkalarının kararlarına uyan ergenlerdir. Dağınık kimlik geliştirenler, irdeleme araştırma dönemine girmeyen, kriz yaşamayan ve hiçbir yönelimi olmayan kimlik konuları ile ilgilenmeyen ergenlerdir (Atak, 2011).

2.1.2.8 Sosyolojik Yaklaşım

Sosyolojik yaklaşımı kuramına göre, ergenlik döneminde yaşanan tüm değişiklikler sadece fizyolojik açıdan değerlendirmemek gerekmektedir. Büyüme sürecinde sosyal yaşamda öğrendiği rollerin büyük önemi olduğu belirtilmektedir. Bununla beraber bu roller erken yaşlarda yetişkinler tarafından belirlense de daha sonraları yetişkinlikte ferdin kendisi tarafından tercih edilmektedir. Ergenlik dönemi hem geçiş dönemi hem de birçok sosyal rollerin olduğu bir dönem olmaktadır. Bu dönemde çocukluktan bazı roller devam etmekle yeni yetişkin rolleri benimsenmektedir. Bu yaklaşıma göre, ergenlik toplum içerisinde sosyalleşme sürecinde bir dönemeç olarak oldukça önemli görülmektedir. Ergenlerde rol değişiminin yaşanmasıyla gerilim yaşandığı görülmektedir. İç ve dış baskılarında doğan gerilimler bireyin sosyalleşme sürecinde sürekli etkileşim içerisinde olduğu ebeveyni, arkadaşları, öğretmenleri gibi çevresi ve yaşadığı ortamına, koşullarına göre değişim göstermektedir (Cloutier, 1982).

2.1.3 Ergenlikte Sosyal Gelişim

Sosyalleşme bireyin gözlem sonucu çevresinden edindiği izlenimleri tekrar çevresine yansıtması anlamına gelmektedir. Birey çocukluktan itibaren kendisine yönelik yapılan sosyal davranışları çevreye yöneltmektedir. Bireyin sosyalleşmesini etkileyen birçok faktör vardır. Bireyin evin küçük, orta veya büyük çocuğu olması, evdeki çocuk sayısı, cinsiyeti, ailenin diğer insanlarla iletişim biçimleri, ailenin sosyoekonomik durumu ve buldukları kültür başta gelmektedir. Ergen ve ailesi sosyalleşme sürecinde birbirinden etkilenmektedirler (Santrock, 1993). Ergen bulunduğu dönemde hem kimlik gelişimine hem de dış görüntüsüne oldukça önem vermektedir. Dış görüntüsünden dolayı aldığı dönütler benliğinin oluşmasında etkili olmaktadır. Arayış içerisinde olan ergen zaman zaman akranlarına ve karşı cinse başvurabiliyor. Ergenin çocukluk yıllarında öğrendikleri ile bu dönemde beklenen değerler arasında çelişki yaşayabilmektedir (Geçtan, 1993). Anne baba tutumu da bireyin sosyalleşmesini etkilemektedir. Demokratik, otoriter veya aşırı korumacı aile tutumları bireyin farklı sosyal davranışlar edinmesine sebep olmaktadır. Fazla ilgilenilen ve korunan çocukların daha az sosyal olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmalarda, anne baba tutumlarını olumlu algılayan ergenlerin sosyal uyumunun yüksek olduğu bulunmuştur (Akbağ, 1994).

2.1.4 Ergenlikte Duygusal Gelişim

Bireyin yaşam boyu değişik olay ve durumlara gösterdiği duygusal tepkiler farklılık göstermektedir. Ergenlik döneminde ergen bireyin duygularında düzensizlik görülmektedir. Aynı olaya farklı zamanlarda değişik tepkiler gösterebilmektedir. Cinsel olarak beğenilmek ve diğerini beğenme duygusu ergeni heyecanlandırmaktadır. Erken ergenlik yıllarında karşı cinsle toplu olarak bir arada olmayı, daha sonra karşı cinse romantik duygular ortaya çıkabilir. Ergenlerin vücutlarının orantısız büyümesi ve ilgilerinin bedenlerine odaklanması utanma ve mahcubiyet duygularının yaşamasına neden görülmektedir (Koptagel, 1991). Ergenlerde “Gündüz Rüyası” aşırı hayal kurma görülmektedir. Bu şekilde isteklerini, dileklerini düşüncelerine aksettirmektedirler. Toplumsal iletişim ve ilişkilerde aksaklık ve engellemeler bireyde tedirginlik duygusu oluşturmaktadır. Bu dönemin en bariz özelliklerinden biri de bireyin yalnız kalmak istemesi ve kendi ile baş başa kalıp yeni duyguları anlamlandırmasıdır. Ergenlerin en ihtiyaç duydukları duygu sevgidir. Dünyaya geldiğinden beri birey sevgi ve korunmaya ihtiyaç duyar. Ailede sevgi ile büyüyen bireyler hem benlik saygıları hem de yaşam enerjileri yüksek bireylerdir. Aksi durumlarda duyguların bastırılması ve donukluk görülmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre, ergenlerde en çok hayvan korkusundan, daha sonra savaş, üniversiteye girememe, başarısızlık, kendini gerçekleştirememe ve ölüm sonrasını düşünme durumlarının yüksek korku ve kaygı yaşamasına neden olmaktadır (Özkan,1984).

“Anlaşılmamak” bir ergenin en büyük problemlerindendir. Bu durumda ebeveynlerin yargılamadan, eleştirmeden etkin dinleyerek ergenin kendisini ifade etmesine izin vermesi gerekmektedir. Özerkleşmek isteyen gence izin verilmemesi, diğerleri ile kıyaslanması, aşağılanma ve yüksek beklenti gibi davranışlar ergenleri yüksek derecede kaygılandıran durumlardır (Kulaksızoğlu, 2014).

2.1.5 Ergenlikte Ruhsal Gelişim ve Gelişimsel Görevler

Havighurst tarafından geliştirilen gelişimsel görevler sosyal kabulü ve toplumun bireyden beklentilerinden oluşmaktadır. Gelişimsel görevler eğitim, meslek seçimi, kariyere karar verme, sorumluluk üstlenme, eş seçimi ve evlilik gibi toplumun da beklentileri içermektedir (Nirun,1994). Havighurst (1972)’a göre ergenlik döneminde bireylerin yerine getirmesi gereken psikososyal görevleri vardır:

1. Fiziksel değişimin kabul edilmesi ve vücudunu etkili kullanabilmesi
2. Ebeveynlerinden ve başka yetişkinlerden bağımsızlaşması
3. Toplumsal cinsiyet rolünü kazanma
4. Davranışlarını yönlendirebilecek bir ahlak dizinine ve değerlere sahip olma
5. Toplumsal sorumlulukları kabul etme ve kazanma
6. Her iki cinsten arkadaşlık kurarak ilişkiler kurma
7. Mesleğe hazırlanma
8. Evlilik ve aile kurmak için hazırlanma

Ergenler hayatlarına uygun yönü veremediklerinde amaçsız yaşayabilmektedir. Ergenlikte iyi ve anlamlı kişilerarası ilişkiler geliştirmesi kimlik kazanmaları için önemlidir (İnanç, Bilgin ve Atıcı, 2013). Erikson (1950,1959), ergenlik döneminin en önemli gelişim görevinin kimliğin kazanılması olduğunu belirtmiştir. Toplumsal, cinsel, fiziksel, psikolojik, ideolojik, ahlaksal ve mesleksel boyutlar, kimlik kavramını açıklayan boyutlardır. Biyolojik cinsiyet, dış görünüş, cinsiyet rolleri, gösterilen başarı, tutumlar, kişilik özelliği, psikolojik uyum bireyin kimliğinin oluşmasında oldukça önemlidir. Erken ergenlik döneminde ergenlerin çok önem verdikleri cinsel ve fiziksel boyutları gelişmektedir. Meslek seçimleri, ideolojiler, değerler ve ahlak ergenlik döneminin sonlarında daha önem olmaktadır (Blustein ve Palladino, 1991).

2.1.5.1 Psikososyal Erteleme (Moratoryum):

Ergenin birçok rolleri deneme veya sorumluluk almaktan kendini geri çekme durumunu Erikson psikososyal erteleme olarak tanımlamıştır. Bu dönemde yaşanan duygusal çelişki ve kimlik gelişiminde karşılaşılan zorluklar, rol karmaşasına, bireyin benliği ile ilgili kuşku­ların oluşmasına neden olabilmektedir. Ergen birey bu dönemde yoğun kaygı yaşayabilir. Bu nedenle, alkol gibi maddelere yönelebilmekte veya çevresinden uzaklaşabilmektedir (Muuss, 1988).

2.1.5.2 Kimlik Statüleri

James Marcia, Erikson'un çalışmalarından etkilenerek kuramını aşağıda belirtilen üç sayıltıyı temel alarak oluşturmuştur:

1. Meslek ya da eş seçimi, ego kimliğinin oluşması için oldukça güçlü bir bağlanımdır.
2. Kimlik karmaşası dönemi olarak adlandırılan bu dönem, sorgulamayı, irdelemeyi ve karar vermeyi içerir.
3. Moratoryum dönemi batı tarafından desteklenmektedir.

James Marcia, geç ergenlik döneminin kimlik özelliklerini tanımlayan dört kimlik statüsü geliştirmiştir:

Bireyin *başarılı kimlik* geliştirmesi, bireyin kararsızlık yaşayıp belli bir karara varmış olması, fırsatları irdeleyip yönelimlerini gerçekleştirmiş olması demektir.

Bekleme statüsü, seçeneklerin araştırıldığı yönelimlerin henüz yapılmadığı bir dönemdir. Ergenlik dönemi bir bekleme dönemi olarak tanımlanabilmektedir.

Dağınık kimlik- bireyin kimlik ile ilgili konular ile ilgilenmediği, herhangi bir inancı ve amacının olmadığı kimlik karmaşası olup, kriz yaşamamış ve seçim yapmaması olarak açıklanmaktadır.

İpotekli kimlik bireyin diğerlerinin genellikle ebeveyninin ona sunduğu inanç ve değerleri benimsemesi şeklinde açıklanmaktadır (Atak, 2011).

2.1.6 Ergenlik Dönemi Bedensel Gelişim

Döllenme ile başlayan büyüme süreci ergenliğin bitimine kadar devam etmektedir. Boy ve kilo artışı büyümenin göstergesidir. Bedendeki fizyolojik işlevlerin kazanılması ise gelişmedir (Saka, 1984). Kalıtımın, beslenmenin, hormonların ve çevresel faktörlerin büyüme sürecini etkilediği görülmektedir (Yavuz, 1989). Ergenlik döneminde salgılanan östrojen ve androjen hormonları büyüme sürecinde önemli olmaktadır (Neyzi ve Günöz, 1989).

Bedensel farklılaşma kızlarda 10 yaş, erkeklerde 12 yaşlarında görülmeye başlamaktadır. Erken ergenlik döneminde iştah artışı görülmektedir. 12-13 yaşlarında kızlarda, kilo ve boy bakımından aynı yaşlarda olan erkeklerden daha çok gelişme

görülmektedir. Boyun uzaması kızlarda 16-18, erkeklerde 18-20 yaşına kadar sürebilmektedir (Kulaksızoğlu, 2014).

Ergenlikte bedendeki farklılaşma, ergenlerin vücutlarına yönelik düşüncelerinde değişikliği de beraberinde getirir. Bu dönemde vücut imgesinin gelişmesinde toplumun ve kültürün büyük rolü vardır. Televizyon, reklamlar, aile, arkadaşlar ve çevre “ideal vücudun” önemli belirleyicisi olmaktadır. Yapılan bir araştırma sonucuna göre, bu dönemde ergen bireylerin dış görünüşlerine ilişkin önemli derecede kaygı yaşadıkları görülmektedir. İdeal beden görünümü ile var olan görünüş arasında fark çoksa bunu kabullenmek zor olmakta ve kaygı durumu yaşanmaktadır. Ergende olumlu beden imgesi oluşması aynı zamanda olumlu benlik oluşmasını da beraberinde getirebilmektedir (Santrock ve Yussen, 1989). Olumsuz beden imgesi, benlik saygısında azalmayı beraberinde getirmekle beraber daha çok kızlarda aşırı diyet yapma, bulimiya ve anoreksiya nevroz görüldüğü belirtilmektedir (Akın, Baykara, Miral ve Özakbaş 1992).

Ergenlik döneminde birey kendisi ile başkalarını sürekli kıyaslama içerisinde olup bu farklılıklara ilişkin kaygı duyabilmektedir. Siville, akne, kambur kalabileceği ve ağırlık artışı ergenlerin bu dönemde endişelendiği konularıdır (Kulaksızoğlu, 2014).

Ergenlik döneminde gelişime bağlı değişiklikler ergen bireyin kaygılanmasına neden olmaktadır. Ergenin kas ve kemik gelişimi vücudunu kontrol etme, sesinin kalınlaşmasına uyum gösterme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu dönemde yüzünde görülen akne ve sivilceler ergeni kaygılandırmaktadır. Kimi ergenlerin erken veya geç ergenliğe girmesi, seyrek sakala sahip olma gibi durumlarda kendilerini sürekli diğerleri ile kıyaslamaları kaydı yaşanmasına neden olmaktadır. Ergenler üreme organlarının hakkında ve cinsel rüyalar sonrası sperm boşalmasının nedenlerini merak etmektedirler. Gerek ebeveynleri gerekse de okulları tarafından ergenlerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir (Varış, 1963).

2.1.7 Ergenlik Döneminde Cinsel Gelişim

Ergenlik döneminde kızlarda 10, erkeklerde 11-12 yaşlarından itibaren cinsel değişiklikler, kadınsı ve erkeksi davranışlar gözlemlenmektedir. Buluş öncesinde bireylerde iştah artışı seyretmektedir. Cinsel gelişme esas cinsel gelişmeler ve ilave cinsel gelişmeler şeklinde incelenmektedir.

Esas Cinsel Gelişmeler birincil cinsel değişikliklerdir ki, bunlar üreme organlarında değişmeyi kasteder. Kızlarda esas cinsel gelişmelerin en önemlisi adet kanamalarıdır. Yumurta üremesi ise ilk adetten bir yıl sonra başlamaktadır. Erkeklerin üreme organı ve testislerinin büyümesi, sperm üretmeye başlaması yaklaşık 13-14 yaşlarında başlar (Neyzi ve Günöz, 1989).

İlave Cinsel Gelişmeler ikincil cinsel değişikliklerdir ki, bunlarda vücuttaki diğer; ses değişmesi, kıllanma, ter bezlerinde gelişme, sivilcelerin sıklıkla ortaya çıkması, cinsel rüyalarda artış gibi değişikliklerdir. Kızlarda göğüs ve kalçalarda yağ depolandığı ve omuzlarının yuvarlaklaştığı görülmektedir. Her iki cinsin ciltlerinde sivilceler ve vücutta kıllanma görülmektedir. Bununla beraber erkeklerin seslerinde kalınlaşma, yüzlerinde bıyık ve sakal çıktığı gözlemlenmektedir (Günöz, 1986).

2.1.7.1 Cinsiyet Rolü

Ergenlik gelişim görevlerinden biri de kimlik gelişimidir. Kimlik gelişiminin önemli parçalarından olan cinsel kimlik bireyin gerek psikolojik gerek toplumsal olarak kadın ya da erkek cinsiyetini tanımlamasıdır. Bireyin cinsel kimlik gelişimi, cinsiyetini kabul etmesi, davranışlarının ve yönelimlerinin bu yönünde olmasıdır (Cinsel Eğitim Tedavi Araştırma Derneği, 2006).

Kadın ve erkeğin nasıl düşünce ve hislere sahip olması gerektiği anlamına gelen cinsiyet rolleri çoğu zaman kültür tarafından açık belirlenmiştir. Çocuğun cinsiyetinin belirlenmesinin ardından erkeklere mavi, kızlara pembe ağırlıklı hazırlıklar yapılır. Yaşamının diğer dönemlerinde saç kesiminde, giyimde ve oyuncaklarda kendini gösterir. Önce ebeveynlerini daha sonra çevrelerindeki gözlemleyen kızlar kadın, oğlanlar da erkek davranışlarını öğrenmektedirler. Ergenlik döneminde arkadaş onayı önemli olmaktadır. Ergenin cinsiyet rolü akranları tarafından doğrusa onaylanarak pekiştirilir, yanlışa onaylanmayarak değiştirilmesi sağlanmaktadır. Bununla birlikte TV, ergenlerin cinsiyet rollerini öğrenmeleri konusunda açık mesajlar vererek katkı sağlamaktadır (Santrock, 1993).

Ergenlik döneminde bireyler biyolojik, bedensel olmak üzere birçok gelişimsel değişimlerin yanı sıra hormanel değişimler de yaşamaktadırlar. Ergenler kendilerine ve cinselliğine karşı daha hassas davranmaktadırlar. Yaşadıkları bu değişimler ergenlerin, sosyal yönde ihtiyaçlarını da etkilemektedir. Ergenliğin sonlarına doğru

duygusal ilişkilerin kurulmaya başladığı bir dönem olduğu vurgulanmaktadır. Dönemin en önemli görevi, değişen ister biyolojik ister bilişsel olsun, tüm değişimlere davranış, duygu ve toplumsal ilişkilerin uyum sağlaması olmaktadır (Güngör, 2004). Cinsel dürtüler ortaya çıkan değişimler, bireyin cinselliğe olan ilgisini artırmaktadır. Bununla beraber, ergenler cinsellikle alakalı konuları ebeveynleri ile konuşmaktan kaçınmakta ve arkadaşlarına yönelmektedirler (Steinberg, 2007).

2.1.8 Ergenlik Dönemi ve Aile İlişkileri

Ergenlik döneminde hızla değişim ve gelişime maruz kalan bireyle iletişim kurmak zor olmakla beraber, ebeveyn de bu süreçte ergeni anlamak için çaba göstermektedir. Ergenin bu süreçte değişimlere ek olarak yeni roller ve beklentilere ilişkin belirsizlik yaşaması ters duygusal tepkiler verebilmesine neden olmaktadır. Bu süreçte ebeveyn ergeni anlamaya çalışmaktansa onu kendi deneyimlerine göre bir kalıba sokmaya çalışırsa, ergen tarafından anlaşılmadığı düşüncesi gelişebilmektedir. Bağımsızlaşmaya çalışan ve oldukça önemli gelişimsel görevlerinin bulunduğu bu dönemde ergenlerin ebeveynleri ile çatışma yaşadığı görünmektedir (Yörükoğlu, 1997).

Yörükoğlu (2002), ergenlik döneminde bulunduğu çevre, ailesinin sosyoekonomik durumu, eğitim düzeyi ve çevresiyle ilişkileri gibi birçok nüans ergenin arkadaş çevresinin niteliği açısından belirleyici olmaktadır. Aile ilişkileri sağlıklı olan anne babaların çocuklarının yöneldiği arkadaş grupları çoğunlukla, dönemin görevlerini yerine yetirmesine ve ileride sağlıklı uyumlu ilişkiler kurmasını sağlayacak gruplar olduğunu belirtmektedir. Diğer yandan dengesiz, tutarsız, baskı ve çatışmanın olduğu ailelerde büyüyen çocukların buldukları toplumun kabul ettiği davranışların aksini yapan ve uyumsuz olan arkadaş gruplarına yönelmesi durumu daha çok görülmektedir. Ergenler bu dönemde beraber vakit geçirecekleri, öneri alacakları, kendilerine yönelik geri dönüt alacakları ve bilgi alışverişinde bulunacakları arkadaşlara yönelmektedirler. Bununla beraber, anne baba ile olan münasebetlerinin ileriye yönelik konularda önem arz ettiği belirtilmektedir. Arkadaş ilişkileri ise günlük hayatta gündemi, modayı takip etmek ve boş zaman etkinlikleri açısından etkili olduğu vurgulanmaktadır. Ergenler hayatlarına yönelik önemli arz eden değerleri ailelerinden almaktadır. Toplumsal süreçte önün çıkan ve kişisel sorunlar

konusunda hem ailesinden hem de arkadaş çevresinden destek almak için başvurmaktadır. Birçok ergen ailesinden uzaklaşmakta, arkadaşlarına daha çok yaklaşmaktadır. Ergenler sosyal olarak birbirilerine ilgilerinden bahsetmekten hoşlanmakla beraber, ailesiyle olan ilişkilerine nazaran daha esnek, güvenli ve anlayışlı olmaktadır. Aileleri çoğunlukla ergenlerin arkadaş çevresiyle ilgilenmekte, tecrübesiz ve sorunlarla karşılaştıklarında çözme becerilerine yönelik tedirginlik duymaktadırlar. Bunun nedeni olarak, bu dönemde arkadaş seçiminin riskli davranışlar ve kötü alışkanlıklar açısından önemli olduğu gösterilmektedir (Güngör, 2004).

Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch (1991) ergenlikte gelişimin getirdiği stresli dönemde ailesiyle olan ilişkisi bireyin psikolojisi açısından önem arz etmekte olduğunu belirtmektedirler. Bireyin büyüdüğü ortam ve ailesinin davranışları, kişiliğinin gelişmesi ve sosyal uyumu için önemli görüldüğü vurgulanmaktadır.

Ergenlik döneminde bireyler bir taraftan özerkleşmeye çalışmakta, diğer taraftan büyümenin getirdiği sorumluluklardan tedirgin olmaktadır. Aynı zamanda ergenleri bekleyen vazife ve vermeleri gereken kararlar onların bu dönemi stresli geçirmelerine neden olmaktadır. Bununla beraber araştırmacılar, bu dönemin kaygı dönemi olarak görmediklerini vurgulamaktadırlar (Andersan ve Teicher, 2008).

Birçok değişimin gerçekleştiği ergenlik döneminde, bireyin bu değişikliklere adapte olabilemesinde anne baba tarafından desteklenmesi büyük ölçüde önemli olmaktadır. Bu destek, ergenlik dönemi özelliklerinin ergene açıklanması ve değişimler hakkında bilgi verme şeklinde olabilmektedir. Bununla beraber, ergenlik döneminde bireylerde aşırı duygusallık, baskıya direnç, yalnızlık, dağınık ve huzursuz olma durumlarıyla başa çıkmada anne babanın eleştiriden ve suçlamadan uzak anlayışlı tavrına gereksinim duymaktadırlar (Steinberg, 2011).

Ailede bir üyede olan rahatsızlık, ailede bulunan diğer üyeleri de etkilemektedir. Beslenme, ilgilenme, sevilme ve eğitim gibi ihtiyaçlar ailede karşılanmaktadır. Ebeveynin çocuğa etkisi oldukça büyük olmakla beraber, özellikle anne çocuk ilişkisi çocuk üzerinde oldukça etkilidir ve ilk “sosyal çevre”sidir. Baba çocuk için bir model olup, çocuklar babanın toplum içerisindeki saygınlığından dolayı övünmektedirler. Çocuğun davranışlarına yön göstermek, toplumsal kuralları

öğretmek, güvenli bir şekilde büyümesini sağlamak, gerektiğinde destek olmakta ailenin vazifesidir. İletişim şeklini, uzlaşmayı, sorun çözmeyi, sağlıklı ilişkiler kurmayı ailesinde kazandığı gibi, çatışmayı, olumsuz tutum ve davranışları da ailesinden öğrenmektedir (Özgüven, 2010).

Yetiştığı ailenin sağlıklı işlevlere sahip olması, ergen bireylerin kendine güvenen, pozitif duygulara sahip aynı zamanda otokontrollü olmalarına büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır (Ceyhan ve Doğan, 2008). Yapılan bir araştırmada, olumsuz aile işlevleri ile psikolojik belirtiler arasında ilişki bulunmuştur (Kapçı ve Hamamcı, 2010). Anne babanın ergene yönelik tutumlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda, ebeveyn davranışlarının ileride çocuğun gerek kendisine gerekse de başkalarına karşı bakış açısını ve beklentilerini önemli ölçüde etkilediği görülmektedir (Ventura ve Birch, 2008).

Erken ergenliğin başlangıç yaşı son elli yılda değişim göstermiş ve araştırmalara göre on yaşına kadar inmiştir (Eryılmaz ve Ercan, 2010). Dolayısıyla erken ergenlik yaşının değişmesi yetişkinlik dönemine de yansımaktadır. Bireyin yetişkinlik rollerini üstlenmesini ertelediği görülmektedir. Yirmi yaşlarda hala eğitimin devam etmesi, iş sorunu, evlenememe, ebeveyn rollerinin de gecikmesine sebep olmaktadır (Arnett, 2007).

Anne- baba çocuk ilişkisi, çocuğun yetişkinlikte kuracağı iletişimi ve ilişkileri de etkilemektedir. Ergenlikte iş seçeneklerini değerlendirme, meslek seçimi ve üniversite seçimi gibi bireysel kararlar alınmaya başlamaktadır. Ergenler ebeveynlerden bağımsız olmak isteseler de, yine de desteklerine ihtiyaç duymaktadırlar (Leveque ve Peterson, 2012). Anne-baba ve ergen arasındaki açık iletişim sağlıklı ilişkilerin gelişmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla bu da ergenin olası olumsuz davranışlarının ortadan kaldırmasında ebeveynin etkisini artırmaktadır. Anne baba bunu baskıcı bir şekilde değil de, ergenle var olan sağlıklı ilişkisinin etkisiyle yapmaktadır. Anne baba ile kurulan sağlıklı iletişim ve ilişki bireyin benlik saygısı, yalnızlık, umutsuzluğunu, dolayısıyla psikolojik durumunu etkilemektedir (Lefkowitz, 2005). Ergenlik döneminde bireyin psikolojik uyumu, sahip olduğu anne baba tutumuna bağlı olduğu vurgulanmaktadır (Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch, 1991).

2.1.9 Ergenlikte Beslenme

Ergenlik döneminde büyüme hızının artması vücudun protein, karbonhidrat, yağ, vitamin ve minerallere olan ihtiyacını artırmaktadır. Hayatı düzenleyen aminoasitlerin bileşiminden oluşan proteinler hücrenin onarımına ve büyümeye yardım etmektedir. Beynin ve vücudun enerji kaynağı karbonhidratlardır. Yağ enerji sağlamakla beraber, aynı zamanda dokuları da korumaktadır. Vitamin eksikliği durumunda hastalıklar meydana gelmektedir. Büyüme hızının arttığı ergenlikte özellikle D vitaminine ihtiyaç artmaktadır (Korugan,1983).

Ergenlik döneminde bireyler, dış görünüşlerinin karşı cinsin beğeneceği şeklinde olmasını istemektedir. Ergenler boy ve kilolarının orantısız olduklarını düşünerek kaygılanmaktadırlar. Bununla birlikte boylarına göre kilolarının ne kadar olması konusunda düşünceleri birbirinden farklılık göstermektedir. Kemik yapıları ince, orta ve iri olanların “vücut endeksleri” farklı hesaplanmaktadır. Örneğin, 170 cm boyu olan bireyin kemik yapısı inceyse 60-62 kg, orta yapıdaysa 65 kg, iri yapıdaysa 70 kg olması normal kabul edilmektedir (Tuzlacı, Toygar ve Baltaş 1995).

Ergenlerin bu dönemde gerek arkadaşları ile gerekse de etkinliklerinin artması sebebiyle dışarıda çok zaman geçirmesi yeme saatlerinin değişmesine veya öğün atlamasına neden olmaktadır. Böyle beslenme sonucunda yeme bozuklukları durumu gelişebilmektedir. Özellikle şehirde yaşamın süratli bir şekilde arttığı günümüzde “fast food” tarzı, kola ve ekmek arası köfte gibi beslenme biçimlerinin yaygınlaştığı görülmektedir. Böyle bir durumda vücudun temel gereksinimleri karşılanamamakta aksine, ihtiyaç iki kat artmaktadır (Tunçdoğan ve Tunçdoğan, 1985).

2.2 Aile

2.2.1 Ailenin Tanımı

Tüybek (2004) aileyi, “kuşak ilişkilerine dayanan sosyalizasyon sürecinin ilk icra edildiği görece sürekliliği olması gereken, rol ve statüler vasıtasıyla konumlanan bireyleri içinde barındıran, toplumun temel kurum” u şeklinde tanımlamaktadır.

“Bir kişinin atalarını ve torunlarını birleştiren geniş bir akraba ağının bir unsuru” olarak Nam (2004), aileyi geniş bir şekilde ele alarak tanımlamıştır.

Aile, “aynı evde yaşayan ve aralarında kan bağı, evlilik veya evlat edinme yoluyla akrabalık ilişkisi olan iki veya daha fazla kişiden oluşan birim”dir (Williams, Sawyer ve Wahlstrom, 2009).

Aile, bireylerin cinsel ve karşılıklı ilişkilerini düzenler, neslinin süreğenliğini sağlar, çocukların sosyalleşmesine, bulunduğu toplumun değerlerinin diğer kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunur. Bununla beraber hem ekonomik hem psikolojik hem de hukuki ve sosyal bir kurumdur (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004) . Bununla beraber aile, gerek aynı gerek farklı cinsiyetlerde bireylerin farklı kuşaklarda olsalar bile kuvvetli bir yardımlaşma ve dayanışma ile etkileşimde bulunmalarına katkı sağlamaktadır (Leeder, 2004).

Aile aynı hanede yaşayan bireylerin, ekonomik ve toplumsal olarak sorumlulukların paylaşıldığı, nikah, kan ve duygusal bağı ile bireylerin birbirine bağlı oldukları toplumun en küçük birimidir (Özgüvan, 2010).

2.2.2 Aile Sistemi

Aile çok yönlü bir sistem olarak ele alınabilmektedir. Ferdin gösterdiği davranış hem bulunduğu ailesinden hem de sosyalleştiği ortamdan etkilenmektedir. Bu sebeple, ailede ve sosyal çevrede değişiklik, davranışlara da yansımaktadır. Aile toplumdan dolayısıyla bünyesindeki üyelerden de etkilenmektedir. Toplumun aynı zamanda kültürün gelişimi ve değişimi aileyi geliştirmektedir, bu nedenle açık ve sosyal bir sistem olduğu belirtilmektedir (Peseschkian, 2014).

Ailenin genellikle kabul gören işlevleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- a) Farklı cinslerden olan çiftin biyolojik ihtiyaçlarının giderilmesi ve bununla birlikte neslin devamının sağlanması
- b) Eşlerin ekonomik işbirliği içerisinde olmasıdır. Çiftler ekonomik olarak bir birilerine bağlanmakta ve neslin büyütülmesi için çaba harcamaktadırlar.
- c) Ailede doğan çocuğun hem fizyolojik, hem biyolojik, hem de psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesi
- d) Büyüyen gencin sosyalleşmesini, toplumsal değerleri ve kuralları öğrenmesini sağlamak ve aynı zamanda kültürel miras bırakmak.

Bunların yanı sıra Browne'e (2011) göre aile, "çocukları toplumlarının kültürüne sokma ve kimliklerini oluşturma konusunda da önemli bir rol oynamaktadır".

2.2.3 Ailenin Özellikleri

Bulunduğu toplumun kültürünü kuşaktan kuşağa iletilmesinde büyük payı olan aile çocuğun ilk sosyalleştiği yerdir (Yavuzer, 2005). Ebeveynin çocuğuyla olan etkileşiminin niteliği, çocuğun davranışlarını önemli derecede etkilemektedir (Kandır, 2000). Çatışma yaşanan aileye mensup çocuklarda içe kapanıklık, şiddete eğilim, başarısızlık, uyumsuz davranışlar ve iletişim problemleri görülmektedir. Ailede yaşanan çatışmanın çocuğa olumsuz etkisi olduğu kadar olumlu etkisinin olduğunu belirten çalışmalarda mevcuttur. Bununla beraber anne babasının çatışma çözme biçimini inceleyen çocuğun sosyal işlevselliği artmakta ve sorunlarla başa çıkma becerilerinin gelişmekte olduğu belirtilmektedir (Davies ve Cumming, 1998).

Ebeveynin çatışma ve anlaşmazlık yaşaması, aileyi sarsacağı gibi üyesi olan çocuğun stresli ve gergin ortamda yetişmesine neden olmaktadır. Ailede baba faktörünün olmaması ya da anne veya babanın terk etmesi, ilgisizlik halinde, çocuklarda yalan konuşma, çalma, enürezis, tırnak yeme, iştahsızlık ve okula karşı isteksizlik farklı davranış sorunlarını beraberinde getirmektedir (Sezer, 2006). Bununla beraber annenin psikolojik sorunlarının olması, çocuğun ilgi ve sevgi ihtiyacının karşılamaması halinde, depresyon, anksiyete, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, saldırganlık gibi birçok davranış sorunları ve gelişimsel duraklamalar görülmektedir (Gürşimşek, Girgin, Harmanlı ve Ekinci, 2006). Çocuklarda ortaya çıkan saldırgan davranışlara ailesi tarafından pekiştirilirse, söz konusu davranışlar çocuğun kişiliği haline de gelebileceği belirtilmektedir (Basal, 2012).

2.2.4 Anne Baba Tutumları

Erken yaşlarda anne babaları tarafından uygulanan tutumun etkisi bireyin kişiliğinin gelişmesinde büyük rol oynamaktadır (Yavuzer, 2004). Ailelerde anne baba tutumlarının ergenlerde değişik davranış problemlerine yol açtığı gözlemlenmektedir. Bulunduğu ailedeki (demokratik, mükemmeliyetçi, otoriter, ihmalcı, izin verici, ilgisiz, koruyucu, cezalandırıcı veya reddedici) anne baba tutumlarının birey üzerinde değişik etkileri olduğu açıklanmaktadır (Arı, 2005).

Aile tarafından ergenin desteklenmesi ileride sorunlarla başa çıkma becerileri ve iletişim biçimlerinin gelişmesi için önemli görülmektedir. Bu destek bireyin

bireyselliğini kabulle beraber öneri, değer verme, onaylama, korunma ve sağlıklı iletişimle olabilmektedir. Anne baba tutumları, ailenin bu sağlıklı işlevleri için oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır (Bahçivan ve Gençöz, 2005).

Anne baba tutumu literatürde çeşitli şekilde sınıflandırılmaktadır. Anne baba tutumlarını üç ana başlık halinde ele alacak olursak, demokratik anne baba, koruyucu anne baba ve otoriter anne baba şeklinde açıklayabiliriz.

Baumrind (1971) araştırmasında anne baba tutumlarını dört sınıfa ayırmıştır: anne baba kontrolü, açık iletişim içerisinde olan anne baba, olgunluk, bakım ve destek. Çocuğun aile tarafından koyulan kurallara kesin uyması durumu anne baba kontrolü olduğu açıklanmaktadır. Aile içerisinde verilen kararlarda çocukların da fikrinin alınması durumuna anne baba- çocuk açık iletişimi denir. Çocuğun başarılı olması için anne babanın ilgilenip destek olması olgunluk beklentisi olarak ifade edilmektedir. Anne baba tarafından çocuğun sıcak ve sevgi içerisinde karşılanması bakım ve destek olduğu vurgulanmaktadır. Bununla beraber bu dört boyuttan yola çıkarak otoriter anne baba stili, demokratik anne baba stili ve izin verici anne baba stili olarak üçe ayrılan anne baba stilini açıklamıştır. Çocuktan itaat bekleyen ve devamlı kontrolü elinde tutan anne baba stili otoriter stil olarak tanımlanmaktadır. Bu tür stile sahip ailelerin çocukları içe kapanık ve kendine güvensiz olmaktadır. İzin verici stile sahip anne babaların çocuklarının bağımlı ve kararsız olma ihtimali olduğu belirtilmektedir. Demokratik anne baba stili, çocuklarının görüşlerini alan kurallarında açık ve kararlı olan, aynı zamanda koydukları kuralları açıklayan stil olarak açıklanmaktadır. Böyle ailelerde yetişenlerin kendine güvenen, sosyal ve sorumluluk sahibi bireyler olduğu açıklanmaktadır.

Maccoby ve Martin (1983), izin verici anne baba tutumunu ikiye ayırmaktadırlar: müsamahakar ve ihmalkar. Müsamahakar izin verici anne babalar ilgili ve sıcakkanlıdırlar. Çocuklarının verdikleri kararlara karışmadan uygulamalarına izin vermektedirler. İhmalkar izin verici anne baba tutumuna sahip aileler çocuklarını denetlemedikleri, ilgilenmedikleri ve sevgi göstermediklerini belirtmektedirler.

2.2.4.1 Demokratik Anne Babalar

Demokratik tutuma sahip anne babalar, çocuklarının ailelerindeki kuralları konuşmalarına fikirlerini söylemelerine fırsat vermektedirler. Çocuğun kabul

edilemez tavırları üzerine konuşulmakta, açıklama yapılmasına izin verilmektedir. Bu ailelerde yetişen çocuklar genellikle sıcak dostluklar kura bilen, aktif ve sosyal bireyler olabilmektedirler. Bununla birlikte bu bireyler özerk, yaratıcı ve aynı zamanda başarılı olmaktadır (Özgüven, 2010).

Demokratik ailede anne babanın, çocuğun yaptıklarını takdir ettiği, övdüğü ve ödüllendirerek desteklediği görülmektedir. Bu ailelerde çocuğun başarısı ödüllendirilirken aynı zamanda başarısızlığından dolayı da aşağılanmamaktadır. Anne baba çocuklarına sorunlarını çözebilmeleri konusunda desteklemekte olup, çocuklar sorunlarını kendileri çözmek için çabalamaktadırlar. Bu aileler tarafından çocuk, işin neticesine götürülmemekte aksine, çocuğa neticeye giden yolu göstermektedirler. Aile içerisinde alınan kararlarda çocukların düşünceleri ve önerileri dikkate alınmakta, sorumluluk verilmektedir (Özbey, 2004).

Ebeveynler çocuklarına ilişkin beklentilerini, bazı davranış kurallarını çocuklarının ihtiyaçlarını tespit ederek belirlemektedirler. Kuralları belirlerken, gelişim dönemini ve bu döneme uygunluğunu, davranışın etkili olup olmadığını, sınırlılıklarını da ele alması gerektiği vurgulanmaktadır. Evdeki kuralların demokratik bir şekilde çocukların katılımı ile olması, gelişim düzeylerini göz önüne alınarak oluşturulması sağlıklı ailenin göstergesi olmaktadır. Aile içerisinde onaylanan davranışların ve beklentilerin önceden tanımlanması çocuklara öz kontrolünün geliştirmektedir (Yılmaz, 2001).

Çocuğun yaşadığı korkular, bağımlılıkları, güvensizlik duyguları çocuğu ailede ve okulda etkilemektedir. Ailede sevginin bir şey karşılığında kullanılması koşullu sevgidir. Çocuğa koşulsuz sevgi, sadece sürekli ilgilenmek, takdir etmek, onaylamak anlamına gelmediği gibi çocuğun kişiliği ile davranışını ayırabilmek, desteklemek, özgüvenine ilişkin davranışlarını geliştirmesi manasına gelmektedir (Humphreys, 2002).

2.2.4.2 Koruyucu Anne Babalar

Aşırı koruyucu tutum gösteren ebeveynler, çocuklarına olması gerekenden çok ilgi göstermektedirler. Böyle aileler yetiştirdikleri çocukların her davranışına, kararlarına karışmakta ve ihtiyaçlarını gidermektedir. Koruyucu aileler çocukları yorulmasın üzülmesin diye gereksinim olmadığı zamanlarda bile her türlü duruma müdahale

etmektedirler (Tuzcuoğlu, 2003). Ailelerin bu şekilde davranması, çocukların özerkleşmesine ve özgüvenlerinin gelişmesine zarar vermektedir. Bu nedenle, bu ailelerde yetişen çocuklar dıştan denetimli, utanan, özgüveni düşük ve aşırı bağımlı bireyler olabilmekte ve yaşananlardan kendisinden ziyade diğerlerini sorumlu tutabilmektedirler (Cüceloğlu, 1991). Ebeveynin bu tutumu çocuğu hayat boyu etkilemekte ileride evleneceği kişinin de koruyucu bir tutuma sahip olmasına ihtiyaç duyabilmektedir (Yavuzer, 2004). Koruyucu tutuma sahip aile çocukları ev ortamında uyumlu ve mutlu görünseler de, alıştıkları ilginin olmadığı yerlerde utangaç, çekingen ve mutsuz oldukları söylenmektedir (Altinköprü, 2003). Ebeveynleri aşırı koruyucu tutuma sahip olmaları, çocuklarında okula karşı fobi geliştirmelerine (Başal, 2012), enürezis, içine kapanıklık ve çekingenlik gibi durumların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Yavuzer, 1997).

Ayrıca bu tutuma sahip ebeveynler olumsuz çevreye karşı çocuklarını koruyan ebeveynler olduğu belirtilmektedir. Aşırı koruyucu tutum sergileyen ebeveynler ve çocukları kaygı olmaktadır. Bu nedenle yaşanan kaygı durumu çocuklarının kurallara birebir uymasına etki etmektedir. Çoğunlukla bu çocukların kendi ihtiyaçlarını görmekte zorlandıkları görölmektedir (Acar, 1991).

Aşırı korumacı davranış sergileyen aileler dünyayı tehlikeli algılamakta ve korumacı davranmaktadırlar. Bu nedenle, çocuklarının bağımsızlaşmalarına engel olmakta ve iç çatışmalarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Araştırmalara göre, aşırı ilgi olan aile çocuklarında yeme bozukluğu görölmektedir (Dallos ve Denford, 2008).

Koruyucu tutumu benimsemiş anneler, çocuklarının tüm gereksinimlerini karşılamaktadır. Bu aileler okul çağındaki çocuğun yemeğini yedirme ve ödevlerini yapma gibi davranışlar göstermekte, sokakta diğer çocuklarla oyun oynamalarına izin vermemektedirler (Özbey, 2004).

2.2.4.3 Otoriter, Saldırgan Nörotik Anne Babalar

Ailelerin çocuklarına otoriter tutumla davranması, çocuğun şahsına eleştiriler yapılması otoriter ailelerin özelliklerindedir. Otoriter ailelerde çocuklar koyulan kurallar hakkında fikir sahibi olmamaktadır. Aynı zamanda bu ailelerde sözlü ve fiziksel cezanın varlığından bahsedilmektedir (Aslan, 1992). Anne babasına, otoriter tutumundan kaynaklanabilecek davranışlarının ortaya çıkmaması için gösterilen

uyumlu davrananlar, farklı ortamda iç dengeyi kurmakta zorlanmaktadırlar (Pantley, 2002). Böyle ailelerde ebeveynlerin çocuklarına sevgi göstermeme ve ceza uygulama görülmektedir. Bu nedenle otoriter tutuma sahip aile çocuklarında düşük benlik saygısı, çekingen davranma, güven sorunu, çoğunlukla erkek çocuklarında saldırgan davranışların görüldüğü açıklanmaktadır (Çağdaş, 2003). Ebeveyni tarafından sevilmediği algısına sahip çocuklarda, özgüvensizlik, akademik olarak başarının düşük olması ve çevresine karşı saldırgan davranışlar görülmektedir (Adıgüzel, 2001). Otoriter ve aşırı baskı yapan ebeveynleri tarafından sözel şiddete maruz kalması, ilgi ve sevginin gereksiniminin karşılanmaması (Yavuzer, 1999), çocuğun aşağılık, korku ve yalnızlık gibi olumsuz duyguları yaşamasına neden olmaktadır (Pekçağlayan, 1991). Bu ailelerde katı kurallar koyup cezalandırma yaptıkları için çocuklar öfke duygusunu yoğun yaşamakta, suç işlemeye yönelmektedirler (Acar,1991).

Bu ailelerde, fertler arasında sevgi bağı zayıf olmakla beraber kuralların ise çok sert olduğu bir ortam mevcut olmaktadır. Otoriter tutum, aynı zamanda ikinci kez evliliğini yapmış, eşlerden diğerinin çocuklarını kabul edip benimsemeyen üvey anne veya baba tutumu olarak bilinmektedir. Tutumu benimsemiş aile çocukları genellikle ya asi veya aksine pasif olabilmekte olup, evden kaçma davranışı gösterebilmektedirler (Metan, 2010).

2.2.4.4 Kaygılı Nörotik Anne Babalar

Bu ailelerin çocuklarıyla daha az ilgilendikleri belirtilmektedir. Buna rağmen kaygılı nörotik anne babalar çocuklarına zarar vermeye yönelik davranışlarda bulunmaktadır. Kaygılı ailelerin çocukları, utangaç veya kavgacı davranışlarda bulunmakta, çevrelerinden uzaklaşmaktadırlar. Bu ailelerin çocukları düşük benlik saygısına sahip olmakta, yetişkin olarak rollerini yerine getirmek onlara zor gelmektedir (Özgüven, 2010).

Ebeveynin çocuk yetiştirme sürecinde sergileyecekleri tutarsız ve kararsız tavrı, çocuğu olumsuz etkilemekte, çocuğun anne babasına karşı bu tavra ilişkin davranış oluşturacağı belirtilmektedir. Çocuğun kişilik gelişimini desteklemesi, yeterli derecede sınırların koyulması, öz kontrolün gelişiminin desteklenmesi tutarlı ve kararlı ebeveynin göstergesi olduğu açıklanmaktadır (Yılmaz, 2001).

2.2.4.5 İtici ve Reddedici Anne Babalar

İtici ve reddedici tutumunun benimsendiği ailelerde, çocuk ebeveyni tarafından sevildiğini hissetmemekte ve çoğunlukla sevgiyi başkalarında aramaktadır. Bu ailelerde fertler arasındaki bağların zayıf olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle, bu tür ailelerde büyüyen kız çocukların kendilerine ilk yakın davranan erkeğe kapıldıkları vurgulanmaktadır. Büyüme sürecinde çocuğun sevgisiz kalması, asosyal olmasına sebep olabilmektedir. Araştırmalarda suçlu bireylerin genellikle bu ailelerde yetiştiği bulunmuştur (Metan, 2010).

İtici ve reddedici tutum sergileyen ebeveynler, çocuklarını birbirinden farklı nedenlerle düşmanca duygular ve istememe davranışları gösterebilmektedir (Çağdaş, 2003). Kendisinde istenilen davranışları yaptığı halde onaylanmayan ve kabul edilmeyen çocukta olumlu veya olumsuz davranış seçiminde zorluk çektiği gözlemlenmektedir. Bu tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarında düşük benlik saygısı ve özgüven eksikliği olduğu, bunun da itici ve reddedici tutuma sahip ailelerin çocuklarına sevgilerini, ilgilerini ve şefkatlerini göstermediklerinden kaynaklandığı açıklanmıştır (Geçtan, 2006). Ebeveynleri tarafından reddedilen ve ihmal edilen çocuklarda öfke ve saldırgan davranışlar gözlemlenmektedir. Reddedici aileler tarafından yetiştirilen çocuklar öfkeyle şiddet eğilimli davranışlar göstermekte, diğer taraftan iyi ilişkiler kurabilmek için gereken denge kontrolünü kurmakta zorlanmaktadır. Bu sebepten dolayı sosyal normları içselleştirmekte ve ideal benliklerini oluşturmakta zorluk çekmektedirler. Psikanalitik kuramcılara göre, çocukluk yıllarının başlarında güvenli bir şekilde bağlanamama saldırgan davranışların nedeni olarak görülmektedir. Çoğunlukla dövülen, şiddete maruz kalan çocuklarda saldırganlığa ilişkin davranışlar görülmektedir. Bunun nedeni olarak, şiddete maruz kalan çocukların kendilerini ifade edememek olduğunu belirtmişlerdir. Şiddete bir şekilde maruz kalmış ergen veya çocukların, normal durumlarda dahi yanlış algılamalar, abartılı duyarlılık ve saldırgan davranışlar sergilemektedirler. Duygu sorunu yaşayan ve buna bağlı davranış bozukluğu olan çocuklar birbirinden farklı özelliklere sahip olup, diğer gerek engelli gerekse de normal kabul edilen çocuklardan farklı olduğu belirgin bir şekilde görülmektedir. Bununla beraber bu çocuklarda halüsinasyon, takıntılı ve benzeri davranışlar ayırt edilebilir olsa da, akademik başarısızlık gibi sorunlar fark edilmemektedir (Erden ve Kargı, 2005) .

2.2.4.6 Denetleyici ve Yargılayıcı Anne Baba Tutumu

Çocuklarını devamlı denetim altında tutup kontrol eden anne babalar, ufak tefek yanlışları dahi hemen uyarmakta düzeltmeye çabalamaktadır. Bu ebeveynler ailelerinde koydukları kurallara harfiyen uyulmasını talep etmektedir. Her halükârda ebeveynin oluşturduğu kurallara uymak zorunluluğu bulunmaktadır (Yörükoğlu, 2002). Ebeveynler çocuklarının davranışlarını sürekli yargılamaktadır. Böyle bir durumda çocukta anlaşılmaşlık duygusu gelişebilmektedir. Aynı zamanda, adaletsizliğe maruz kaldığı hissini yaşayan çocukta iletişim engelleri, kendini savunma ve karşı gelme davranışı görülmektedir (Kaya, 2003). Çekingen, içe kapanık çocukların aileleri incelendiğinde, iletişim engellerinin bulunduğu, devamlı eleştirinin bulunduğu aile ortamına sahip oldukları bulunmuştur (Cüceloğlu, 1998).

2.2.4.7 Aşırı Hoşgörülü Tutumuna Sahip Anne Babalar

Ailelerin aşırı hoşgörüye sahip olması bencil, isyankar ve şiddete eğilimli çocuklar yetişmesine neden olur ki, bu da onların kişilerarası ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir (Yavuzer, 2004). Bu tutuma sahip aile çocukları ebeveynlerinden ayrıldıklarında, genellikle sakar, beceriksiz ve çekingen görüntüye sahip oldukları belirtilmiştir (Altinköprü,2003). Hiçbir sınırın olmadığı bu aileler çocuklarının her türlü hatalarını hoş görmekte, her türlü hatasını ve kararını kabul etmektedir.

Çoğunlukla zararlı ve yanlış davranışlar hoş görüldüğü ve hiçbir uyarı yapılmadığı için bu durum çocuğu ihmal etme olarak da görülmektedir (Çağdaş, 2003).

Aşırı hoşgörülü tutum sergileyen ebeveynlerin çocuklarında, kuralsız davranışlar, sınırsız ve uyumlu olmayan davranışlar görüldüğü belirtilmiştir. Ailede hiç kural koyulmamış olan bir çocuk, okul ortamına girdiğinde uyumlu olmakta zorlanmaktadır. Böyle bir ortamda büyüyen çocuk ilerde yetişkin olduğunda da, toplum içerisinde uyumsuz davranışlar gösterebilmektedir (Şanlı, 2007).

2.2.5 Aile Çeşitleri

2.2.5.1 Geleneksel Geniş Aile ve İşlevleri

Geleneksel aile tipi olan geniş ailede, tüm aile üyeleri birbiriyle dayanışma içerisinde. Kırsal kesimlerde daha yaygın olan geniş ailede, sorumluluklar üyelere dağıtılmıştır. Aynı zamanda geleneksel kurallara eleştirmeden uyulmakta, dinsel kurallara ve ailenin bütünlüğüne önem verilmektedir. Davranış özgürlüğünün

kısıtlılığı söz konusu olup, ferdi sorumluluklarda azalmakta ve aynı zamanda birkaç kuşağın aynı evde yaşadığı bir aile yapısıdır.

Geniş ailenin sınırlı yönlerinden bahsedecek olursak, aileye ferdi yarar önemli olmayıp, tüm üyeler aynı kaynaktan temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu da bireysel çalışma ve gelişme konusunda bireyi olumsuz olarak etkilemektedir. Çalışan aileye para getiren üyenin kazancı tüm aileye dağıtmakta girişimcilik kısıtlanmaktadır. Aile üyelerine ait kararlar (eğitim, meslek, evlilikle ilgili ve b.) ailecek verilmekte olup bireyi sosyal olarak kısıtlamaktadır.

Geniş aile gelişmişliği az olan bununla birlikte kırsal kesimlerde daha çok görülen geleneksel aile türü olarak tanımlanmaktadır. Çoğunlukla birkaç kuşağın aynı evde yaşadığı bu aileler, ataerkilliği benimsemektedirler. Aile üyeleri var olan düzene uymakta ve işbirliği içerisinde yaşamaktadırlar (Özgüven, 2010). Geleneksel aile tipi olan bu ailelerde kadın- erkek eşitliliğinden ve cinsel aşktan söz edilememektedir.

Geniş aile işlevleri aşağıdaki gibidir.

1. Ekonomik İşlev: Ailede ihtiyaçlar hem üretilmekte hem de tüketilmektedir. Aile üyelerinin kazancı tek elde toplanmakta, aynı zamanda ihtiyaçlar tek elden de giderilmektedir.
2. Saygınlık İşlevi: Fertler sosyal statülerini yine buldukları ailelerinden almaktadırlar.
3. Koruma işlevi: Aile üyesi olan bireyin gerek maddi gerekse de manevi olarak korumaktadır.
4. Dinsel İşlev: Aile üyelerinin dini eğitim almalarını sağlamaktadırlar. Ailenin aynı zamanda üyelerinin ibadetlerini denetlediği de vurgulanmaktadır.
5. Eğlenme ve Dinlenme İşlevi: Gerek eğlenceye gerekse de dinlenmeye yönelik vakitler aile tarafından düzenlenmektedir.
6. Evli çiftler arasında sevgiyi devam ettirme ve üreme işlevi: Söz konusu işlev, ailede sevgi, saygı, güvenle birlikte psikolojik olarak da doyumu sağlamaktadır. Neslin devam etmesi ailenin temel işlevi olarak görülmektedir (Özgüven, 2010).

Erden ve Kargı (2005) yaptıkları araştırmaya göre, geniş ailede yetişen ve ailede birçok yetişkin tarafından aşırı bir şekilde ilgilenilen ergen bireylerde davranış problemleri görülmektedir. Bu ailelerde yetişen ergenlerin eğitimde ceza almaması, ihtiyaç ve isteklerinin ivedilikle yerine getirilmesi söz konusudur. Çoğu zaman tek ve ilk çocuk olan bu ergenlerin, engellerle bile karşılaşmadıkları da vurgulanmaktadır. Ebeveynin ailelerine aşırı bağımlılıkları ve ebeveyn olarak vazifelerini yerine getirmedikleri durumunda da ergenlerde davranış sorunlarının görüldüğü belirtilmektedir. Anne babanın vazifelerini büyük anne ve büyük baba yerine getirdiğinde, olası olumsuz davranışların ortaya çıkması durumunda anne babanın sorumlu tutulduğu da gözlemlenmektedir. Çocukluk yıllarında tacize uğramış olma veya anne baba tarafından reddedilme durumunda da davranış problemlerinin ortaya çıkmaktadır.

2.2.5.2 Çekirdek Aile ve İşlevleri

Çekirdek aile, anne, baba ve çocuklardan oluşan toplumun küçük birimidir. Çekirdek ailenin iki temel işlevinden bahsedilmektedir: biri “üreme” ve “eşler arasındaki psikolojik, cinsel ve sosyal doyumun sağlanmasıdır”. Çekirdek ailede akrabalık ilişkileri sınırlıdır. Aile ve akrabalar tarafından baskı azdır ve birbirinin tercihine karışılmamaktadır. Eş seçimini birey kendi yapmaktadır. Çocuk sayısı eşler tarafından karar verilmektedir. Ayrılma veya eşlerden birinin ölmesi durumunda yeniden evlenme görülmektedir. Çekirdek ailenin sınırlı yanları, anne baba çocuk arasında kuşaklar arası boşluk olabilmekte, iletişim eksikliği görülmektedir. Bu nedenle, ergen ve yetişkinler arasında çatışma, uzaklaşma görülmektedir.

Çekirdek aile anne- baba ve bekar olan çocuklardan oluşmaktadır. Eşler birbirini bağımsız bir şekilde seçerek çekirdek aileyi kurmaktadır. Bununla beraber, eşler kendi ebeveynlerinden ayrı olarak sıkı akrabalık ilişkisinden uzak bir şekilde yaşamaktadırlar. Daha çok sanayi toplumlarında ağırlıkta olmakta, statülerini bireysel bilgi ve becerileri ile elde etmektedirler. Çekirdek ailelerin psikolojik ihtiyaçların karşılanması, çocuk yapma ve bakımını sağlama, sosyalleşme gibi sınırlı işlevleri olduğu iddia edilmektedir (Kandiyoti, 1984).

2.2.5.3 Geçiş Ailesi

Geçiş aile, süratle gelişen toplumlarda gözlemlenmektedir. “Kente göç” sonucu oluşan bu aileler, çekirdek aile görünümünde olsalar da, geleneklerine bağlılık, duygu, düşünce, değerler ve kurallara bağlılık konusunda bir geçiş yaşamaktadırlar. Ailenin birinci kuşak üyeleri düzen, kurallara uymak konusunda baskı yapmalarına karşın, ergenler farklı kültür karşısında “geri kalmış” gibi görünebilme karşısında tedirginlik yaşamaktadırlar (Özgüven, 2010).

Aile, fertlerinin hayat tarzlarını biçimlendirir. Bununla beraber aile, insanları fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik olarak ihtiyaçlarını karşılayan bir kurumdur (Bulut, 1990). Aile, bireyleri biyolojik, kültürel gibi birçok alanda etkilemekle beraber psikososyal gelişiminde büyük rol oynamaktadır. Ailenin bireyin hayatındaki etkisi daha dünyaya gözünü açmadan başlamakta olup, yaşamı boyunca da devam etmektedir. Aile toplumun küçük modelidir. Toplumun kurallarını, değerlerini ve normlarını bireye aktaran ailedir. Bireyler kültürlerini aileleri vasıtasıyla öğrenirler. Bu nedenler ailenin sağlıklı ve huzurlu olması toplum için oldukça önemlidir. Çünkü ailede görülen işlevsel bozukluklar, toplumda da kendisini gösterecektir (Dizman, 2005).

2.2.5.4 Parçalanmış Aile

Toplum temel yapı taşı olan ailenin parçalanması, ebeveynin uzun seyahat yapması, boşanma ve çocuğun evden ayrılması gibi durumları içermektedir (Özgüven, 2010). Birliktelikleri yasal olarak evliliğe dayanan eşlerin yine hukuki yoldan ayrılmaları, eşlerden birinin iş nedeniyle evden ayrılması, eşlerden birinin ölmesi gibi durumların olduğu aileler parçalanmış aile olarak tanımlanmıştır (Özatça, 2009).

Şentürk (2006)’e göre, parçalanmış ailenin ayrılma, boşanma ve ölüm gibi üç özelliği bulunmaktadır:

1. Ölüm: ailede anne veya babanın ölmesi durumunda, çocuk ölen ebeveyninin geri dönmeyeceğini kabul ettikten sonra, güven duygusunu yeniden oluşturmak için ölene karşı olan duygularını aile üyelerinden bir başkasına aktarmakta olduğu belirtilmektedir.
2. Ayrılma: Aile fertlerinden birinin kısa veya uzun süreli olarak hastalık, engel, doğal afet, fakirlik, terör, işsizlik veya kan davası; mecburi olarak göç yaşanması aynı zamanda iş veya başka nedenle uzun bir süre için evden

ayrılması, ailenin parçalanmasına sebep olmakta olduğu açıklanmaktadır (Şentürk, 2006).

3. Boşanma: Boşanma olayı aile fertlerinin evden ayrılmasına ve dağılmaya neden olmakta bu da çocukları psikolojik olarak olumsuz yönde etkilemektedir (Arifoğlu, 2006). Aile fertlerinde psiko- sosyal ve ekonomik problemlere neden olan boşanma, tam aile özelliğini sonlandıran bir durum olduğu belirtilmektedir. Bununla beraber eşlerin evlilik süresi, eğitim ve ekonomik düzeyi, çocuk sayısı, boşanma kim tarafından talep edildiği, problemlerle başa çıkma becerileri boşanma sürecini ve yoğunluğunu etkilemektedir (Özdemir, Laçın ve Yiğit, 2006).

2.2.6 Aile İşlevleri

Tarihsel süreçte ailenin birçok işlevsel özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Ailenin devamlılığı için lazım olan ihtiyaçların ailenin işlevleri olduğu açıklanmaktadır. Aile işlevleri, aile bireylerinin ihtiyaçlarının giderilmesini, sosyal statü kazanmasını, çocuklarının yetiştirilmesini, gerekli ekonomik desteğin sağlanmasını, dayanışmayı ve psikolojik olarak doyumu içermektedir (Cox, 2006).

Birçok işleve sahip olan aile, üyelerinin dünyaya gelmesinden itibaren ölümüne kadar sosyalleşmesinden, toplum içerisindeki davranışlarından ve tutumlarından mesuldür. Ailenin bireylerin davranış ve tutumlarına uzun süreli etkisi olduğu, bireylerin iletişim becerilerini, hayata olan bakış açılarını, yaşam doyumunu ve mutlu olmasını büyük ölçüde etkilemekte olduğu belirtilmektedir. Aile kurumunun fonksiyonlarının başında sevgi, ilgi, bakım, çocuk yetiştirme, soyun devamı, güvenli ortam gelmektedir. Ailenin işlevlerinin çevresel nüanslardan etkilendiği belirtilmektedir. Bununla beraber çevrenin bireylerin davranışlarını dolayısıyla ailenin işlevlerini büyük ölçüde etkilemekte ve topluma da yansımakta olduğu vurgulanmaktadır (Nazlı, 2000).

Ailenin işlevleri, toplumu psikolojik, fizyolojik, ekonomik ve sosyal olarak etkileyen (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004), toplumun yapı taşı olan bir kurumdur (Doğan, 2009).

Benokraitis (2015), “cinsel aktivite, üreme ve sosyalleştirme, ekonomik güvence, duygusal destek ve toplumsal sınıfları belirleme” şeklinde aile işlevlerini açıklamaktadır.

Yetenek ve becerilerinin birbirinden farklı olmasına rağmen üyeleri için koruyucu bir sistem olan aile, toplumsal yaşama kolayca uyum sağlamaları bakımından oldukça önemlidir (Gökkaya, 2014).

Aile, doğduğu andan ölümüne kadar bireyi, fizyolojik, ekonomik ve toplumsal olarak etkilemekle beraber psikolojik yönden ve davranışın biçimlenmesinde de önemli rol oynar. Aile içerisinde birbiriyle olan ilişki ve iletişim şekli, daha erken yaşlardan itibaren bireyin diğer nesnelere ve diğer yaşam alanlarına olan ilişki ve iletişim şeklinin oluşmasına katkı sağlar. Çocuk ailede toplumsallaşmayı öğrenir ve üyesi olduğu aileye aidiyet duygusu gelişir.

Çocuğun gelişiminde ailenin sağladığı en önemli yararlar:

- Toplum içerisinde dengeli olabilmesi için güven duygusunu geliştirmek
- Sağlıklı ortam hazırlayıp çocuğun sosyal kabul görmesini sağlamak
- Toplumda onaylanmış davranış biçimlerini öğretmek için çocuğa model olmak
- Toplumsal olarak onaylanan davranış kalıplarının gelişmesine ilişkin rehberlik etmek
- Çocuğun uyum sağlama sürecinde önüne çıkan problemlerle başa çıkma
- Çocuğun topluma uyumu için gerekli davranışlar ve alışkanlıklar geliştirmesini sağlamak
- Çocuğun okulda aynı zamanda sosyal yaşantısında ilerlemesi için yetenek ve becerilerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesi
- Çocuğun ilgi, yetenek ve becerilerine ilişkin seçimleri doğrultusunda gelişmelerini sağlamak (Yavuzer, 1996).

Kişilerarası ilişkilerin önemli ölçüde belirleyicisi olan aile, çocukların sosyalleştiği ve değerlerin aşılandığı bir kurumdur. Toplumda gelişen çeşitli değişimler, toplumun küçük modeli olan aileye de yansiyarak değişikliklere neden olmaktadır. Değişikliklere neden olan ailenin kaç kişiden oluştuğu, sosyoekonomik durumu, eğitim seviyesi, bakım, geniş veya çekirdek aile olması gibi çeşitli değişkenlerdir. Bu değişkenlerin aileye birçok etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle çevresel faktörlerin aile işlevlerine birçok etkisi olduğu açıklanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1998). Ailenin oturduğu çevre ortamı, değerleri, adetleri, eğitim durumları, kentte veya kırdan oturduğu işlevlerini önemli ölçüde etkilemektedir (Bulut, 1993).

Aile ve toplum, aile işlevlerini etkileyen etkenlere sahiptir. Aile işlevlerini etkileyen değişkenler, ailenin toplumdaki yeri, bulunduğu ortam, sosyoekonomik durumuyla ailenin yaşam döngüsüdür. Gelenekler, adetler, cinsiyet rolleri, toplumsal normlar, eğitim ve bakım hizmetleri, toplumun aile işlevlerini etkileyen etkenlerdir Alan yazında aile işlevlerinin birbirinden farklı tanımları mevcuttur. “Mc Macter Aile İşlevleri Modeli” sistem yaklaşımı çerçevesinde Epstein, Bishop ve Baldwin tarafından oluşturulmuştur. “Mc Master Aile İşlevleri Modeli” nde ailenin problem çözme, iletişim, gereken ilgiyi gösterme, duygusal tepki verme, davranış kontrolü, roller ve genel fonksiyon gibi işlevleri mevcuttur. Ergenin kişilik gelişimi başlerini ta olmakla diğer gelişim boyutları için bu aile işlevleri önem arz etmektedir (Ceyhan ve Doğan, 2008).

Aile işlevlerinin sınıflamaları incelendiğinde, birbirinden bağımsız olmayıp aksine işlevlerin birbirini tamamladığı görülmektedir (Alacahan, 2010). Aile bireylerinin birbiriyle saygı, sevgi çerçevesinde iletişim ve işbirliği, aile işlevleri bakımından önem arz etmektedir (Savi, 2008). Aynı zamanda sağlıklı aile işlevlerinin, ailedeki iletişime, duygusal olarak davranış şekline ve sorun çözme becerilerinin gelişimine dayandığı vurgulanmaktadır (Bulut, 1993).

Aile işlevleri her geçen gün değişim yaşamaktadır. Ailenin maddi ihtiyaçlarını erkeğin yükümlülüğünden kadının iş dünyasında aktif olmasıyla eşit bir duruma gelmesi, çocuklara aile tarafından verilen eğitimin günümüzde eğitim kurumlarına bırakılması bu değişimlere örnek teşkil etmektedir (Canatan ve Yıldırım, 2009).

2.2.6.1 Sağlıklı/ Fonksiyonel Aile İşlevleri

Sağlıklı ailenin özellikleri aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

- Duygularını paylaşabilme
- Duyguları anlayabilme
- Bireyin farklı yönlerinin kabul edilmesi
- Ailede ilgi ve sevginin birbirine iletilmesi
- İşbirliği içerisinde olma
- Mizah duygusunun olması
- Ailede temel ihtiyaçların karşılanması
- Başa çıkma becerilerinin olması

- Toplumun var olan değerlerine sahip olma
- Sorumlu olma
- Birbirine karşı takdir ifadeleri kullanma
- İletişim
- Ailenin boş zamanlarını beraber geçirmesi
- Manevi değerlere olan inanç

Saygının, anlayışın önemli olduğu, problem çözme becerileri gelişmiş, aynı değerlere sahip olan üyelerden oluşan aileler sağlıklı aile olarak nitelenmektedir (Ackerman, 1958). Ailede eşlerin birbirine karşı saygılı ve işbirlikçi, çocuklarına ve çevresine sorumluluk içerisinde olmaları aslında ailenin sağlıklı olduğunu göstermektedir. Aile içerisinde ilişkiler ve aile dinamikleri

Geçtan (1989), sağlıklı aile göstergeleri olarak, karşılıklı saygı ve işbirliği içinde olan, eşine, çocuklara ve yakın dostlara karşı sorumlu davranma konuları üzerinde durmuştur. Aile tedavisinde aile içi ilişkiler ve dinamikler çok büyük önem taşır. Çünkü bunların olumlu veya olumsuz olması ailenin işlevlerini yerine getirmesinde veya getirmemesinde belirleyici olmaktadır.

Aile üyelerinin ihtiyaçlarının karşılandığı sağlıklı işlevlere sahip ailede, aile üyeleri bir aileye ait olmanın verdiği huzurla görevlerini yerine getirmektedirler. Sağlıklı ailelerde üyeler birbirilerine pozitif duygularla bağlı olmaktadır. Bununla birlikte bu ailelerde, aile büyükleri dahil tüm üyeler pozitif yönde başta farkındalık olmak üzere devamlı gelişim göstermektedirler. Aile içerisinde üyeler değer görmekte olup bu da, benliklerinin özsaygılarının olumlu olarak gelişmesine neden olmaktadır. Sağlıklı aile üyeleri hem toplumdaki uzaklaşmamakta hem de toplumun otoritesini kayıtsız şartsız kabul etmemekle sınırlarını iyi bir şekilde dengelemektedir (Cüceloğlu, 1994).

2.2.6.2 Sağlıksız/ Fonksiyonel Olmayan Aile İşlevleri

Aile üyelerinin ihtiyaçlarının karşılanmadığı sağlıksız aile işlevlerine sahip olanlarda bireylerin yaşam memnuniyetleri düşük olmaktadır. Çocuğun boyun eğici ve itaatkar olmasına yönelik işlevlere sahip olan sağlıksız aileler de otoriteye karşı gelindiğinde farklı yollardan ceza uygulandığı görülmektedir (Cüceloğlu, 1994). Bu ailelerde bireylerin beceri, yetenek, ilgi ve benzeri yönlerde birbirinden farklı oldukları ve buna ilişkin geliştirilmelerinin bir gereksinim olduğu kabul edilmemektedir. Aynı

zamanda ebeveynler mesleğe ilişkin seçimlerde kendi kararlarını kabul ettirmek için baskı uygulamaya çalışmaktadırlar. Sağlıksız işlevlere sahip ailelerde bireyler birbirilerine olumlu duygusallıkla bağlı olmamakla beraber korku ve nefret duygularını yoğun yaşamaktadırlar. Ebeveyn ve çocuk arasında özgeleşmenin söz konusu olduğu ailelerde, eşler birbirinin kişilerarası ilişkileri ile ilgilenmemektedir. Her kesin kendi dünyasında yaşayıp birlik beraberliğin olmadığı bu ailelerde çocukların yaşının olgunlaşması ile ailede dağılma meydana gelmektedir. Sağlıksız işlevlere sahip ailelerin çocuklarında kişilik bozukluğu görüldüğü açıklanmaktadır. Genellikle bu ailelerde çocuklar büyüme sürecinde devamlı eleştirildikleri, yargılandıkları ve aşağılandıkları için diğer insanların onayına gereksinim duymakta, utanma ve çekingen olmaktadır (Demirsar, 2003).

2.2.7 Aile İşlevlerini Etkileyebilecek etmenler

Aile üyelerinin biyolojik ve psikososyal özellikleri aile işlevlerini etki etmektedir. Aile üyelerinden birinin sorun yaşaması halinde eğer aile sağlıklı işlevlere sahipse, başa çıkma becerileri gelişmiş ve kurallarını duruma göre ayarlayabilmektedir (Epstein, Baldwin ve Bishop, 1983).

Aile işleri 7 boyutta açıklanmaktadır:

1. Problem Çözme: Ailenin etkin ve sağlıklı bir şekilde gerek manevi gerekse de maddi problemleri halledebilmesi ve sorunlarla başa çıkma becerileri olarak açıklanmaktadır.
2. İletişim: Ailede üyeler arasındaki iletişimin doğrudan açık olup olmadığına bakılmaktadır.
3. Roller: Aile fertlerinin maddi ve manevi gereksinimlerini karşılamaya yönelik davranış kalıpları kastedilmektedir.
4. Duygusal tepki verme: Yaşanan ister olumlu isterse olumsuz olsun durum karşısında duygularını açıkça dile getirmesi olduğu belirtilmektedir.
5. İlgı gösterme: Fertlerin aile içerisinde birbirilerine sevgi, ilgi ve saygı göstermesi aile işlevlerindedir. Ailede fertlerin birbiriyle az veya fazla ilgilenmesi durumu sağlıksız işlevlerin göstergesi olarak belirtilmiştir. Bu nedenle orta derecede dengeli bir şekilde ilgi sağlıklı işlevlerin olduğunun belirleyicilerindedir.

6. Davranış Kontrolü: Ailenin fertlerinin davranışlarını disipline etme ve kural koyması olarak açıklanmaktadır.
7. Genel fonksiyonlar: Diğer altı boyutu da içermekle beraber tüm işlevleri de kapsamaktadır (Bulut, 1993).

2.2.8 Ailenin Temel Nitelikleri

Aileler, toplumun gün geçtikçe modernleşmesi ve gelişmesinden etkilense de, kendine münhasır nitelikleri mevcuttur:

- a. Aile evrensel nitelikler taşımaktadır. Her bir bireyin ailesi vardır ve birey ailenin bulunmakta olduğu toplumda birtakım sorumluluklar üstlenmektedir.
- b. Ailenin birliği duygusal temele dayanmaktadır. Biyolojik olarak temelinde sevgi olan ailede güven, ilgi, sevgi ve korunma gibi farklı duygular bir arada yaşanmaktadır.
- c. Ailenin üyelerinin kişiliklerini biçimlendirme özelliği olmaktadır. Ailenin sosyoekonomik ve eğitim düzeyinden etkilenip şekillenen birey, toplumun değerlerini de ailede öğrenmektedir.
- d. Aile biriminin büyüklüğü sınırlı olmaktadır. Fertlerin gereksinimlerinin karşılanması, ailenin ekonomik durumu ile sınırlı olmaktadır.
- e. Toplumun çekirdeğini oluşturmaktadır. Bir toplum ailelerin bir araya gelmesi vasıtasıyla oluşmaktadır.
- f. Aile fertlerinin belirli sorumlulukları ve rolleri bulunmaktadır. Ailede iş bölümü yapılmaktadır. Her bir aile ferdinin alması ve yapması gereken sorumluluklar bulunmaktadır.
- g. Sosyal ve yasal kurallara dayanmaktadır. Aile toplumun değerleri, kuralları ve kanunları ile şekillenmektedirler.
- h. Aile toplumun diğer kurumlarıyla etkileşim içerisinde. Aile toplumda devam eden eğitim, yönetim ve hukuk biçiminden hem etkilenmekte hem de kendisi de etkilemektedir (Özgüven, 2010).

2.2.9 Aile İçi İlişkiler

Aile fertleri birbirleriyle zorlanmadan sağlıklı ve doğrudan iletişim kurabilmektedirler. Bireylerin karşılaştıkları sorunlar, aile içerisinde konuşulmakta, çözüm bulmaya çalışılmakta ve karar verilip uygulanmaktadır. Fertler aralarında duygularını paylaşabilecekleri ortamları bulunmaktadır (Çelik, 2004).

Aile içi ilişkiler bireylerin birbirilerine yardım etmesini, dayanışmayı, önemsenilmeyi, sevmeyi, güveni, duygularını paylaşmayı içermektedir. Aile içerisinde ilişkilerin sağlıklı ve kuvvetli olması, bireylerin duygusal gereksinimleri karşılanmakta olduğunu göstermektedir. Böyle bir ortamda aile fertleri arasındaki bağlar kuvvetlenmektedir. Aile aynı zamanda üyelerinin ihtiyaçlarını tespit edip gidermektedir. Ailenin, fertlerinin beklentilerini karşılayamama durumunda aileden kalıcı ve kısa süreliğine kopmalar meydana gelebilmektedir. Ailede kopma, ayrılma veya ilişkilerin zayıflaması anlamlarına da gelmektedir ki, bunun ayrılma şekli ailenin parçalanması anlamına gelmektedir (Özgüven, 2010).

Ailesine karşı güven ve aitlik hissedilmediği ve gereksinimlerinin karşılanmadığı bir aile bulunan bireyler, kendilerini güvende hissedebilecekleri, rahatlayabilecekleri din, fikirler ve bir grup aramak için yönelmektedirler (Dönmezer, 2003).

Bireylerin aile içerisindeki ilişkileri, psikolojik gereksinimlerinin karşılanması aynı zamanda sağlıklı bir birey olması için açısından önem arz etmektedir. Çocuğun gerek bedensel gerekse de psikolojik olarak sağlıklı gelişimi için aileye ihtiyacı vardır. Bununla beraber çocuk, sevgi, ilgi ve şefkate duyduğu gereksinimlerini anne babasından tamamlamaktadır. Çocuğun anne babasıyla kaliteli vakit geçirmesinin çok önemli olduğu belirtilmiştir (Tarhan, 2004).

2.2.10 Ailede Ruhsal Sorunlar

Bireylerin ruh sağlığının bozulması, başta çalışmasını ve kişilerarası ilişkileri olmakla genel olarak tüm yaşamını etkilemektedir. Bazı ruhsal sorunlar bireye fizyolojik hastalıklardan daha çok zarar verebilmektedir. Bireyin sebebini anlamlandıramadığı kaygı, üzüntü ve takıttan uzaklaşamaması, üzüntü, mutsuz ve karamsarlık duygularını yaşamasına neden olmaktadır. Bundan dolayı kişilerarası ilişkileri zarar görebilmekte, olayları sağlıklı değerlendirememekte, yetersizlik hissedebilmektedir (Yörükoğlu, 1997). Neugebauer'e (2000) göre, aile içerisinde yaşanan şiddet, kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Aile içi şiddet yaşantıları çocukları ruhsal olarak etkilemektedir. Araştırmalarda çocukluğunda şiddete maruz olanların ileride yetişkinliklerinde şiddet uyguladıkları saptanmaktadır

2.2.11 Ailede Özü/ Kronik Hastalığı bulunan üyenin varlığı

Ailede kronik rahatsızlığı olan bireyin bulunması halinde, aile yapısı ve kişilerarası ilişkiler büyük önem arz etmektedir. Birbirine çok daha bağlılığın söz konusu olduğu

ailelerde devamlı hastalık durumunda yüksek kaygının yaşandığı gözlemlenmektedir. Uyumlu ve üst sosyoekonomik duruma sahip ailelerde kronik hastalığa sahip çocuğun hastalığının kabullenışı zor olmamaktadır. Ancak, çatışma yaşayan ve alt sosyoekonomik duruma sahip ailelerde bu durum farklılaşmaktadır. Böyle bir durumda çocukta psikolojik bozukluğun oluşması da söz konusu olmaktadır. Fakat hastalığın kabullenilmesine ilişkin tutum ne olursa olsun psikolojik olarak iyilik durumu hastalığın seyredişini olumlu olarak etkileyeceği belirtilmektedir (Kovacs, 1989). Ailede süreğen hastalıklı bir üyenin olması durumunda annelerde babalara nazaran daha çok depresif belirtiler görülmektedir. Bunun da eşler arasındaki ilişkiyi etkilediği vurgulanmaktadır. Aile işleyişi, ailede kronik hastalığı olan bireyin bulunmasından dolayı olumsuz etkilenmektedir. Aileler birbirinden farklı tutum içerisinde olabilmekte, bazıları aşırı kısıtlayıcıyken bazıları kararsızlık yaşayabilmekte ya da farklı fikirlere sahip olabilmektedirler. Fakat araştırmalara bakıldığında kronik hastalığa sahip çocuğu olan ailelerin diğer ailelere nazaran boşanma oranı farklılaşmamaktadır (Sabbeth, 1984).

Engeli durumu olan çocuğa sahip aileler incelendiğinde, sosyoekonomik sorunların yanı sıra psikolojik olarak ebeveynde giderek artan kaygı düzeyi, depresif tepkiler, eşler arası ilişkide ve bireysel doyum azlığı görüldüğü açıklanmaktadır (Zeitlin, 1987).

Ailede akut hastalığı olan birinin bulunması ailenin ekonomisini etkileyeceği gibi ebeveynin evde daha çok kalmasını da gerektirmektedir. Aileler bu durumla farklı yollarla başa çıkmaya çabalamaktadırlar. Genellikle eşlerin dışarıda bulunma zamanı azalmaktadır. Bazı ailelerde özellikle annenin çalışması kısıtlanmaktadır. Bununla beraber akut hastalık durumu, aile içi ilişkiler başta olmakla boş zamanı değerlendirme ve çocukları yetiştirme biçimine kadar birçok yönden aileyi etkilemektedir. Aileler hasta bakıcısı bulmakta zorluk çekmektedirler. Aile üyeleri de hasta bakımını üstlenmekte gönüllü olmaya bilmektedirler. Hastalık boşanma riski için önemli bir faktör olsa da, boşanma halinde neden olarak görülmemektedir (Eryüksel, 1996).

2.2.12 Ailenin ekonomik nitelikleri

Ailenin sosyoekonomik durumu psikolojik olarak ebeveyni etkilemekte olup, bu da çocuğun yetiştirme sürecinde kişiliğinin oluşumuna etki etmektedir. Sağlıklı beden ve

ruh gelişimi için çocuğun beslenmesinin ve bakımın yapılması oldukça önemli görülmektedir. Bunun da ailenin ekonomik durumu ile ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Sosyoekonomik durumu yüksek olan aileler çocuklarıyla demokratik tutumla, problemleri konuşarak çözümledikleri, ihtiyaçlarını yüksek seviyede karşıladıkları karşılık olarak çocuklarından başarılı olmalarını istedikleri açıklanmaktadır. Düşük sosyoekonomik duruma sahip ailelerde yetişen çocuklarda sağlık problemlerinin görüldüğü, aşağılık duygusu ve içekapanıklık sergiledikleri açıklanmaktadır (Avcı, 2006). Ailenin ekonomik sorunları bazen iletişimi ve dayanışmayı bozabilmektedir. Sorunlar daha çok paranın tüketimi ile alakalı olmaktadır. Ailede parasal kararların uzlaşma yolu ile alınması sağlıklı uyumun göstergesi olmaktadır (Özgüven, 2010).

2.2.13 Ailenin Gelişimsel Niteliği (Yaşam Döngüsü)

İnsanın dünyaya gözlerini açmasıyla başlayıp ölümüyle son bulan süreçte, ardışık gelen dönemler yaşam döngüsü olarak tanımlanmaktadır. Aile kurumunun kurulmasından sonlanmasına kadarki zaman içerisinde, geçilen evreleri ve farklılaşan rolleri tanımlamaya yardımcı olan model yaşam döngüsü modelidir. Ailenin çocuk büyütme biçimi, eğitimi, anne baba rolleri, yalnızlık ve emeklilik evrelerinin geçişleri incelendiğinde, yaşam döngüsü bakımından farklılık göstermektedir (Hogan, 2000).

Duvall'in (1971) belirlediği 8 döngüsü olan yaşam döngüsü modeli aşağıdaki gibidir:

1. Yeni evlenmiş çocuksuz aile
2. Küçük çocukları olan aile
3. Okul öncesi çocuğu olan aile
4. Okula giden çocukları olan aile
5. Genç çocuğu olan aile
6. Çocuğu evden ayrılan aile
7. Orta yaş döneminde olan aile
8. Yaşlı aileler (emeklilikten itibaren her iki eşin ölümüne kadar dönemi kapsar)

Günümüzün çekirdek ailesine ve üyelerinin rollerine odaklanan yaşam döngüsü modeli, yakın düşüncelere sahip, çocuk eğitimine, evlilik ve her iki cinsinin sorumluluklarının paylaşılmasına önem vermektedir (Meijer, 2006).

Geleneksel olmayan ise, iç içe geçmiş son derece karmaşık dönemleri içermektedir. Bu yaşam döngüsü modelinde, genellikle yüksek eğitim seviyesine sahip kariyer yapan bu nedenle çocuk düşünmeyen veya geciktiren ailelerden bahsedilmektedir. Bununla beraber, eşlerin eşit olduğu, otuzlu yaşlarda çocuk sahibi olmayı düşünen, evlenmemiş bekarlar, resmi olmayan birliktelikler, dullar ve çocuksuz boşanmışları da içermektedir

Yaşam döngüleri aşağıdaki gibidir:

1. Bekar olanlar,
2. Çocuğu olmayan genç evliler,
3. Gençler: 1. Boşanmış çocuksuz 2. Çocuğu olan genç evliler 3. Çocuklu boşanmış gençler,
4. Orta yaşlı, çocuksuz çiftler,
5. Yaşlılar; geç yaşta evlenmiş ve yaşlı dul.

2.2.14 Ailede İletişim ve önemi

İletişim hayatın her evresini kapsamaktadır. İletişim, kişilerarası iletişim kurmayı, aitlik ihtiyacının giderilmesini, diğerleriyle bilgi alışverişini ve sosyalleşmeye ilişkin etkinliklerde bulunmayı içermektedir. Bununla beraber iletişim bireyin içindekileri dışa vurmaya da sağlamaktadır (Erdoğan, 2013). İletişim hem aile içi hem de üyelerinin diğer kişilerle ilişkileri bakımından oldukça önem olmaktadır. Etkileşim halinde olanda bireylerin birbirilerine aktardıkları mesajlarının olduğu belirtilmektedir (Özgüven, 2010).

Aile içi ilişkiler ve tutumlar, bireylerin daha ilk dönemlerden benlik bilinci gelişimine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, aile fertlerinin birbirileri ile iletişim şekli çocuklar içinde örnek teşkil etmekte, yetişkinler gözlemlenmekte ve model olarak alınmaktadır (Jacobson ve diğerleri, 1997). Çocuklarda iyi davranış oluşması kaliteli iletişimle mümkün olmaktadır. Aile bireylerinin konuşurken ben dili kullanması, çocukla empatik tavır içerisinde sözel davranışlara dikkat edilmesi ve göz teması kurulması kaliteli iletişim için oldukça önem arz etmektedir (Metan, 2010). Ailede sağlıklı iletişim, üyelerinin rollerinin belirlenmesi ile beraber ilişkilerde sınırların bilinmesi açısından da önem arz etmektedir (Erol, Toprak, Yazıcı, Erol, 2000).

2.3 Yeme Tutumu ile İlgili Kuramsal Açıklamalar

2.3.1 Yeme Bozukluğunun Tanımı

Fiziksel ve psiko- sosyal boyutu olan yeme bozuklukları, bireyin hem yemek yeme, hem vücut endeksi hem de görüntüsüne ilişkin düşünce ve davranışında görülen bozukluk olduğu şeklinde tanımlanmıştır (Becker- Blease ve diğerleri, 1999).

Yeme bozukluğu yaşayan birey kendisini şişman olarak görmektedir. Aynı zamanda yeme bozukluğu yaşayanlarda yemek yedikten sonra kendi kendisini kusturma, ilaç kullanma ve abartılı bir şekilde egzersiz yaptıkları görülmektedir. Aşırı abartılı yemek yeme, vejetaryen olma, yemeyi reddetme, farklı maddelerin yemek gibi yenmesi, gece yemeleri ve yemek yiyip akabinde atılması yeme bozukluğu olarak açıklanmaktadır (Jalali-Farahani, Chin, Amiri ve Mohd-Taib, 2014).

2.3.2 Yeme Bozukluğunun Türleri

Ergenlik döneminin başlamasıyla ergen birçok yönden değişmektedir. Bedendeki değişimler vücuda odaklanılmasını sağlar. Ergenin kaslı veya zayıf olmayı ideal olarak algılaması, yeme tutumunda bozukluklara neden ola bilmektedir. Ergenlikte beden imgesinin önem kazanması, anormal biçimde yeme tutumu, aynı zamanda Anoreksiya Nevroza ve Bulimiya Nevroza yeme bozukluğunun oluşumuna yol açmaktadır (Aytin, 2014). Yeme bozukluklarının psikiyatrik bozukluklar olduğu açıklanmıştır. DSM- IV'in tanı ölçütleri doğrultusunda yeme bozuklukları bu şekilde sınıflandırılmaktadır: Anoreksiya Nevroza, Bulimiya Nevroza ve Atipik yeme bozuklukları. Tıkanırçasına yeme bozukluğu DSM-IV tanı ölçütleri kitabında ayrıca yer almamakta, Atipik yeme bozuklukları içerisinde değerlendirilmektedir. Yeme bozukluklarının sınıflarına göre yaygınlığı, kültürüne ve toplumuna göre değişmektedir (Hoek, 2006).

Anoreksiya Nevroza ve belirtileri

1. Bireyin yaş ve boyunun uzunluğuna göre beklenen kilonun %85'inin altında ağırlığının olması
2. Vücut ağırlığının normalin altında olmasına karşın, kilo artışında korkma
3. Vücut ağırlığını algılamada ve değerlendirmede bozukluk olması aynı zamanda normalin altında olan zayıflığa önem verilmemesi

4. Kadınlarda amonere görülmesi; östrojen hormonu uygulayarak adet görmesini sağlama

Bulimiya Nevroza

1. Tıka basa yemek yeme nöbetlerinin olması;
2. Kısa zaman diliminde diğer insanların normalde yiyebileceğinin çok fazlasının yenmesi;
3. Kontrolsüz yemek yeme ve kendini durduramama;
4. Bireyin kilo almaması için kendini kusturması, ilaç kullanma, abartılı egzersizlerin yapılması;
5. Tıka basa yeme ve uygun olmayan ödünleme davranışlarının üç ay içerisinde en az haftada iki kez tekrarlanması;
6. Bireyin bedeninin şekli ve kilosundan etkilenmesi olmaktadır.

Tıkanırçasına Yeme Bozukluğu

Bireyin Bulimiya Nevroza gibi ödünleme davranışlarını yapmamasıyla beraber tıka basa yemek yeme davranışının sıkça görülmesi olarak açıklanmıştır.

2.3.3 Farklı yeme tutumları Beslenme Biçimleri

Ergenlik döneminde beslenmeye ilişkin davranışlar riskli olabilmektedir. Bağımsızlaşmaya başlayan ergen bireyin dışarıda yeme davranışı sıklaştığından beslenme biçimi de farklılaşabilmekte ve yemeyle ilgili riskli davranışlar gittikçe artmaktadır. Fiziksel bakımdan etkinliklerde azalma fakat buna karşılık fast- food beslenme tarzının fazlaşması ve yüksek kalorili yiyeceklerin tüketilmesi yeme bozukluğuna yol açmaktadır. Ergenlik döneminde bireylerin yeme tutumunun bir çok etkenden etkilenmesi yeme bozukluğunun gelişmesine neden olmaktadır (Jalali-Farahani, Chin, Amiri ve Mohd-Taib, 2014). Aynı zamanda beden ağırlığı, vücudunda memnun olmama ve diyet yapma da yeme tutumunun değişmesine yönelik etken olmaktadır (Loth, Berg, Eisenberg ve Neumark-Sztainer, 2008).

Bireylerde beden görüntülerini algılamada bozukluk ve kilo almaktan dolayı endişe yaşanmamakla beraber psikolojik sorunlardan (kaygı, depresyon) dolayı az yemek yeme ve gelişimlerinde gerilik görülmesi yemekten kaçınmada duygusal bozulma olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdaki bozukluğun tedavisi son derece zor olmaktadır.

Yeme bozukluğunun yaygın olanlarından biri de selektif yani aşırı yemek seçme biçimidir. Bu yeme bozukluklarında birey, bazı besin türlerini reddetmekle beraber farklı besinleri tatmaya da isteksiz olmaktadır (Oddly ve diğerleri, 2010). Bu yeme bozukluğu hem normal hem de gelişiminde bozukluk olan çocuklarda görülebilmektedir (Chatoor, 2007).

Karın ağrısı, reflü ve kusması olan çocuklarda yeme bozukluğu görülmektedir. Bireylerin sindirim sistemlerinden dolayı yaşanan rahatsızlıkları yemek yemeden kaçınmasına neden olmaktadır (Mackner, Swift, Heidgerken, Stalets ve Linscheid, 2003).

Kanser hastası olan bireylerde ilaçlar mide bulantısı ve kusmaya sebebiyet verdiği için yeme bozukluğuna yol açabilmektedir (Rose, Bernstein, Gordon, ve Lindsley, 1978). Bununla birlikte, bireyde yutma, çiğneme, yarık damak veya dudak, dilin anormal olması ve çürük dişler de yeme sorunlarını ortaya çıkarmaktadır (Rudolph ve Link, 2002).

2.4 Aile İşlevleri ile İlgili Araştırmalar

2.4.1 Aile İşlevleri ile İlgili Yurtiçi Araştırmalar

Topbay (2016) çalışmasında, ergenlerin psikolojik sağlık seviyelerinin ailede algılanan sosyal destek ve işlevleri açısından incelemiştir. Çalışmanın örneklemini 95'i erkek, 93'ü kız olmak üzere toplamda 188 birey oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama amacıyla Psikolojik Sağlık ve Ergen Gelişim Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, algılanan aile desteği ve aile işlevlerinin ergenlerde psikolojik sağlamlığı önemli ölçüde yordadığı saptanmıştır.

Karaca, Barlas, Onan ve Öz (2013) araştırmalarında, ergen bireylerin çeşitli değişkenlerin etkisiyle aile işlevleri ve kişilerarası ilişki biçimleri incelenmiştir. Çalışmaya, 296 üniversiteli ergen katılmıştır. Araştırmada, veri toplama amacıyla "Aile Değerlendirme Ölçeği", "Kişilerarası İlişkiler Ölçeği" ve Kişisel Form kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, anne- baba eğitim düzeyleri ve sosyoekonomik durumun aile işlevselliğini ve ilişki biçimini etkilediği bulunmuştur. Aile işlevselliğinin ergen bireylerin kişilerarası ilişki biçimlerini önemli derecede yordadığı saptanmıştır.

Kaya ve Eroğlu (2013) araştırmalarında, ergen bireylerin fiziksel, duygusal ve cinsel istismar durumlarının yordayıcısı olarak aile işlevlerini incelemişlerdir. Çalışmada, 173'ü kız, 151'i erkek olmak üzere toplamda 324 ergen bireye, veri toplama amacıyla, "Aile Değerlendirme Ölçeği" ve "ocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, duygusal, cinsel ve fiziksel istismar puanları ile ADO ölçeğinin boyutlarının puanları ile anlamlı pozitif ilişki saptanmıştır.

Zengin (2013) alışmasında, ergen bireylerin evden kaçma davranışının aile işlevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelenmiştir. Araştırmaya 40'ı erkek, 60'ı kız olan toplamda 200 ergen katılmıştır. Çalışma neticesinde, ergenlerde evden kaçma davranışının ebeveyn mesleği, eğitim durumu, sosyoekonomik gelir, ailesel sorunlar, doğum sırası ve kardeş sayısına bakıldığında, anlamlı derecede farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Kapçı ve Hamamcı (2010) yaptıkları araştırmalarında, aile işlevleriyle psikolojik belirtiler arasında olan ilişkinin erken dönemde uyumsuz şemalara etkisi incelenmiştir. Çalışmaya 241'i kız 111'i erkek olmak üzere toplamda 352 üniversiteli katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla, "Aile Değerlendirme Ölçeği", "Kısa Semptom Envanteri" ve "Young şema Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, dört şema alanlarının psikolojik belirtileri yordadığı saptanmıştır. Bununla beraber duygusal olarak yalıtılmışlık şemasının, algılanan aile işlevleri ve psikolojik belirtiler ilişkisinde aracı olduğu bulunmuştur.

Özatça (2009) araştırmasında, ergen bireylerin sosyal ve duygusal yalnızlık bakımından aile işlevlerini incelemiştir. Araştırmanın rneklemini, Adıyaman'da 4 liseden toplam 504 ğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucuna göre, aile işlevlerinin alt boyutlarından olan duygusal tepki verebilme, problem çözme ve romantik ilişkiler alt boyutlarının aile işlevlerini yordadığı grlmüştür.

Avcı (2006) yaptığı çalışmasında, saldırganlık davranışı sergileyen ergenlerin ailelerinde sorunlarla başa çıkma, iletişim, duygusal tepki verme biçimi, ailede rolleri, davranışlarını kontrolü, ilgi gösterme ve ailelerin işlevselliğini karşılaştırma aile grubunda yetersizlik duygusu yaşadığı saptanmıştır. Saldırganlık sergileyen ergenlerin aileleri karşılaştırıldığında karşılaştırma grubundaki ailelere göre öfke

düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Saldırgan davranış sergilemeyenlerin ailelerinde öfke kontrolünün olduğu görülmektedir.

Türküm, Kızıldaş, Bıyık ve Yemenici (2005) yaptıkları çalışmada, aile işlevlerini olumsuz algılayan öğrencilerin ailesi, arkadaşları, cinselliği gibi birçok değişkenle uyum problemi yaşadığını bulunmuştur. Aile desteğiyle psikolojik sorunlar arasında negatif ilişki olduğu belirtilmiştir. Ergen bireylerin ailelerinden ve çevrelerinden gördükleri desteğin artması durumunda, sorun çözme becerilerinin arttığı, depresyon seviyelerinin düştüğü, kaygı düzeylerinin düştüğü uyumlu olduğu bulunmuştur.

Yılmaz (2001) yaptığı çalışmada, anne- baba ve çocuk arasında ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 534 öğrenci ve anne babalar katılmıştır. Çalışma sonucunda, anne baba arasında uyum arttıkça çocuklara ilginin arttığı, yüksek eğitim düzeyine sahip annelerin çocuklarının yüksek okul başarısına sahip olduğu görülmüştür.

Kabasakal (2001) çalışmasında, uyum sorunu yaşayan çocukların aile işlevlerini iyileştirme durumuna anne eğitim gruplarının etkisini araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini, 80'ı uyum sorunu yaşayan çocukların annelerden oluşan deney grubu, 40'ı uyumu sorunu yaşamayan annelerden olmak üzere kontrol grubu olan toplamda 120 annedir. Araştırmada, deney grubunda bulunan anneler 8'er gruplar halinde eğitim görmüşlerdir. Sağlıksız işlevlere sahip aile çocuklarının uyum problemi gösterdikleri, sağlıklı işlevlere sahip aile çocuklarının ise, uyum problemi olmadığı tespit edilmiştir. Eğitim sonrasında deney grubu annelerinin ailelerindeki sağlıksız işlevlerinin yerini sağlıklı işlevler aldığı görülmüştür.

Örgün (2000) yaptığı çalışmada, ergenlerin benlik saygısı ve atılganlık düzeyi ile anne baba tutumları arasında olan ilişkileri incelemiştir. Araştırmaya 223'ü erkek ve 197'si kız olan 420 ergen birey katılmıştır. Bu çalışma sonucunda, algılanan farklı anne baba tutumları ile ergenlerin benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunduğu belirtilmiştir.

Eryüksel (1996) yaptığı çalışmada, aile işlevlerinin problem çözme becerileri, bilişsel çarpıtmaları ve aile yapısına etkisini araştırmıştır. Araştırmaya sosyoekonomik seviyesi orta olan 429'u ergen, 254'ü anne ve 204'ü baba olan 887 birey katılmıştır. Araştırma sonucunda, anne baba ergen iletişiminin, ergen iletişimini etkilediğinin bulunduğu vurgulanmıştır. Eğitim seviyesi düşük olan ebeveynin ergenle iletişiminin

yaşa ve cinsiyete göre değiştiği, aileyi olumlu olarak algılayan anne babaların ergenlerin eleştirdiği görölmüştür.

Elmacıoğlu (1992) yaptığı çalışmada, aile ergen iletişiminin okul başarisına etkisini araştırmıştır. Araştırmaya yaşları 15-18 arası olan 1049 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda, ailede sağlıklı ilişkilerinin ve huzurlu ortamın bireyin okul başarisını etkilediği bulunmuştur. Bununla beraber, eğitim ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan anne- babaların çocuklarının başarisının yüksek olduğu görölmüştür. Sağlıksız aile ilişkilerine sahip çocukların, sağlıklı ilişkilere sahip çocuklara nazaran başarılarının daha düşük olduğu belirtilmiştir.

2.4.2 Aile İşlevleri ile İlgili Yurt dış Araştırmalar

Torrente ve Vazsony (2008) araştırmalarında, anne- baba desteğinin, kontrolün ve iletişimin ergenlerin suç ve sosyal davranışlarına etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya 11-17 yaş aralığında olan 650 birey katılmıştır. Araştırma sonucunda, ergen bireylerin anne- baba desteği ve anti sosyal davranışlara yönelik negatif bir ilişki saptanmıştır. Ergen bireylerin anneye olan iletişimi ve babanın kontrolcü olmasıyla anti- sosyal davranışlar arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Hessler (2008) alışmasında, aile stres etkenlerinin ergenlerin duygusal yeterlilik ve riskli davranışlarına etkisini araştırmıştır. Araştırmaya 85 ocuk, 61 baba ve 71 anne katılım sağlamıştır. Boylamsal olarak yapılan araştırma sonucuna göre, aile içi şiddet, çatışma, alkol kullanımıyla ve ebeveyn depresyonu gibi aile stres etkenleriyle riskli davranışlar arasında anlamlı bir fark olduğu görölmüştür.

Milevsky, Schlechter, Netter, ve Keehn (2007) alışmalarında, ergen bireylerin özsayđı, depresyon ve yaşam memnuniyetinin aile stilleri arasında ilişkiye yönelik araştırma yapmışlardır. Araştırmaya 272 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Araştırma neticesinde, annelerin otoriter bir tutuma sahip olduğu algısıyla ergenlerde özsayđı, depresyon ve yaşam memnuniyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir.

Yen, Yen, Chen, Chen ve Ko (2007) yaptıkları çalışmalarında, ergenlerde internet bağımlılığı ve madde deneyimi ile aile işlevleri arasında ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya Güney Tayvan'da ortaokul ve lisede eğitim gören 2328'i erkek, 1334'ü kız olan toplamda 3662 öğrenci katılmıştır. Çalışmada internet bağımlılığı ve madde

deneyimini ölçmek için “Chen Madde Bağımlılığı Ölçeği” ve “Madde Kullanım Deneyimi Anketi” uygulanmıştır. Çalışma sonucu olarak, internet bağımlılığı ve madde deneyimi olan ergenlerin benzer ailelere sahip oldukları saptanmıştır.

Yu ve diğerleri (2006), araştırmalarında ergenlerin anne- baba tutumu, ergen iletişimi, ergen depresyonu ve riskli davranışlarını incelemiştir. Araştırmaya 725 ergen ve anne- babaları katılmıştır. Çalışma neticesinde, depresyon yaşayan ergen bireylerde yaş arttıkça riskli davranışlara eğilimin arttığı görülmüştür. Bununla beraber depresyon yaşayan ergenlerin depresyon yaşamayan ergenlere göre iletişimlerinin sağlıklı ve aile kontrolüne ilişkin algılamalarının önemli derecede düşük olduğu bulunmuştur.

Minzi (2006) araştırmasında, Çocukların aileye bağlılığı, yalnızlık – depresyon arasında ilişkiyi ve öz yeterlilik arasında olan ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 8-12 yaş aralığında bulunan 483 erkek ve 536 kız toplamda 1019 birey oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda, çocuğun ailesine olan bağlılığının ilişki biçimleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Anne- babanın çocuğuna ilişkin yüksek kabul düzeyinin çocuğun ailesine olan bağlılık ve güven düzeyinde artışa neden olduğu görülmüştür. Ayrıca babası olmayan çocuklarda merak ve ilginin olumsuz bir şekilde etkilendiği bulunmuştur.

Sturgess, Dunn ve Davies (2001) çalışmasında, ergen bireylerin aile ilişkilerine ilişkin algılarıyla, arkadaş çevresi ve aileleri ile ilişkilerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 4-7 yaş aralığında bulunan 192 aileden 258 çocuk oluşturmuştur. Bu çalışmada katılımcılar, 4 Alan Haritasına eş zamanlı olarak çemberlere ailelerindeki üyeleri ve arkadaşlarını yerleştirmişlerdir. Araştırma neticesinde, çocukların üvey olan babalarını kendilerine uzak yerlere yerleştirmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Çocuk- kardeş, anne- çocuk, çocuk- arkadaş ilişkilerinde ve babalarına ilişkin algılarında önemli derecede ilişki bulunmuştur.

Page ve Page (2003) araştırmasında, “Aile Değerlendirme Ölçeği”ni yarar olup olmadığını 12 yaşın altında ve üstünde olan çocukları aile işlevleri açısından karşılaştırarak incelemiştir. Çalışmanın örneklemini olarak 132’si 12 yaş altı, 62’si 12 yaş üzeri olmak üzere toplamda 194 çocuk katılmıştır. Araştırmada, toplanan veriler “Aile Yaşam Olayları. Envanteri” ve “Aile Çatışma Ölçeği” ölçeklerinde

karşılaştırılma şeklinde incelenmiştir. “Aile Değerlendirme Ölçeği”nin güvenilirliği küçük çocuklarda düşük çıkmakla beraber birbirinden farklı üç ailenin işlevlerinde anne değeri ile geçerliliği yüksek bulunmuştur. Büyük yaşta çocuklarda ölçek daha yüksek güvenilirlik göstermekle beraber, annelere ilişkin birçok ölçümlerde uyumsuzluk daha az görülmüştür. “Aile Değerlendirme Ölçeği”ne maddeler ekleyerek küçük çocuklarda kullanımı uygun görülmüştür.

Domitrovich ve Bierman (2001) araştırmalarında, çocukların sosyal uyumları ve anne babanın sahip olduğu tutumları ile aynı yaşta olanlar ve ebeveynin çocuklarına yönelik algıları üzerine çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, ailenin aynı zamanda yaşlıların çocuklarının sosyal uyumunda ve psikolojisinde iyi olmaya ilişkin algılarında önemli bir etkiye sahip oldukları bulunmuştur.

Tolan ve Henry (1996) yaptıkları araştırmada, suç ve şiddet davranışının aile işlevleri tarafından yordanıp yordanmadığı incelenmiştir. Saldırgan ve suç davranışları sergileyen ve sergilemeyen iki grup ergenler karşılaştırılmış istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Devinney (1992) araştırmasında, öğrencilerin iş hayatı, aile planları ve aile tutumlarını incelemiştir. Araştıma örneklemini olarak 73 kız ve 65 erkek toplam 138 öğrenci katılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre, çocukların tutumunda ailelerin önemli derece etkisi bulunmaktadır. Araştırmaya göre, iş ve yaşam planlaması bakımından kızlarda anne, erkeklerde baba tutumunun önemli olduğu bulunmuştur.

2.5 Yeme Tutumları ile İlgili Araştırmalar

2.5.1 Yeme Tutumları ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yurtsever ve Sütçü (2017) yaptıkları çalışmada, kadınlarda bozuk yeme tutumu ile algılanmış anne baba tutumları, duygu düzenleme güçlükleri ve erken yaşlardaki şemalar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya yaşları 17 ile 35 arasında değişen 773 üniversiteli kız öğrenci katılmıştır. Veri toplamak amacıyla, katılımcılara Yeme Tutumu Testi, Young Şema Ölçeği, Young Ebeveynlik Ölçeği ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma neticesinde, duygu düzenlemede güçlükler ve şema boyutlarının toplam puanlarının bozuk yeme tutumunu yordadığı bulunmuştur.

Seyfik (2016) yaptığı çalışmada boşanmış ve boşanmamış ailelerin 13-18 kız ergenlerin yeme tutumları bakımından fark olup olmadığını incelemiştir. Aynı zamanda çalışmada, katılanların yaşı, kardeş sayısı, aile eğitim durumu ve doğum sırasının yeme bozukluğuna etkisi de incelenmiştir. Araştırmaya 60 ergen katılmıştır. Veri toplama amacıyla Yeme Tutum Ölçeği, Anoreksia Belirtileri Anketi, Bulmia Nervoza Belirtileri Anketi ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, anne babası boşanmış kız ergenlerde %56.7, anne babası boşanmamış ergen bireylerin %20' sinde yeme bozukluğu olma olasılığı görülmüştür. Yeme tutumu ile ailenin demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yine bu çalışmanın sonucunda, yeme tutumu bozukluğu tanısı olanların Anoreksia ile Bulmia Nervoza'ya ilişkin meyilli oldukları gözlemlenmiştir.

Arslanoğlu (2015) araştırmasında, spor yapan bireylerde bozuk yeme davranışına beslenmeye yönelik psiko-eğitim ve birey merkezli grupla psikolojik danışma çalışmalarının etkisi incelenmiştir. Çalışmaya yaşları 14- 17 arası seyreden toplamda 24 ergen voleybolcu katılmıştır. Katılımcıların 12' si deney grubu olup "Yeme Bozukluğu Müdahale Programı" uygulanmış, 12' sine ise kontrol grubu olarak hiçbir müdahalede bulunulmamıştır. Deneysel araştırma yöntemi kullanılmış olan bu çalışmada katılımcılara veri toplamak amacıyla, Yeme Tutumu Testi, Hollanda Yeme Davranışı Anketi, Beden Algısı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri ve Beck Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma neticesinde, deney grubundaki ergenlere uygulanan ölçeklere ilişkin ön test ve son test puanlarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır. Kontrol grubundaki ergen sporcularda ise anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Sapmaz (2014) çalışmasında, üniversiteli kız öğrencilerin algılanan ebeveynlik tutumları, uyumsuz şemalar ve duygu düzenlemede güçlükleri bakımından yeme bozukluğu riskinin farklılaşp farklılaşmadığını ve bu değişkenlerin yeme tutumunu yordama etkisini incelemiştir. Araştırmaya katılanlar, yaşları 17-35 aralığında olan 773 kadınlardır. Araştırmada veri toplamak amacıyla, Yeme Tutum Testi, Young Şema Ölçeği - Kısa Form3, Young Ebeveynlik Ölçeği ve Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveyn tutumlarını kuralcı/ kalıplı, aşırı izin verici/ sınırsız, aşırı koruyucu, kötümser/ endişeli ve cezalandırıcı algılayanlar, yeme bozukluğu puanını fazla almışlardır. Yeme

bozukluğu riski olanların erken dönem uyumsuz şemalar ve duygu düzenlemede güçlükler bakımından diğerlerine göre daha fazla puan aldıkları görülmüştür. Bununla beraber çalışma sonucunda, değişkenlerin yeme tutumunu yordadığı gözlemlenmiştir.

Tura (2014) çalışmasında, obezitesi olan çocukları olan ailelere yapısal aile sistemleri kuramını içeren psiko eğitim uygulayıp etkisini incelemiştir. Çalışmada 11-14 yaş aralığında 565 öğrenci katılmıştır. Yapılan ilk çalışmada, çeşitli değişkenler ile obezite arasında ilişkiye bakılmıştır. Çalışma sonucunda, obezite ile sosyoekonomik sınıf ve cinsiyet arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Bunun aksine, obezite ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İkinci çalışma ise üç evreden oluşmaktadır. Psikoeğitim öncesi, sonrası ve psikoeğitim uygulandıktan iki ay sonra olmak üzere veriler çizgi grafik tekniği ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda, yapısal aile sistemleri kuramına dayanan psikoeğitim programına katılma sonucunda yeme davranışında değişme olduğu ve kilo verildiği gözlemlenmiştir.

Semiz, Kavakçı, Yağız, Yontar ve Kuğu (2012) yaptıkları araştırmalarında, Sivas ili Merkez ilçesinde yeme bozukluğunun yaygınlığını araştırmak için yeme bozukluğu olanları sosyodemografik özelliklerini, eksen-I ve eksen-II tanı ölçütlerine göre sıklığını incelemişlerdir. Araştırmaya 18-44 yaş aralığındaki toplam 1122 birey katılmıştır. Deneysel çalışmada “Yeme Tutumu Testi”, eksen I ve eksen II tanısı belirlemek için envanter kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çalışmaya katılanların %5,25 “Yeme Tutumu Testi” sonucu yeme bozukluğu bulunmuştur. Daha sonra klinik görüşmeler yapılmış ve %1,52 yeme bozukluğu bulunmuştur. Yeme bozukluğu kadınlarda ve psikiyatrik tanı almış olanlarda daha fazla bulunmuştur.

Özgen ve Kınacı (2012) çalışmalarında, ergenlerin beden imajları ve duygusal durumları ile beslenme alışkanlıkları arasındaki etkileşimi incelemişlerdir. Araştırmaya 487’ si kız ve 275’ i erkek olmak üzere, toplam 757 ilköğretim öğrencisi olan ergen katılmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyete ve vücut kitle endeksine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tanrıverdi, Savaş, Gönüllüoğlu, Kürdal ve Balık (2011) çalışmalarında, ergen bireylerin yeme tutumu ve yeme davranışlarının benlik saygısı ile ilişkini

incelemişlerdir. 446 lise öğrencisinin katıldığı araştırmada veri toplamak amacıyla, “Yeme Tutumu Testi”, “Rosenberg Benlik Ölçeği” ve “Soru Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonunda, yeme bozukluğu ile benlik saygısı ve aile tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bununla beraber ergenlerin öğün atladıkları, fazla abur cubur yedikleri özellikle televizyon izlerken fazla yeme alışkanlıkları olduğu bulunmuştur.

Aydın (2010) çalışmasında, yeme tutumu ile anne babaya bağlanma arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bununla beraber, bağlanmanın anne babanın cinsiyetine, eğitim düzeyine ve katılımcının cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını da araştırmıştır. Çalışmada obsesif kompulsif ve depresif belirtilerin yeme tutumunu yordayan ebeveyne bağlanmayı incelemiştir. Araştırmaya 17-27 yaş aralığında olan, 281’ i kadın ve 151’ i erkek olan 432 Hacettepe öğrencisi katılmıştır. Veri toplama amacıyla katılımcılara, “Ana Babaya Bağlanma Ölçeği” (ABBÖ), “Yeme Tutumu Testi-40” (YTT-40), “Beck Depresyon Envanteri”, “Orto-11” ve “Maudsley Obsesif Kompulsif Soru Listesi” uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, erkek öğrenciler annelerini daha koruyucu olduğunu algılamaktadırlar. Ayrıca anneleri eğitilmiş olanlar olmayanlara göre daha ilgili algılanmaktadır. Araştırma sonucuna göre, kızlara babasından, erkeklere ise annelerinden koruma arttıkça yeme tutumunda bozulma gözlemlenmektedir. Aynı zamanda bağlanmanın yeme tutumunu yordamadığı görülmüştür.

Kapçı ve Hamamcı (2010) yaptıkları araştırmada, aile işlevleri ile psikolojik belirtileri incelemişlerdir. Araştırma örneklemini, 241’i kız ve 111’i erkek olmak üzere toplam 352 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla “Aile Değerlendirme Ölçeği”, “Kısa Semptom Envanteri” ve “Young Şema Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada regresyon analizi yapılmıştır. Çalışma sonucunda, aile işlevlerine bakılmış, dört şemanın da psikolojik belirtileri yordadığı bulunmuştur.

Siyez ve Baş (2009) yaptıkları çalışmada, üniversiteli öğrencilerin yeme tutumlarıyla aile yapıları arasındaki ilişkiyi ve çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Araştırmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 71’i erkek ve 131’i kız olmak üzere toplam 202 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla “Yeme Tutumu Testi”, “Aile Değerlendirme Aleti” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda,

üniversiteli bireylerin yeme tutumları ile aile yapısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Üniversite öğrencilerin anoreksik yeme tutumları bazı sosyodemografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca yeme tutumları ile spor, alkol, anne baba, cep harçlığı ve sosyoekonomik düzey arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Şahin ve Oktan (2009) yaptıkları çalışmalarında, kız ergenlerin beden imajlarından hoşnut olma düzeyleri ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırmaya toplam 300 liseli kız katılmıştır. Araştırmada veri toplama amacıyla, “Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri” ve “Vücut Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmada sonuç olarak, kız ergenlerin algıladıkları beden imajı ile benlik saygısı arasında negatif yönde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bununla beraber kız ergenlerin beden imajlarının benlik saygısına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Sonuç itibari ile yüksek beden imajı algısına sahip olan liseli kız ergenlerin yüksek benlik saygılarının olduğu; düşük beden imajına ilişkin algılara sahip liseli kız ergenlerin düşük benlik saygısına sahip olduğu bulunmuştur.

Doğan ve Ceyhan (2008) yaptıkları çalışmada, ergenlerde aile işlevlerinin demografik değişkenlere farklılaşıp farklılaşmadığına ve aile işlevleri ile denetim odağı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 815 lise öğrencisinin katıldığı araştırmada veri toplamak amacıyla, “Aile İşlevleri Ölçeği”, “Nowicki- Strickland Denetim Odağı Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, ergen lise öğrencilerinin cinsiyetlerine, babanın eğitim durumuna ve ebeveynin anlaşmazlık seviyesine göre farklılaştığı, fakat ergenlerin annelerinin eğitim seviyelerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Bununla beraber ergenlerde denetim odağının ebeveyn anlaşmazlık seviyesine göre farklılaştığı, fakat ebeveynin eğitim seviyesine göre ise farklılaşmadığı bulunmuştur. Araştırmada, aile işlevlerinin denetim odağını yordadığı saptanmıştır.

Siyez ve Uzbaş (2006) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinde aile yapısı ile yeme tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemişlerdir. Araştırmaya 131’ i kız ve 71’ i erkek olmakla 202 öğrenci katılmıştır. Veri toplamak amacıyla, “Kişisel Bilgi Formu”, “Yeme Tutumu Testi” ve “Aile Yapısını Değerlendirme Aracı” ölçekleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyet, yaş ve beden indeksine göre yeme

tutumunun farklılaştığı, bununla beraber sosyoekonomik durum, harçlıklarının miktarı, yaşadıkları yer, spor yapmak ve anne- babanın alkol kullanması gibi değişkenlere göre farklılaşmadığı bulunmuştur.

Erol, Toprak, Yazıcı ve Erol (2000) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin yeme tutumlarında etkili olduğu düşünülen kontrol odağı ve benlik saygılarının yeme bozukluklarını yordayıp yordamadığını araştırmışlardır. Araştırmaya toplam 342 üniversiteli genç katılmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Yeme Tutum Testi”, “Belirti Tarama Listesi” ve “Rotter İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, “Yeme Tutumu Testi” toplam puanlarının en iyi yordayan değişkenin benlik saygısı olduğu bulunmuştur. Bununla beraber düşük benlik saygısı dış kontrol odağı inancının yeme bozuklukları belirtilerini yordadığı bulunmuştur.

2.5.2 Yeme Tutumları ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Girş, Gerasimçik ve Yuditskaya (2014) çalışmalarında, ergenlerde yeme tutumu ile vücut ağırlığı arasında ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmaya yaşları 13-14 olarak değişen 121’i erkek ve 93’ü kız olmak üzere toplamda 214 ergen katılmıştır. Çalışma iki aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada bireylerin antropometrik ölçümleri yapılarak vücut kitle indeksi, boy uzunluğu ve vücut ağırlığına göre cinsiyet ve yaş değişkenine göre değerlendirildi. Araştırma sonuçlarına göre, yeme bozukluğunun normal kiloda olan ergenlerde de tespit edildiği, dolayısıyla bozuk yeme tutumunun vücut ağırlığına bağlı olmadığı bulunmuştur.

Durneva ve Meşkova (2013) araştırmalarında, genç kızlarda değişik kültürlerin vücut tutumunun oluşumuna ve yeme davranışına etkisi incelenmiştir. Yaşları 12-23 arasında değişen katılımcılara “Yeme Tutumu Testi” ve “Beden Algısı Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma neticesinde, ölçeklerin toplam puanları arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bununla beraber, kızların fiziksel çekicilik ile yaşamdaki başarı arasındaki ilişki hakkındaki fikirlerini (mutluluk, sosyal kabul, başarı) belirlemeye dayanan sosyokültürel faktörün belirgin etkisi, beden memnuniyetsizliği ve yeme bozuklukları riski ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Aleksandrova ve Meşkova (2016) çalışmalarında, ergen kızlarda yeme bozukluğuna aile özelliklerinin etkisini incelemişlerdir. Çalışma örneklemini, yaşları 13-17

arasında değişen 376 ergen kız öğrenciler oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla çalışmada “Gıda İçerik Testi”, “Ebeveynleri Değerlendirme” ve “Yeme Bozukluğu Risk Faktörü Testi” kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, yeme bozukluğu olan ergen kızlarda aile tarafından eleştirilme, ilgi ve sevgi eksikliği, fazla yasaklamaların olması ve ceza uygulanması gibi durumlar yüksek bulunmuştur.

Kelina, Marinova ve Meşkova(2011) yaptıkları çalışmada, ergen kızlarda vücutlarına ilişkin memnuniyetle yeme tutumu arasındaki ilişkiyle beraber buna akran ve ebeveynlerinin etkisi de incelemiştirlerdir. Yaşları 13-25 arasında değişen ergen kızlar yeme bozuklukları ile vücut memnuniyeti arasında anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda çalışmada olumsuz ebeveyn ve arkadaş tutumlarının yeme bozukluğu riskini artırdığı bulunmuştur.

Lawler ve Nixon (2011), ergenlerde yeme tutumlarını aile işlevleri ve çeşitli değişkenler açısından inceleyen araştırma yapmışlardır. Araştırmaya toplam 177 ergen birey katılmıştır. Çalışma sonucunda, sosyal desteğin, düşük benlik saygısının ve aile baskısının ergenlerin yeme tutumunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

McEwen ve Flouri (2009) çalışmalarında, ergen bireylerde yeme bozukluğu ile anne baba davranışları arasında duygu düzenleme güçlüklerini incelenmiştir. Özellikle babalar tarafından aşırı koruyucu tutuma ilişkin davranışlar ile yeme bozukluğu belirtileri arasında ilişki saptanmıştır. Ebeveynlik biçimi ve aile sorunlarına bakıldığında, duygu düzenleme güçlükleri ile yeme bozukluğu arasında ilişki saptanmamıştır.

Ata, Ludden ve Lally (2007) yaptıkları araştırmalarında, ergenlerde beden saygısı, cinsiyet, sosyal destek, aile, arkadaş ve medyanın yemeye karşı tutum ve davranışlara etkisini incelemiştirlerdir. Araştırmaya 177 ergen birey katılmıştır. Araştırma sonucunda ergenlerin bedenlerinden memnun olmadıkları, kızların bedenlerini küçültmeye, erkeklerin ise üst bedenlerini büyötmeye çalıştıkları saptanmıştır. Ergenlerde düşük benlik saygısının, sosyal desteğin, kiloya yönelik baskının, ebeveyn desteğinin yeme tutumu ve davranışına etkisi olduğu bulunmuştur.

Patrick ve Nicklas (2005) çalışmalarında, çocuklarda yeme bozukluklarına aile ve sosyal çevrenin etkisini araştırmışlardır. Çalışmada çocukların fiziksel ve sosyal

çevre özelliklerinden yüksek derecede etkilendiği bulunmuştur. Ebeveynin eğitim düzeyi, zamanlarının kısıtlı olması, sosyal çevre özellikleri, yiyecek türleri, yemek zamanı ve yeme alışkanlıkları önemli faktör olarak görülmektedir. Bununla beraber ebeveynleri davranış biçimleri, tutumları ve beslenme biçimleri çocukların yeme bozukluklarında önemli rol oynadığı bulunmuştur.

Granillo, Jones-Rodrigues ve Carvajal (2005) yaptıkları araştırmada, şemalar ile aile işlevleri arasında ilişkiyi incelemiştirlerdir. Çalışmaya yeme bozukluğu olan 66 kız öğrenci katılmış ve aile işlevleri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda, yeme bozukluğu olan bireylerde sosyal yalıtılmışlık ve duygusal yoksunluk şemaları ile olumsuz ebeveyn tutumları arasında ilişki bulunmuştur.

Turner, Rose ve Coper (2004) yaptıkları çalışmalarında, ebeveyni ile beraber yaşayan ergenlerin yeme bozuklukları ile anne baba tutumu arasında ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, yeme tutumu ile anne baba tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aşırı koruyucu anne baba tutumu yeme bozukluğunun oluşmasına yardımcı olduğu araştırmanın sonuçlarındandır.

Cooper, Shaver ve Collins (1998) yaptıkları çalışmalarında, ergenlerin beden görünümü ile ilgili algıları ile yeme ile ilgili işlevsel olmayan inançlara yol açtığını bununda yeme bozukluklarına sebep olduğunu bulmuşlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

3.1 Araştırma Deseni

Bu araştırma ergenlerin aile işlevleri ve yeme tutumları arasındaki ilişkinin incelendiği betimsel nitelikte bir çalışma olup tarama modeli ile tasarlanmıştır.

Genel tarama modeli çok sayıda elemandan oluşan evrende, evren hakkında bir değerlendirmeye varma amacıyla evrenin tamamı ya da evrenden alınacak bir grup, ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak ifade edilebilir. Tarama ya da betimsel araştırma geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya konu olan birey, olay ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2005:77). Betimsel çalışmalar genellikle verilen bir durumu aydınlatmak, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimleme yapmak ve olaylar arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla yapılır. Bu tür çalışmalarda esas hedef var olan durumu olduğu gibi tanımlamakta ve ortaya koymaktır (Çepni, 2005).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Giresun İl merkezinde öğrenimlerine devam etmekte olan 8.052 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 385 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleminin oluşturulmasında ise Öğrencilerin seçilmesinde olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemleri içerisinde yer alan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme yönteminde araştırma amacına uygun bireylere kolay ulaşabileceği örneklemelerden seçtiği ve bu örneklemin seçiminde maliyet, zaman gibi araştırmacının araştırmasını gerçekleştirmesini kolaylaştıracak faktörleri dikkate aldığı bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2015). Araştırmaya katılan öğrencilerin %53.5'i ($n=206$) erkek ve %46.5'i ($n=179$) kadındır. Öğrencilerin yaş aralığı 14 ile 19 arasında değişmekte olup, ortalama yaşları 16.03 (S.s: 1.24)'tür. Öğrenciler tüm sınıf düzeylerinde hemen hemen eşit düzeyde dağılmıştır. Onuncu ve onbirinci sınıf düzeyinde eşit sayıda öğrenci varken (%26.5),

bu öğrencileri dokuzuncu sınıf (%26.2) ve on ikinci (%20.8) takip etmektedir. Son olarak, okul türü açısından ise öğrencilerin büyük bir kısmı meslek lisesi öğrencisiyken (%44.9), bu öğrencileri anadolu lisesi öğrencileri (%43.6) ve fen lisesi (%11.4) öğrencileri takip etmektedir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak Yeme Tutum Testi, Aile İşlevleri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Aşağıda kullanılan veri toplama araçları hakkında daha ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların okul türü, cinsiyeti, yaşı, sınıf düzeyi, yeme alışkanlıkları, algılanan anne-baba tutumunu belirlemeye yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanan formdur.

3.3.2 Yeme Tutumu Testi

Bu test Garner ve Garfinkel (1979) tarafından bireylerde var olan yeme bozuklukları ve yeme davranışında olabilecek bozuklukları değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Yeme Tutumu Testi'nin Türkiye'de geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Savaşır ve Erol (1989) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 40 maddeden oluşan altılı Likert tipi öz bildirim tarzı bir ölçektir. Ölçekte katılımcılar her bir ölçek ifadesinin kendileri için ne düzeyde uygun olduğunu belirlemek amacıyla “hiçbir zaman”, “nadiren”, “bazen”, “sık sık”, “çok sık” ve “daima” seçeneklerinden birini işaretlemektedir. Yeme tutum testinde 6 madde (1.,18.,19.,23.,27.,39.) tersten kodlanmaktadır. Ölçek puanlaması diğer Likert tipi ölçeklerden farklı bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Katılım ölçek ifadelerine verdikleri “sık sık”, “çok sık” ve “daima” cevaplarına düz maddeler için sırasıyla 3, 2 ve 1 puan verilmektedir. Diğer seçenekler olan “hiçbir zaman”, “nadiren”, “bazen” seçeneklerine ise 0 puan verilmektedir. Tersten kodlanan maddelerde ise “hiçbir zaman”, “nadiren”, “bazen” seçeneklerine sırasıyla 3, 2 ve 1 puan verilmekte sık sık”, “çok sık” ve “daima” seçeneklerine ise 0 puan verilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar bu nedenle 0 ile 120 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanların artması bireylerin bozuk yeme tutum ve davranışlarının yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Savaşır ve Erol (1989) tarafından bir hafta ara ile uygulanması sonucu bildirilen test-tekrar-test güvenilirlik katsayısı .65 ve Cronbach

alfa iç tutarlık katsayısı .70' dir. Ölçeğin bu çalışma için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .78'dir. Ölçekten örnek bir madde “Yemekten önce sıkıntılı olurum.” şeklindedir.

3.3.3 Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ)

ADÖ ABD' de (1983) yılında Brown Üniversitesi ve Bütler hastanesinde Aile Araştırma Programı kapsamında, ailelerin işlevlerinin bir bütün olarak ve farklı boyutlarda değerlendirmek amacıyla Epstein, Baldwin ve Bishop tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. Bu ölçek aile işlevlerini McMaster aile işlevselliği modeline dayalı olarak ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin, Türkiye' de uyarlanması, geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları Bulut (1990) tarafından yapılmıştır. Bulut (1990) tarafından gerçekleştirilen yapı geçerliliği çalışmasında, ölçeğin boşanma sürecindeki aileler ve boşanma sürecinde olmayan aileler arasında aile işlevlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve boşanma sürecindeki ailelerin daha sağlıklı aile işlevlerine sahip olduğu bildirilmiştir. Ölçek problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler olmak üzere 7 alt ölçekten ve 60 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlilik çalışmasında alt boyutlara ilişkin bildirilen iç tutarlılık katsayıları .38 ile .86 arasında değişmektedir (Bulut, 1990). Ölçek alt boyutlar ve toplam puan alınarak kullanılabilir (Bulut, 1990; Kapçı ve Hamamcı, 2010). Toplam puan alınarak kullanıldığında ailenin sağlıklı aile işlevlerine ne düzeyde sahip olduğunu belirlemektedir. Ölçek 12 yaştan büyük herhangi bir aile üyesine uygulanabilmektedir. Ölçekte katılımcılar her bir ölçek ifadesini Aynen katılıyorum (1), Büyük ölçüde katılıyorum (2), Biraz katılıyorum (3), Hiç katılmıyorum (4) seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtmektedir. Ölçekte 32 madde tersten kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 60 ila 240 arasında değişmektedir. Ölçekte alınan puanların düşük olması, sağlıklı aile işlevlerine işaret ederken, alınan puanların yüksekliği sağlıklı aile işlevlerine işaret etmektedir. Ölçekten örnek bir madde “Evde birbirimizle pek iyi geçinemeyiz.” şeklindedir. Ölçeğin tamamının bu çalışma için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı .84'dür.

3.4 İşlem

Araştırmaya konu olan veriler Giresun İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinlerin alınmasını takiben Merkez ilçede yer alan okullardan toplanmıştır.

Uygulamalar sınıf rehber öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere etik kurallar hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılmanın gönüllü olduğu, verilen cevapların gizli kalacağı, verilerin araştırma amacı dışında kullanılmayacağı hakkında bilgi verilmiştir. Tüm öğrenciler araştırmaya kendi istekleriyle katılmıştır. Uygulamalar yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür.

3.5 İstatistiksel Analiz

İstatistiksel işlemler gerçekleştirilmeden önce Hair, Black, Babin ve Anderson'un (2014) önerileri doğrultusunda başlangıç analizleri gerçekleştirilmiştir. Başlangıç analizleri sonucunda, verisetinde yanlış girilen bir değere rastlanmadığı ya da kayıp bir değer olmadığı görülmüştür. Araştırma çalışma grubu ilk olarak 390 öğrenciye uygulanmasına rağmen, beş öğrencinin tek değişkenli aykırı değer olduğu tespit edilerek veri setinden çıkarılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2014). Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri hakkında bilgi vermek amacıyla frekans ve yüzdelerden yararlanılmıştır. Öğrencilerin YTT ve AiÖ puan ortalamalarının araştırma kapsamında ele alınan sosyodemografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği Tek Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) aracılığıyla incelenmiştir. MANOVA analizleri tek yönlü ve çok yönlü MANOVA analizleri olarak iki sınıfa ayrılmaktadır (Kalaycı, 2010). Tek yönlü MANOVA analizleri bağımlı değişkenler birden fazla ve bağımsız değişken sayısı bir olduğunda kullanılan MANOVA türüken, çok yönlü MANOVA bağımlı değişken değişkenler birden fazla ve bağımsız değişkenler birden fazla olduğunda kullanılan MANOVA türüdür. Uygulaması ve yorumlaması kolay olduğundan uygulamada sıklıkla tek yönlü MANOVA analizleri kullanılmaktadır (Kalaycı, 2010). Katılımcıların aile işlevlerinin yeme tutumlarıyla ilişkisi regresyon analiziyle incelenmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü MANOVA analizlerinde bazı analizlerde kovaryans matrislerinin homojenliği varsayımı ihlal edildiğinden Tabachnick ve Fidell (2014)'in önerileri doğrultusunda çok değişkenli temel etkinin rapor edilmesinde Pillai's Trace çok değişkenli temel etki testi kullanılmıştır. Aynı zamanda çok değişkenli temel etki anlamlı olduğunda takip eden tek yönlü varyans analizlerinde (ANOVA), varyans analizlerin anlamlı olması durumunda post hoc Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırma hipotezlerinin test edilmesinde .05 hata payı üst sınır olarak kabul edilmiştir. Tüm istatistiksel işlemler SPSS 23 programında gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Tez çalışmasının bu kısmında, araştırmanın denencelerini test etmeye yönelik istatistiksel olarak yapılan analizlerle beraber analizler neticesinde elde edilen bulguların tabloları yer almaktadır.

4.1 Ergenlerin cinsiyetlerine göre yeme tutumları ve aile işlevlerine ilişkin istatistiksel bulgular.

Denence 1. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyete göre yeme tutum testi (YTT) ve aile işlevselliği ölçeği (AİÖ) ortalama puanları ve bu puanların standart sapma değerleri görülmektedir.

Tablo 1: Cinsiyet Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri

Değişken	YTT			AİÖ	
	<i>n</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>
Erkek	206	20.61	11.63	135.56	17.96
Kadın	179	20.58	11.75	132.97	20.93

Not: YTT: Yeme Tutum Testi, AİÖ: Aile İşlevselliği Ölçeği.

YTT puanları ve AİÖ puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla Tek Yönlü MANOVA analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen Tek Yönlü MANOVA analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre YTT ve AİÖ puanlarının çok değişkenli temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür (Pillai's Trace= .01, $F(2, 382) = .89, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .005$). Bu bulgular cinsiyete göre yeme tutumlarının ve aile işlevselliği değerlendirmelerinin anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir.

4.2 Ergenlerin sınıf düzeyine göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.

Denence 2. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 2' de katılımcıların sınıf düzeyine göre YTT ve AİÖ ortalama puanları ve bu puanların standart sapma değerleri görülmektedir.

Tablo 2: Sınıf Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri

Değişken	YTT			AİÖ	
	<i>N</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>
9.sınıf	101	20.13	10.53	134.37	18.48
10.sınıf	102	19.48	8.39	136.05	17.37
11.sınıf	102	20.63	13.36	134.46	20.10
12.sınıf	80	22.56	14.04	132.13	22.12

Not: YTT: Yeme Tutum Testi, AİÖ: Aile İşlevselliği Ölçeği.

YTT puanları ve AİÖ puanlarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla Tek Yönlü MANOVA analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen Tek Yönlü MANOVA analizi sonucunda sınıf değişkenine göre YTT ve AİÖ puanlarının çok değişkenli temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür (Pillai's Trace= .02, $F(6, 762) = 1.04$, $p > .05$, kısmi $\eta^2 = .008$). Bu bulgular sınıf düzeyine göre yeme tutumlarının ve aile işlevselliğinin anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir.

4.3 Ergenlerin yeme alışkanlığına göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.

Denence 3. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki yeme alışkanlığına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 3' de katılımcıların yeme alışkanlığı değişkenine göre yeme tutum testi (YTT) ve aile işlevselliği ölçeği (AİÖ) ortalama puanları ve bu puanların standart sapma değerleri görülmektedir.

Tablo 3: Düzenli Beslenme Alışkanlığı Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri

Değişken	YTT			AİÖ	
	<i>N</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>
Düzenli 3 öğün	190	20.25	11.19	132.09	19.94
Düzensiz besleniyorum	195	20.93	12.13	136.59	18.67

Not: YTT: Yeme Tutum Testi, AİÖ: Aile İşlevselliği Ölçeği.

YTT puanları ve AİÖ puanlarının düzenli beslenme alışkanlığı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla Tek Yönlü MANOVA analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen Tek Yönlü MANOVA analizi sonucunda düzenli beslenme alışkanlığı değişkenine göre YTT ve AİÖ puanlarının çok değişkenli temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür (Pillai's Trace= .01, $F(2, 382) = 2.63, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .014$). Bu bulgular düzenli beslenme alışkanlıkları değişkenine göre yeme tutumlarının ve aile işlevselliği değerlendirmelerinin anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir.

4.4 Ergenlerin anne baba tutumlarına göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.

Denence 4. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki anne baba tutumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 4' de katılımcıların algılanan anne baba tutumlarına göre YTT ve AİÖ ortalama puanları ve bu puanların standart sapma değerleri görülmektedir.

Tablo 4: Sınıf Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri

Değişken	YTT			AİÖ	
	<i>N</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>
Otoriter	53	19.34	11.38	138.19	18.29
İlgisiz	41	20.59	10.68	134.66	21.38
Demokratik	214	20.61	12.01	133.43	19.36
Koruyucu	77	21.40	11.52	134.22	19.31

Not: YTT: Yeme Tutum Testi, AİÖ: Aile İşlevselliği Ölçeği.

YTT puanları ve AİÖ puanlarının algılanan anne baba tutumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla Tek Yönlü MANOVA analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen Tek Yönlü MANOVA analizi sonucunda algılanan anne baba tutumlarına göre YTT ve AİÖ puanlarının çok değişkenli temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür (Pillai's Trace= .01, $F(6, 762) = .67, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .005$). Bu bulgular algılanan anne baba tutumlarına göre yeme tutumlarının ve aile işlevselliğinin anlamlı bir farklılık göstermediğine işaret etmektedir.

4.5 Ergenlerin okul türüne göre yeme tutumları ve aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.

Denence 5. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişki okul türüne göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir.

Tablo 5'te katılımcıların okul türüne göre YTT ve AİÖ ortalama puanları ve bu puanların standart sapma değerleri görülmektedir.

Tablo 5: Okul Türü Değişkenine Göre YTT ve AİÖ Betimsel İstatistikleri

Değişken	YTT			AİÖ	
	<i>N</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>	<i>Ort.</i>	<i>S.s</i>
Anadolu Lisesi	168	20.62	11.14	133.54	18.43
Fen Lisesi	44	18.34	9.22	121.80	21.35
Meslek Lisesi	173	21.14	12.67	138.38	18.46

Not: YTT: Yeme Tutum Testi, AİÖ: Aile İşlevselliği Ölçeği.

YTT puanları ve AİÖ puanlarının okul türüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacıyla Tek Yönlü MANOVA analizi yapılmıştır. Gerçekleştirilen Tek Yönlü MANOVA analizi sonucunda okul türüne göre YTT ve AİÖ puanlarının çok değişkenli temel etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür (Pillai's Trace= .07, $F(4, 764) = 6.81, p < .001$, kısmi $\eta^2 = .034$). Bu bulgular okul türüne göre YTT ve AİÖ puanlarının en az birinde gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Bu farklılığının kaynağını belirleyebilmek amacıyla bir dizi tek yönlü ANOVA gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonuçları Tablo 5 de görülmektedir.

Tablo 6: Okul Türü Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd_1, Sd_2	F	p	Kısmi η^2
YTT	2, 382	1.01	.364	.005
AİÖ	2, 382	13.40	.001*	.068

Not: $p < .001^*$, Kısmi η^2 = Etki Büyüklüğü.

Tablo 6'da görüldüğü gibi okul türü değişkenine göre AİÖ puanları anlamlı bir farklılık gösterirken ($F(2, 382) = 13.40, p < .001$, kısmi $\eta^2 = .068$), YTT puanlarında ($F(2, 382) = 1.01, p > .05$, kısmi $\eta^2 = .005$) anlamlı bir farklılık yoktur. AİÖ puanlarıyla gerçekleştirilen işlem sonrası Scheffe testleri sonucunda, fen lisesi öğrencilerinin ($Ort: 121.80$), Anadolu lisesi öğrencilerinden ($Ort: 133.54$) ve meslek lisesi öğrencilerinden ($Ort: 138.38$) daha sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları bulunmuştur. Anadolu Lisesi öğrencilerinin ($Ort: 133.54$) ve meslek lisesi öğrencilerinin ($Ort: 138.38$) aile işlevselliği puanlarında anlamlı bir farklılık yoktur. Başka bir ifadeyle Anadolu Lisesi ve meslek lisesi öğrencilerinin aile işlevselliği düzeyleri benzerdir.

4.6 Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevlerine yönelik istatistiksel bulgular.

Denence 6. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Katılımcıların aile işlevleri puanlarının yeme tutumlarıyla ne yönde ilişkili olduğunu ve yeme tutumları puanlarını ne düzeyde yordadığını belirleyebilmek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen regresyon analizine ilişkin değişim istatistikleri Tablo 7'de, regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 7: YTT Puanlarının Yordanmasına İlişkin Değişim İstatistikleri

Model	R	R^2	Düz. R^2	TSH	Değişim İstatistikleri				
					ΔR^2	ΔF	sd_1	sd_2	P
AİÖ									
Model 1	.18	.03	.03	11.50	.03	12.08	1	383	.001*

Not. YTT: Yeme Tutum Testi, AIÖ: Aile İşlevselliği Ölçeği., $p < .001^*$, TSH: Tahminin Standart Hatası.

Tablo 8: YTT puanlarının Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Sonuçları

Model		Standarize Edilmemiş		Standarize Edilmiş	<i>T</i>	<i>p</i>
		Katsayılar		Katsayılar		
		<i>B</i>	<i>Sh</i>	β		
Model 1	Sabit	6.48	4.10		1.58	.115
	AIÖ	.11	.03	.18	3.48	.001*

Not: $p < .001^*$

Tablo 7’de görüldüğü gibi yapılan çoklu regresyon analizinde, AIÖ puanları katılımcıların YTT puanlarını yordamaktadır ($F(1,383) = 12.08, p < .001, R = .18, R^2 = .03, R^2_{düz} = .03$). Bu model düşük bir eki büyüklüğüne sahiptir. Tablo 8’de görüldüğü gibi aile işlevleri puanları ($\beta = .18, t(383) = 6.83, p < .001$) yeme tutum puanlarını pozitif yönde yordamaktadır. Aile işlevsellik ölçeğinde puanların artması sağlıklı olmayan aile işlevlerini gösterdiğinden, bu örnekte sağlıklı olmayan aile işlevleri yüksek olan öğrencilerin, bozuk yeme tutum ve davranışlarının da yüksek olduğu söylenebilir. AIÖ puanları yeme tutum puanlarındaki değişimin yaklaşık olarak %3’ünü açıklamaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tez çalışmasının bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin sonuçlar ve ulaşılan sonuçlar ilgili literatür eşliğinde tartışılmıştır.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bireylerin yemeye karşı tutumları yeme davranışını etkilediğinden, olumsuz yeme tutumları yeme bozukluklarına neden olmaktadır. Yeme bozukluklarının neticeleri çok riskli olabilmekle beraber, genç nesli oldukça etkilemektedir.

Bu araştırmada, ergen bireylerde yeme tutumlarının aile işlevleri aynı zamanda demografik özellikler açısından incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada 385 lise öğrencilerine, Kişisel Form, Yeme Tutumu Testi ve Aile Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma neticesinde, ergenlerde yeme tutumlarının aile işlevlerini yordadığı bulunmuştur. Ergenlerin yeme tutumları ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve anne- baba tutumları değişkenlerine göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Liseler göre bakıldığında, Fen lisesi öğrencilerinin Anadolu lisesi ve Meslek Lisesine göre daha anlamlı bir fark bulunmuştur. Anadolu ve Meslek liselerine bakıldığında yeme tutumları ile aile işlevleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

5.1.1 Ergenlerin Aile İşlevlerinin Yeme Tutumlarının Yordayıcısı Olup Olmama Durumlarına İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması

Çalışmanın bulguları ergen bireylerde aile işlevlerinin yeme tutumunu pozitif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle, sağlıklı olmayan işlevlere sahip ailelerde yetişen ergenlerde bozuk yeme tutumu ve davranışları görüldüğü söylenebilmektedir. Literatürde, bu araştırma sonucu ile paralellik gösteren bulguların bulunduğu tespit edilmiştir.

Tozzi, Sullivan, Fear, Mc Kenzie ve Bulik (2003) yaptığı araştırmada, anoreksiya hastalığı olan bireyler incelenmiştir. Çalışma sonucunda, araştırmaya katılan anoreksik bireylerin 1/ 3'ünde, aile işlevlerinin bozuk olmasından doğan sebeplerden dolayı yeme bozukluklarının olduğu bulunmuştur. Ayrıca Kuğu, Akyüz, Doğan, Erşan ve İzgiç (2002) yaptıkları araştırmalarında, yeme bozukluğunun yaşayan ergen

bireylerin sağlıksız işlevlere sahip aile çocukları olduğu bulunmuştur. Fakat literatürde bu araştırma sonuçları ile çelişen bulguların olduğu da görölmektedir. Siyez ve Baş'ın (2006) üniversiteli bireylerle, Erol, Toprak, Yazıcı ve Erol'un (2000) tıp okuyan üniversiteli kız öğrencilerle ve Töker'in (2008) sağlık meslek yüksek okulu öğrencileriyle yaptıkları araştırmalarında, yeme bozukluğu ile aile işlevleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Kuramsal açıklamalar incelendiğinde, aile işlevselliğinin yeme bozukluğunu yordadığına ilişkin en önemli bulgu, yeme bozukluğu hastalarının sağlıksız işlevleri olan ailelere sahip olması olarak belirtildiğı görölmektedir (Humprey, 1989).

Literatürde bu çalışmanın bulgusunu destekleyen ve bu sonuç ile çeliştiğı görölen bazı araştırmalara ulaşılmıştır. Bir araştırmada, 14-18 yaşların ergen bireyler açısından riskli bulunduğu ve yeme bozukluğunun da 15- 25 yaş aralığındaki kadınları etkilediğı belirtilmektedir. Bu farkın nedeni olarak, çalışma örnekleminin 14-18 riskli yaşlarda bulunan ergenlerden oluştuğu ve bu yaşlarda yeme bozukluğu fazla görüldüğü şeklinde ifade edildiğı görölmektedir (Hantaş, 2002).

Araştırmada yeme tutumlarının aile işlevlerini yordamasının nedeni olarak, çalışmanın 14-18 yaş grubunu kapsayan lise dönemindeki ergen bireylerden oluşması, bu yaş grubunun yeme bozuklukları açısından riskli bir evrede olup aileleriyle beraber yaşamaları ve bu sebeple aile işlevlerinden etkilenebileceklerinden kaynaklanabileceğı düşünölmektedir.

5.1.2 Ergenlerin Cinsiyetine Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması

Çalışma bulgusundan elde edilen sonuca göre, cinsiyet değışkeni ile ergenlerin yeme tutumları ve aile işlevi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, literatürde cinsiyet değışkenine yönelik farklı bulgulara rastlanmaktadır. Ünsal, Ayrancı, Aslan, Tosun ve Çalık (2010) yaptıkları araştırmada, yeme tutumu ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu da araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Fakat Ulaş, Uncu ve Üner (2013) ve Ünal ve diğeri (2009) yaptıkları araştırmada, cinsiyet ve yeme tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmakta olup, araştırma sonucu ile çelişmekte olduğunu bulmuşlardır.

Araştırma sonucunda yeme tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmamasının nedeni, kız ve erkek ergenlerin okulda geçirdikleri saatlerinin ve ulaşabilecekleri yemek kaynaklarının aynı olmasından, benzer yemek türlerine ilgi duymalarından ve aynı gelişimsel dönemde olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

5.1.3 Ergenlerin Sınıf Düzeyine Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması

Çalışmada sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin yeme tutumları ve aile işlevlerinde arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan literatür taramasında, Töker (2018)'in yaptığı çalışma da ergenlerin sınıf düzeyleri ile yeme tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmediği saptanmıştır. Bu da araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Araştırmanın bu bakımdan ileride yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Araştırmamızda ergen bireylerin yeme tutumları ve aile işlevleri arasındaki ilişki üzerinde “Sınıf Düzeyi” değişkeninin herhangi bir anlamlı farklılık meydana getirmemesinin nedeni olarak, çalışma örnekleminin aynı gelişimsel evrede olmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

5.1.4 Ergenlerin Yeme Alışkanlığına Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması

Çalışmada ergenlerin yeme alışkanlıklarına göre yeme tutumları ve aile işlevleri arasında anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda elde edilen bulgunun literatürde benzer araştırmalarla tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Ulaş, Uncu ve Üner (2013) yaptıkları araştırmalarında, bireyin ana veya ara öğünlerin atlaması gibi beslenme alışkanlıkları ile yeme tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatür taramasında, beslenme alışkanlıklarına bakılan öğrencilerin genellikle zaman bulamamalarından dolayı düzenli beslenemedikleri tespit edilmektedir (Yılmaz, 2001).

Araştırmada beslenme alışkanlıklarının yeme tutumunu etkilemediği sonucunun çıkmasını, çalışmanın örneklemini olan lise öğrencilerinin okulda ve etkinliklerde geçirdikleri sürelerinin uzun olması ve bundan dolayı da yeme saatlerinin değişmesi beslenme davranışlarını etkilediği şeklinde açıklayabiliriz.

5.1.5 Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumlarına Göre Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması

Çalışma sonucuna göre algılanan anne baba tutumlarına göre yeme tutumlarının ve aile işlevselliğinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu bulgu literatürdeki çalışma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bulgu incelenen araştırmalarla karşılaştırıldığında, ulaşılan bu sonucun Töker'in (2018) araştırması ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bununla beraber yeme davranışının aile içi ilişkilerden etkilenebileceği vurgulanmaktadır (Ünlü, Aras, Güvenir, Büyükgebiz ve Bekem 2006). Alan yazında psikolojik problemlerin kökeninde ailenin küçümsenmeyecek ölçüde etken olduğuna rastlanmaktadır. Bununla beraber otoriter veya aşırı koruyucu tutuma sahip ailelerin çocuklarıyla ilişkileri incelendiğinde, mesafeli davrandıkları, çocukların bu ailelerde duygusal olarak doyum alamadıkları, dolaylı da olsa anne baba tutumlarının yeme davranışını etkileyebileceği belirtilmektedir (Ertaş, 2006). Bununla beraber ergenlik döneminde bireylerin ailelerinden uzaklaştıkları aynı zamanda arkadaşlarına önem verme eğilimi gösterdikleri belirtilmektedir (Yurdakul ve Üner, 2015).

Ergenlik döneminde bireylerin özerkleşmek istemesinden dolayı ailelerinden uzaklaşması, dış çevrelerinin önem kazanması ve dışarıda daha uzun zaman geçirmeleri yeme tutumlarının anne- baba tutumlarından etkilememesi sonucunun nedeni olarak gösterilebilir.

5.1.6 Okul Türü Değişkenine Göre Ergenlerin Yeme Tutumları İle Aile İşlevleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması Ve Yorumlanması

Çalışmada, okul türü değişkeni ile ergenlerin yeme tutumu ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda, Fen Lisesi öğrencilerinin Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerine kıyasla daha sağlıklı aile işlevlerine sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla beraber Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi öğrencilerinin aile işlevlerinde ise anlamlı bir değişiklik söz konusu değildir. Bu durum liseler arasındaki benzerliğe dikkat çekmektedir. Bu araştırma sonucu, Ünsal, Ayrancı, Aslan, Tosun ve Çalık (2010) ve Aytin'in (2014) araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Ünsal, Ayrancı, Aslan, Tosun ve Çalık (2010) ve Aytin (2014) yaptıkları çalışmalara farklı okullardan lise öğrencilerinin katıldığı ve araştırma

sonucunda, okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu açıklanmaktadır.

Yapılan araştırmalar, ailelerin çocuklarına karşı ilgisizliği, baskısı, sevgi göstermemesi veya aksine abartılı bir şekilde ilgilenmesi, çocukların kaygı düzeylerini artırdığı ve ders çalışma davranışlarını olumsuz etkilediğini açıklamaktadır (Küçükahmet, 2001). Araştırmalarda çocukları ile ilgili, ders çalışmaları için gereken ortamı düzenleyip oluşturan ve başarı göstermediği durumlarda yüreklendiren ailelerin çocuklarında yüksek akademik başarı görüldüğü bulunmuştur (Satır, 1996). Araştırma sonucunda, Fen lisesi öğrencilerinin ailelerinin Anadolu ve Meslek Lise öğrencilerinin ailelerine göre daha sağlıklı işlevlere sahip olmasının nedeni olarak, Fen liselerini kazanan öğrencilerin diğer Anadolu ve Meslek liselerine göre daha yüksek akademik başarı gösterdikleri bunda da ailelerinin önemli yere sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla fen lisesi öğrencilerinin ailelerinin diğer lise öğrencilerinin ailelerine göre daha ilgili ve olumlu tutum içerisinde olduğu söylenebilir.

5.2 Öneriler

Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak ileride yapılacak çalışmalara aydınlık getirecek aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

5.2.1 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Yeme tutumlarının ailenin işlevselliğinden etkilendiği, bunun da yeme bozukluklarına yol açabileceği göz önünde bulundurulursa, ergenlere ve ailelerine yönelik bilgilendirme yapılması ve eğitimler verilmesi önerilebilir.

Gerek MEB ile gerekse de Halk Eğitim Merkezi ile işbirliği içerisinde aile danışmanlığına ilişkin eğitimler düzenlenerek ailelerin daha sağlıklı işlevlere sahip olmaları için çalışılabilir.

5.2.2 Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Yapılan çalışmadaki örneklem lise öğrencileri olup, daha fazla sayıda farklı kademelerde bulunan örneklemlemlerle çalışmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada tanı almamış lise öğrencileri örneklem teşkil etmiştir. İleride yapılacak araştırmalarda, yeme bozuklukları tanısı almış bireylerle çalışılması farklı neticeler alınabilmesi açısından önerilebilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, T., Baykara, A., Miral, S. ve Özakbaş, S. (1992). *Gençlerde beden imgesi ve benlik saygısı ilişkisi*. Çocuk ve Ergen Psikiyatri Günleri, İzmir.
- Alacahan, O. (2010). Aile birliğini oluşturan faktörler ve işlevleri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 289-298.
- Aleksandrova, R. V. ve Meshkova, T. A. (2016). Osobennosti vnutrisemeynykh otnosheniy devochek-podrostkov s riskom narusheniy pishchevogo povedeniya. *Clinical Psychology & Special Education/Klinicheska I Special'naa Psihologia*, 5(2).
- Altinköprü, T. (2003). *Eğitim açısından çocuk psikolojisi: Çocuğun başarısı nasıl sağlanır?* (11. Baskı). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Arı, R. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arkonaç, S. A. (2008). *Sosyal psikolojide insanları anlamak: Deneysel ve eleştirel yaklaşımlar*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Arnett, J. J. (2007). Emerging adulthood: What is it and what is it good for? *Child Development Perspectives*, 1, 68-73.
- Arslanoğlu, E. (2015). *Adölesan voleybolculara uygulanan yapılandırılmış grup müdahalesinin yeme tutumu, depresyon düzeyi, beden algısı ve benlik saygısı üzerine etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Aslan, E. (1992). Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki etkileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 7-14.
- Ata, R. N., Ludden, A. B. ve Lally, M. M. (2007). The effects of gender and family, friend, and media influences on eating behaviors and body image during adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 36(8), 1024-1037.
- Atak, H. (2011). Kimlik Gelişimi ve Kimlik Biçimlenmesi: Kuramsal Bir Değerlendirme. *Current Approaches in Psychiatry/Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar*, 3(1).

- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, (7), 1: 40-54.
- Aydın, C. (2010). *Yeme tutumu, ortorektik belirtiler ve ana babaya bağlanma arasındaki ilişkiler*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aytın, N. (2014). *Ergenlerde yeme tutumları ile sorun çözme eğilimleri ve ebeveyne bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Bahçivan, R. ve Gençöz, T. (2005). Aile ilişkileri ebeveynin çocuk yetiştirme tutumunu ve kendilik değerinin gençler tarafından belirtilen davranış problemleri ile olan ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20(55), 61-74.
- Barlas, Ü., Karaca, S., Onan, N. ve Öz, Y. (2013). 16-20 yaş grubu ergenlerde aile işlevleri ve kişilerarası ilişki tarzının incelenmesi: Bir üniversite örneklemi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2; 139-145.
- Başal, H. A. (2012). *Gelişim ve psikoloji, nasıl mutlu ve başarılı bir çocuk yetiştirebilirim?*, Bursa: Ekin Yayınları.
- Baudrillard, J. (2012). *Impossible exchange*. Verso Trade.
- Bauer, A. M. ve Boyce, T. W. (2004). Prophecies of childhood: how children's social environments and biological propensities affect the health of populations. *International Journal of Behavioral Medicine*, 11,164-175.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*, 4 (1, Part 2).
- Becker-Blease, K. A., Deater-Deckard, K., Eley, T., Freyd, J. J., Stevenson, J. ve Plomin, R. (2004). A genetic analysis of individual differences in dissociative behaviors in childhood and adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(3), 522-532.
- Boyd, C. J., McCabe, S. E., & d'Arcy, H. (2003). Ecstasy use among college undergraduates: gender, race and sexual identity. *Journal of substance abuse treatment*, 24(3), 209-215.
- Bulut, I. (1990). *Aile değerlendirme ölçeği el kitabı*. Ankara: Özgüneliş Matbaası.

- Bulut, I. (1993). *Ruh hastalığının aile işlevlerine etkisi*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Kılıç Çakmak, E. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem-A.
- Calam, R., & Waller, G. (1998). Are eating and psychosocial characteristics in early teenage years useful predictors of eating characteristics in early adulthood? A 7-year longitudinal study. *International Journal of Eating Disorders*, 24(4), 351-362.
- Ceyhan, E. ve Doğan, M. (2008). Genel lise öğrencilerinin aile işlevlerinin ve denetim odaklarının incelenmesi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 10 (4).
- Chatoor, I., & Ammaniti, M. (2007). Classifying feeding disorders of infancy and early childhood. Age and gender considerations in psychiatric diagnosis: A research agenda for DSM-V, 227-242.
- Coleman, S. (1980). S. Coleman and F. De Luccia, *Phys. Rev. D* 21, 3305 (1980). *Phys. Rev. D*, 21, 3305.
- Cooper, M. L., Shaver, P. R. ve Collins, N. L. (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of personality and social psychology*, 74(5), 1380.
- Counts, C. R. ve Adams, H. E. (1985). Body image in bulimic, dieting, and normal females. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 7(3), 289-300.
- Cox, F. D. (2006). *Human intimacy: marriage, the family, and its meaning* (10. Baskı). USA: Thomson-Wadsworth.
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. İstanbul. Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve davranışı* (5. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (1998). *Yeniden insan insana*. 18. Basım, İstanbul. Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2005). *İçimizdeki çocuk*. 36. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (2003). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Çelik, A. (2004). Çocuk, oyun ve din eğitimi. Atatürk Üniversitesi *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9).

- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Genişletilmiş 2. baskı, Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi
- Çerik, Ş. (2002). Ailelerin gençlere karşı tutumları ve gençlerin ailelerinin tutumlarını algılayışlarına yönelik üniversite gençliği üzerinde bir araştırma. *Ege akademik bakış dergisi*, 2(1), 21-24.
- Çuhadaroğlu, F., Canat, S., Kılıç, E., Şenol, S., Rugancı, N., Öncü, B. ve Avcı, A. (2004). Ergen ve ruhsal sorunları durum saptama çalışması. *Türkiye Bilimler Akademisi Raporları*, 1.
- Davies, P. T. ve Cummings, E. M. (1998). Exploring children's emotional security as a mediator of the link between marital relations and child adjustment. *Child development*, 69(1), 124-139.
- Demir, M. (2008). *Çocuk ve ergenlerin cinsel istismarı sonrası akut stres bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğu özelliklerinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Demirsar, A. (1992). *Psikoterapi türleri*, 2. kitap, (1. baskı). Bursa: Bursa Hakimiyet.
- Devinney, S.E. (1992). *The relationship between parents, attitudes and employment choices and young adults' work and family plans*. (Yayınlanmamış doktora tezi) Thesis. Purdue University.
- Dizman, H. ve Gürsoy, F. (2005). İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden anne yoksunu olan ve olmayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13, (2) : 437-446.
- Doğan, İ. (2009). *Dünden bugüne Türk ailesi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Doğan, M. ve Ceyhan, E. (2008). Genel lise öğrencilerinin aile işlevlerinin ve denetim odaklarının incelenmesi. *Aile ve Toplum*, 10 (4).
- Domitrovich, C. E., & Bierman, K. L. (2001). Parenting practices and child social adjustment: Multiple pathways of influence. *Merrill-Palmer Quarterly* (1982), 235-263.
- Dönmezer, S. (2003). *Genel ceza hukuku dersleri*. Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

- Durneva, M. YU. ve Meshkova, T. A. (2013). Vliyaniye sotsiokul'turnykh standartov privlekatel'nosti na formirovaniye otnosheniya ktelu i pishchevogo povedeniya u devushek podrostkovogo iyunosheskogo vozrasta. *Psikhologicheskaya nauka i obrazovaniye*, (2), 25-34.
- Duvall, E., M. (1971). *Family development*. J. B. Lippincott Company: Philadelphia.
- Elmacioğlu, T. (1992). *Aile içi ilişkilerin gencin okul başarisına etkileri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Epstein, N. B., Baldwin, L. M. ve Bishop, D. S. (1983). The McMaster family assessment device. *Journal of marital and family therapy*, 9(2), 171–180.
- Erdoğan, G. (2013). *13-18 Yaş obez tanısı almış ergenlerin anne-baba tutumu ve sosyal fizik kaygı ile ilişkisinin normal ergenlerle karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Erol, A., Toprak, G., Yazıcı, F. ve Erol, S. (2000). Üniversite ğrencilerinde yeme bozukluğu belirtilerinin yordayıcısı olarak kontrol odağı ve benlik saygısının karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri*. 3: 147-152.
- Ersanlı, K. (2005). *Davranışlarımız, gelişim ve ğrenme*. Samsun: Eser Matbaası.
- Ertaş H.S. (2006). *Yeme bozuklukları, Anoreksiya, Bulimia ve Diğerleri*. İstanbul, Timaş Yayınları.
- Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2010). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma: yakınlığa karşı yalıtılmışlık mı? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 119-127.
- Eryüksel, G. (1996). Ana–baba ve ergen ilişkilerinin davranışsal aile sistemleri modeline göre değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11 (38), 1–17.
- Estevez, E., Musitu, G. ve Herrero, J. (2005). The influence of violent behavior and victimization at school on psychological distress: *The role of parents and teachers*. *Adolescence*, 40(157), 183-197.
- Flanagan, C. A. ve Syvertsen, A. K. (2006). Youth as a social construct and Social Actor. *Youth activism: An international encyclopedia*, 1, 11-19.

- Garner, D. M. ve Garfinkel, P. E. (1979). The Eating Attitudes Test: an index of the symptoms of anorexia nervosa. *Psychological Medicine*, 9(2), 273- 279. doi:10.1017/S0033291700030762
- Geçtan, E. (1993). *Psikanaliz ve sonrası*. (6. Basım). Ankara: Remzi Kitabevi.
- Geçtan, E. (2006). *İnsan olmak*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Girş, YA. V., Gerasimchik, O. A. ve Yuditskaya, T. A. (2014). Tipy pishchevogo povedeniya u podrostkov s razlichnoy massoy tela. *Sistemnaya integratsiya v zdravookhraneni*, (1-C), 22-28.
- Golinko, B. E. (1984). Side effects of dextroamphetamine and methylphenidate in hyperactive children—a brief review. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, 8(1), 1-8.
- Goss, K., & Allan, S. (2009). Shame, pride and eating disorders. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 16(4), 303-316.
- Gökkaya, B.V. (2014). Ailelerin, koruyucu aile olma nedenleri (Sivas ili örneği). *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 603-620.
- Granillo, T., Jones-Rodriguez, G. ve Carvajal, S. C. (2005). Prevalence of eating disorders in Latina adolescents: Associations with substance use and other correlates. *Journal of Adolescent Health*, 36(3), 214-220.
- Güngör, A. (2004). *Toplumsal ve duygusal gelişim*. (Ed.,Ayten Ulusoy). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Anı
- Gürşimşek, I., Girgin, G., Harmanlı, Z. ve Ekinci, D. (2006). *Annenin ruhsal belirtileri ile 5-6 yaş dönem çocuklarının davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı, III. Cilt, s. 359- 369. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (7. Baskı.). Harlow: Pearson Education Limited.

- Hantaş, Y. (2002). *Alkol ve madde kullanım bozukluğu olan kadınlarda yeme özellikleri ve yeme bozuklukları taraması*. Uzmanlık Tezi. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Hessler, D. M., & Katz, L. F. (2010). Brief report: Associations between emotional competence and adolescent risky behavior. *Journal of adolescence*, 33(1), 241-246.
- Hoek, H. W. (2006). Incidence, prevalence and mortality of anorexia nervosa and other eating disorders. *Current opinion in psychiatry*, 19(4), 389-394.
- Hogan, M. (2000). Media matters for youth health. *Journal of Adolescent Health*, 27(2), 73-76.
- Humphrey, L. L. (1989). Observed family interactions among subtypes of eating disorders using structural analysis of social behavior. *Counseling and Clinical Psychology* 57(2):206-214.
- İnanç, B.,Y., Bilgin, M., ve Atıcı, M. ,K.(2013). *Gelişim psikolojisi*. (9. Baskı), Ankara: Pegem Kitabevi.
- Jacobson, A. M., Hauser, S. T., Willett, J. B., Wolfsdorf, J. I., Dvorak, R., Herman, L. ve De Groot, M. (1997). Psychological adjustment to IDDM: 10-year follow-up of an onset cohort of child and adolescent patients. *Diabetes care*, 20(5), 811-818.
- Jalali-Farahani, S., Chin, Y. S., Amiri, P. ve Mohd Taib, M. N. (2014). Body mass index (BMI)-for-age and health-related quality of life (HRQOL) among high school students in Tehran. *Child: care, health and development*, 40(5), 731-739.
- Kabasakal, H.Z. (2001). *Uyum sorunlu çocukların aile işlevlerini iyileştirmede anne eğitim gruplarının etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi.) Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). *Kültürel psikoloji* (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (C. 5). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- Kandır, A. (2000). Öğretmenlerin beş-altı yaş çocuklarında görülen davranış problemlerine ilişkin bilgi ve tutumları, *Gazi Üniv. Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 42-50.
- Kandiyoti, D. (1984). *Aile yapısında değişme ve süreklilik: Karşılaştırmalı bir yaklaşım*. Türkiye’de Ailenin Değişimi Toplumbilimsel İncelemeler.
- Kapçı, E. G. ve Hamamcı, Z. (2010). Aile işlevi ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: Erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü. *Klinik Psikiyatri*, 13(3), 127–136.
- Karaca, S., Barlas, Ü., G., Onan, N. ve Öz, C.Y. (2013). 16-20 yaş grubu ergenlerde aile işlevleri ve kişilerarası ilişki tarzının incelenmesi: bir üniversite örnekleme. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 139-146.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, C. (2003). *Öğretmenlere öneriler*. İstanbul: Zambak Yayınları.
- Kaya, İ. ve Eroğul, A. R. Ç. (2013). Ergenlerde çocukluk dönemi istismar yaşantılarının yordayıcısı olarak aile işlevlerinin rolü. *Eğitim ve Bilim*, 38(168).
- Kelina, M. YU., Marenova, Ye. V. ve Meshkova, T. A. (2011). Neudovletvorennost' telom i vliyaniye roditeley i sverstnikov kak faktory riska narusheniya pishchevogo povedeniya sredi devushek podrostkovogo i yunosheskogo vozrasta. *Psikhologicheskaya nauka i obrazovaniye*, (5), 44-51.
- Kılınç, F. (2008). Yoğun yüklenmeli beden eğitimi ve vücut geliştirme programlarının antropometrik özellikler üzerine etkisi. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 15(4), 23-27.
- Koptagel, İ.G. (1991). *Tıpsal psikoloji, tıpta davranış bilimleri*. Güneş Kitabevi: Ankara.
- Korugan, Ü. (1983). *Çocukluk ve ergenlik çağında beslenme*. Aile ve Çocuk.(Ed. Yavuzer). Ak Yayınları: İstanbul.
- Kovacs, M. (1989). Affective disorders in children and adolescents. *American Psychologist*, 44(2), 209.

- Kuğu, N., Akyüz, G., Doğan, O., Erşan, E. ve İzgiç, F. (2002). Üniversite öğrencilerinde yeme bozukluklarının yaygınlığı ve yeme bozukluğu olanlarda benlik saygısı, aile işlevleri, çocukluk çağı istismarı ve ihmalinin araştırılması. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji (3P) Dergisi*, 10(3), 255-66.
- Kulaksızoğlu, A. (2014). *Ergenlik psikolojisi* (15. b.). İstanbul: Remzi.
- Kut, S. (1994). *Uluslararası aile yılı özel ihtisas komisyon raporları*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L. ve Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child development*, 62(5), 1049-1065.
- Lawler, M. ve Nixon, E. (2011). Body dissatisfaction among adolescent boys and girls: the effects of body mass, peer appearance culture and internalization of appearance ideals. *Journal of youth and adolescence*, 1;59-71.
- Leeder, E. (2004). *The family in global perspective, a gendered journey*. USA: Sage Publications.
- Lefkowitz, E. S. (2005). Things have gotten better: development changes among emerging adults after the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 20, 40-63.
- Leveque, R. H. ve Pederson, L. C. (2012). Emerging adulthood: an age of sexual experimentation or sexual self-focus? *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 21(3-4), 147-159.
- Loth, K., Van Den Berg, P., Eisenberg, M. E. VE Neumark-Sztainer, D. (2008). Stressful life events and disordered eating behaviors: Findings from Project EAT. *Journal of Adolescent Health*, 43(5), 514-516.
- Maccoby, E. E. ve Martin, J. A. (1983). *Socialization in the context of the family: Parentchild interaction*. In P. Mussen (Ed.) *Handbook of Child Psychology* Vol.4. New York: Wiley.

- Mackner, L. M., Swift, E. E., Heidgerken, A. D., Stalets, M. M. ve Linscheid, T. M. (2003). Training in pediatric psychology: A survey of predoctoral internship programs. *Journal of pediatric psychology*, 28(6), 433-441.
- Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. *Handbook of adolescent psychology*, 9(11), 159-187.
- McEwen, C. ve Flouri, E. (2009). Fathers' parenting, adverse life events, and adolescents' emotional and eating disorder symptoms: the role of emotion regulation. *European Child And Adolescent Psychiatry*, 18(4), 206-216.
- Meijer, G. (2006). *Heterodox views on economics and the economy of the global society*. Wageningen Academic Publishers, The Netherlands
- Mesnik, J. (2008). *Attachment style as a mediating factor in the relationship between parental bonding and disordered eating and body dissatisfaction* (Yayınlanmamış doktora tezi) Fairleigh Dickinson University.
- Metan, H. (2010). *Bu çocuk beni anlamıyor*. Zambak Yayınları: İstanbul
- Mete, B. (2005). *Lise son sınıf öğrencilerinin empati becerileri ile aile işlevleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S. ve Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life satisfaction. *Journal Of Child and Family Studies*. 16 (1), 39-47.
- Minzi, M. C. R. (2006). Loneliness and depression in middle and late childhood: The relationship to attachment and parental styles. *Journal of Genetic Psychology*, 167 (2), 189- 210.
- Muuss, R. E. (1988). *Theories of adolescence*. Crown Publishing Group/Random House.
- Nam, B. C. (2004). The concept of the family: Demographic and genealogical perspectives. *Sociation Today*, 2 (2).
- Nazlı, S. (2000). *Aile danışması*. Ankara: Nobel Dağıtım.

- Neugebauer, R. (2000). Research on intergenerational transmission of violence: the next generation. *The Lancet*, 355(9210), 1116-1117.
- Neyzi, O. ve Günoz, H. (1989). *Büyüme ve gelişme bozuklukları. Pediatri 1.* (Ed. Neyzi, O. ve Ertuğrul, T.). Nobel Tıp Kitabevi: İstanbul.
- Oddy, W. H., Kendall, G. E., Li, J., Jacoby, P., Robinson, M., De Klerk, N. H. ve Stanley, F. J. (2010). The long-term effects of breastfeeding on child and adolescent mental health: a pregnancy cohort study followed for 14 years. *The Journal of pediatrics*, 156(4), 568-574.
- Oğuz, G., Karabekiroğlu, A., Kocamanoğlu, B. ve Sungur, M. Z. (2016). Obezite ve bilişsel davranışçı terapi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(Suppl 2), 133-144.
- Ostrov, E. ve Offer, D. (1980), *Loneliness and the Adolescent.* (Ed., J. Hartog, J. R. Audy ve Y. A. Cohen), The anatomy of loneliness (170-185). New York: International Universities Press.
- Örgün, S. K. (2000). *Anne baba tutumları ile 8. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özatça, A. (2009). *Ergenlerde sosyal ve duygusal yalnızlığın yordayıcısı olarak aile işlevleri.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova.
- Özdemir, U., Laçın, A., Yiğit, T., Saruç, S., ve Kılıç, A. K. (2006). *Boşanmış Bireylerin Boşanmaya Uyum Düzeylerinin Değerlendirilmesi.* Küreselleşen Dünyada Sosyal Hizmetlerin Konumu, Hedefleri ve Geleceği Sempozyumu, 362.
- Özgen, L. ve Kınacı, B. (2012). Ergenlerin yeme tutum ve davranışları. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45, (1), 229-247.
- Özgüven, İ.E. (2010). *Ailede iletişim ve yaşam.* Pdrem Yayınları, Ankara.
- Özkan, M. (1984). *15-17 Yaş ergenlerde görülen korku ve kaygılar.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Page, R. M. ve Page, S. T. (2003). *Fostering emotional well-being in the classroom.* (3rd Edition). London: Jones and Bartlett Publishers.

- Pantley, E. (2002). *Çocuklarımıza verdiğimiz gizli mesajlar*. Çev. H. Gürel. Ankara: Hsb Yayıncılık.
- Patrick, H. ve Nicklas, T. A. (2005). A review of family and social determinants of children's eating patterns and diet quality. *Journal of the American College of Nutrition*, 24(2), 83-92.
- Pekçağlayan, N. (1991). *Davranış «bozukluklarının ve problem durumlarının çözümünde uygulanan teknikler*. (Ed. Şule Bilir). Ankara: Hüner Matbaacılık.
- Peseschkian, N. (2014). *Pozitif aile terapisi*. (Çev. Merih Naim). Beyaz Yayınları, İstanbul.
- Rey, J. M., Plapp, J. M., & Stewart, G. W. (1989). Reliability of psychiatric diagnosis in referred adolescents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 30(6), 879-888.
- Rose, R. M., Bernstein, I. S., Gordon, T. P. ve Lindsley, J. G. (1978). Changes in testosterone and behavior during adolescence in the male rhesus monkey. *Psychosomatic medicine*.
- Rudolph, C. D., & Link, D. T. (2002). Feeding disorders in infants and children. *Pediatric Clinics*, 49(1), 97-112.
- Sabbeth, B. (1984). Understanding the impact of chronic childhood illness on families. *Pediatric Clinics of North America*, 31(1), 47-57.
- Saka, N. (1984). *Somatik gelişme. Gelişim Nörolojisi*. (Ed. S. Apak). İ.Ü. Çocuk Sağlığı Enstitüsü, İstanbul.
- Santrock, J. (1993). *Adolescence an indroduction*. Wisconsin. Brown and Benckmark Publishers.
- Santrock, J. ve Yussen, S. R. (1989). *Child development an introduction*. Dubuque: Wm. C. Brown Publishers.
- Sapmaz, S. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik biçimleri ve duygu düzenlemenin yeme tutumu üzerindeki etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.
- Satır, S. (1996). *Özel Tevfik Fikret Lisesi öğrencilerinin akademik başarılarıyla ilgili anne-baba davranışları ve akademik başarıyı artırmaya yönelik anne-baba*

eğitim gereksinmelerinin belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Savaşır, I. ve Erol, N. (1989). Yeme tutumu testi: anoreksiya nevroza belirtileri indeksi. *Psikoloji Dergisi*, 7, 19–25.
- Savi, F. (2008). *12–15 yaş arası ilköğretim öğrencilerinin davranış sorunları ile aile işlevleri ve anne-baba kişilik özellikleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Semiz, M., Kavakçı, ., Yağız, A., Yontar, G. ve Kugu, N. (2012). Sivas il merkezinde yeme bozukluklarının yaygınlığı ve eşlik eden psikiyatrik tanılar. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23.
- Seyfik, G. (2016). *Boşanmış ailelerin kız çocuklarında yeme tutumu bozukluğunun incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Sezer, . (2006). Okul ncesi dönemde bulunan çocuklarda sık rastlanan uyum ve davranış bozuklukları ve bu bozukluklara ilişkin öğretmenlerin görüşleri. *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi 1. Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı*. III. Cilt, s. 280-293, İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Siyez, D. M. ve Baş, A., U. (2009). Üniversite ğrencilerinde anoreksik yeme tutumu ve aile yapısı arasındaki ilişki. *Yeni Sempozyum*, 47 (1), 19-24.
- Siyez, M. D., & Uzbas, A. (2006). Bir grup niversite öğrencisinin anoreksik yeme tutumları ile aile yapısı arasındaki ilişki. *Yeni Symposium Psikiyatri, Nöroloji, Davranış Bilimleri Dergisi*, vol. 44, pp. 37–43.
- Soodak, L. C. ve Erwin, E. J. (2000). Valued member or tolerated participant: Parents' experiences in inclusive early childhood settings. *Journal of the Association for persons with severe handicaps*, 25(1), 29-41.
- Steinberg, L. (2007). *Farklı bağlamlarda ergen gelişimi*. (Figen ok, ev.). *Ergenlik* (s.21- 33), Birinci Baskı. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Steinberg, L. ve Morris, A. (2001). Adolescent development. *Annual Review Of Psychology*. 52:83-110.

- Sturges, W., Dunn, J. ve Davies, L. (2001). Young children's perceptions of their relationships with family members: Links with family setting, friendships, and adjustment. *International Journal of Behavioral Development*, 25(6), 521-529.
- Şahin, M. ve Oktan, V. (2009). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7:2.
- Şentürk, Ü. (2006). *Parçalanmış aile çocuk ilişkisinin sebep olduğu sosyal Problemler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2014). *Using multivariate statistics* (6. bs.). Harlow: Pearson Education.
- Tanrıverdi, D., Savaş, E., Gönüllüoğlu, N., Kurdal, E. ve Balık, G. (2011). Lise öğrencilerinin yeme tutumları, yeme davranışları ve benlik saygılarının incelenmesi. *Gaziantep Tıp Dergisi*, 17 (1): 33-39.
- Tarhan, N. (2004). *Boşanmış aileler ve çocukları*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taş, İ. (2017). Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği kısa formunun (SMBÖ-KF) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 4(1), 27-40.
- Teo, T. (2003). Wilhelm Dilthey (1833–1911) and Eduard Spranger (1882–1963) on the developing person. *The Humanistic Psychologist*, 31(1), 74-94.
- Tolan, P. H. ve Henry, D. (1996). Patterns of psychopathology among urban poor children: Comorbidity and aggression effects. *Journal of consulting and clinical psychology*, 64(5), 1094.
- Topbay, Y. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin algılanan sosyal destek ve aile işlevleri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Torrente, G. ve Vazsonyi, A. (2008). The salience of the family in antisocial and delinquent behaviors among spanish adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*.169(2), 187-197.

- Tozzi, F., Sullivan, P. F., Fear, J. L., McKenzie, J. ve Bulik, C. M. (2003). Causes and recovery in anorexia nervosa: The patient's perspective. *International Journal of Eating Disorders*, 33(2), 143-154.
- Töker, E. D. (2008). *K.T.Ü. Trabzon Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerinde yeme tutumu ve aile yapısı arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Tunçdoğan, İ. ve Tunçdoğan, C., A. (1985). *Çocuk ve beslenme*. Ayyıldız Matbaası: Ankara
- Tura, G. (2014). *Yapısal aile sistemleri kuramı temelli psiko eğitim programının aile ortamı, yeme tutumu ve obeziteye etkisi: Vaka çalışması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Turner, H.M., Rose, K.S. ve Cooper, M. J. (2004). Parental bonding and eating disorder symptoms in adolescents: The mediating role of core beliefs. *Eating behaviors*, 6, 113-118.
- Tuzcuoğlu, N. (2003). *Anne baba olmanın altın kuralları, Bir aile olmak*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Tuzlacı, U., Toygar, A. ve Baltaş, A. (1995). *Sağlıklı zayıflama*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Türküm, A., S., Kızıldaş, A., Bıyık, N. Ve Yemenici, B. (2005). Üniversite öğrencilerinin aile işlevlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1); 229-262.
- Tüybek, C. (2004). *Kuşaklararası farklılık açısından üniversite gençliği ve aile*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Konya.
- Uğur, G. (1996). *Üniversite öğrencilerinde atılganlık ile beden algısı ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Ulaş, B., Uncu, F. ve Üner, S. (2013). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde olası yeme bozukluğu sıklığı ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 15-22.

- Ünalın, D., Öztop, D. B., Elmalı, F., Öztürk, A., Konak, D., Pırlak, B. ve Güneş, D. (2009). Bir grup sağlık yüksekokulu öğrencisinin yeme tutumları ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişki. *Turgut Özal Tıp Merkezi Dergisi*, 16(2), 75-82.
- Ünlü, G., Aras, ř., Güvenir, T., Büyükgebiz, B., & Bekem, Ö. (2006). Yeme reddi olan çocukların annelerinde kişilik bozuklukları, depresyon ve anksiyete belirtileri ve aile işlevleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 15-17.
- Ünsal, A., Ayrancı, Ü., Arslan, G., Tozun, M. ve Çalik, E. (2010). Kütahya, Türkiye'deki erkek ve kız öğrenciler arasındaki depresyon ve yeme bozuklukları arasındaki ilişki/Connection between eating disorders and depression among male and female college students in Kutahya, Turkey. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(2), 112.
- Vahip, I., & Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- Vardal, Z. (2015). *Yeme tutumu: Bağlanma stilleri ve geşalt temas biçimleri açısından bir değerlendirme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Varış, F. (1963). *Ergenin Gelişimi*. Özgü Yayınevi: İstanbul.
- Vural, E. (2015). Psikanalitik kurama göre neden yemek yiyoruz. <http://www.drerolvural.com/psikanalitik-kurama-gore-neden-yemek-yiyoruz> adresinden 10 Ocak 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Wenar C. ve Kerig P. (2005). *Develpomental Psychopathology From Infancy Through Adolescence*. (5. Baskı). McGraw-Hill Education.
- Williams, B. K., Sawyer, S. ve Wahlstrom, C. M. (2009). *Marriages families and intimate relationships: a practical introduction (2. bs.)*. USA: Pearson Education.
- Yavuzer, H. (1999). *Çocuk psikolojisi*. 18. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2004). *Ana-baba ve çocuk*. 17. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Aile ekonomisi*. L. Kılıç (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. C., Chen, S. H. ve Ko, C. H. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 10(3), 323-329.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum, anne-baba tutumu ve benlik algısı arasındaki ilişkilerin gelişimsel olarak incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16 (47).
- Yörükoğlu, A. (1997). *Gençlik çağı: Ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. Özgür Yayınları İstanbul.
- Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk ruh sağlığı, çocuğun kişilik gelişimi eğitimi ve ruhsal sorunları*. 25. Basım, İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.
- Yu, S., Clemens, R., Yang, H., Li, X., Stanton, B., Deveaux, L., Lunn, S., Cottrell, L. ve Harris, C. (2006). Youth and parental perceptions of parental monitoring and parent- adolescent communication, youth depression, and youth risk behaviors. *Social Behavior and Personality*, 34(10), 1297-1310.
- Yurdakul, A., & Üner, S. (2015). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin duygusal tepkisellik durumlarının değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(4).
- Yurtsever, S., S. ve Sütçü, T., S. (2017). Algılanan ebeveynlik biçimleri ile bozulmuş yeme tutumu arasındaki ilişkide erken dönem uyumsuz şemaların ve duygu düzenleme güçlüğü'nün aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 32(80), 20-37.
- Zeitlin, H., & Swadi, H. (1991). Adolescence: the genesis of addiction. In *The international handbook of addiction behaviour*(pp. 163-167). Routledge London.
- Zengin, E., L. (2013). *Ergenlerde evden kaçma davranışının sosyodemografik özellikler ve aile işlevleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

EKLER

EK-1: Araştırma İzni

T.C.
GİRESUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29409993-605.01-E.22426574
Konu : Araştırma İzni
[Mehriban GÜNAYDIN]

27.12.2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Gen. Md.'nün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü'nün 11/12/2017 tarih ve 29325 sayılı yazısı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehriban GÜNAYDIN, "**Ergenlerde Yeme Tutumlarının Aile İşlevleri Açısından İncelenmesi**" konulu bir araştırma yapmak istemektedir. Söz konusu çalışma; *Merkez İlçe Liselerinde öğrenim gören öğrenciler* ile gerçekleştirilecektir. İlgi (b) yazı ile eklerinin ilgi (a) genelge kapsamında incelenmesi sonucu oluşturulan "*Araştırma Değerlendirme Komisyonu Raporu*" ekte sunulmuştur.

Söz konusu çalışmanın yukarıda sözü edilen okullarda **02.01.2018 - 27.04.2018** tarihleri arasında, Müdürlüğümüzce mühürlenmiş ve ekte sunulan veri toplama araçlarını kullanarak; tüm çalışmaların okul yönetiminin sorumluluğunda/gözetiminde yürütülmesi, yapılacak çalışmaların eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan okul yönetiminin planlayacağı çalışma takvimine göre yapılması, çalışmalara katılımın gönüllülük esasına dayalı olarak sağlanması, uygulama ile toplanacak verilerin sadece bu araştırma dahilinde kullanılması ve araştırma sonucunun Müdürlüğümüz AR-GE Birimine basılı veya elektronik doküman olarak teslim edilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesinde herhangi bir sakıncanın olmadığı Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Ergin AYBAR
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
27.12.2017

Necati AKKURT
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Adres: Hükümet Konağı A Blok Kat:2 28200
Elektronik Ağ: <http://giresun.meb.gov.tr>
e-posta: serpilzini@gmail.com

Bilgi için: AR-GE / Serpil ZİNİ / Memur
Tel: 0 (454) 215 75 25
Faks: 0 (454) 215 75 22

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden c7dd-89c3-3a30-bacc-0b9b kodu ile teyit edilebilir.

EK-2: Veri Toplama Araçları

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yaş: ...

Cinsiyet : Kadın () Erkek ()

Sınıf düzeyi : 9.sınıf () 10.sınıf () 11.sınıf () 12.sınıf ()

Yeme alışkanlığını : Düzenli 3 öğün yemek yerim () Düzensiz beslenirim ()

Yeme alışkanlığınızı etkileyen faktörler : Stres () Yemeğin türü() Ekonomik durum ()

Anne-babamın tutumu ()

Okul türü : Anadolu lisesi () Fen lisesi () Güzel sanatlar lisesi () Spor lisesi
Meslek lisesi ()

YEME TUTUMU TESTİ

Bu anket sizin yeme alışkanlıklarınızla ilgilidir. Lütfen her bir soruyu dikkatlice okuyunuz ve size en uygun gelen kutu içine (X) işareti koyunuz. Örneğin "Çikolata yemek hoşuma gider" cümlesini okudunuz. Çikolata yemek hiç hoşunuza gitmiyorsa "hiçbir Zaman" yazılı kutu içine (X) işareti koyunuz; her Zaman hoşunuza gidiyorsa "daima"nın altını (X) ile işaretleyiniz.

	Daima	Çok sık	Sık sık	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1.Başkaları ile birlikte yemek yemekten hoşlanırım.						
2.Başkaları için yemek pişiririm, fakat pişirdiğim yemeği yemem.						
3.Yemekten önce sıkıntılı olurum.						
4.Şişmanlıktan ödüm kopar.						
5.Acıktığımda yemek yememeye çalışırım.						
6.Aklım fikrim yemektir.						
7.Yemek yemeyi durduramadığım zamanlar oldu.						
8.Yiyeceğimi küçük küçük parçalara bölerim.						
9.Yediğim yiyeceğin kalorisini bilirim.						
10.Ekmek, patates, pirinç gibi yüksek kalorili yiyeceklerden kaçınırım.						
11.Yemeklerden sonra şişkinlik hissedirim.						
12.Ailem fazla yememi bekler.						
13.Yemek yedikten Sonra kusarım.						
14.Yemek yedikten sonra aşırı suçluluk duyarım.						
15.Tek düşüncem daha zayıf olmaktır						
16.Aldığım kalorileri yakmak için yorulana						

kadar egzersiz yaparım.						
17.Günde birkaç kez tartılırım.						
18.Vücudumu saran dar elbiselerden hoşlanırım.						
19.Et yemekten hoşlanırım						
20.Sabahları erken uyanırım,						
21.Günlerce aynı yemeği yerim.						
22.Egzersiz yaptığımda harcadığım kalorileri hesaplarım.						
23.Adetlerim düzenlidir						
24.Başkaları zayıf olduğumu düşünür						
25.Şişmanlayacağım (vücudumun yağ toplayacağı) düşüncesi zihnimi meşgul eder						
26.Yemeklerimi yemek başkalarınınkinden uzun sürer						
27.Lokantada yemek yemeyi severim.						
28.Müşhil kullanırım.						
29.Şekerli yiyeceklerden kaçınırım						
30.Diyet (perhiz) yemekleri severim.						
31.Yaşamımı yiyeceğin kontrol ettiğini düşünürüm						
32.Yiyecek konusunda kendimi denetleyebilirim						
33.Yemek konusunda başkalarının bana baskı yaptığını düşünürüm.						
34.Yiyeceklerle ilgili düşünceler çok zamanımı alır						
35.Kabızlıktan yakınırım						
36.Tatlı yedikten sonra rahatsız olurum						
37.Perhiz yaparım						
38.Midemin boş olmasından yakınırım.						
39.Şekerli, yağlı yiyecekleri yemekten hoşlanırım						
40.Yemeklerden sonra içinden kusmak gelir						

AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA:

İlişikte aileler hakkında 60 cümle bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, sizin ailenize ne derece uyduğuna karar veriniz. Önemli olan, sizin ailenizi nasıl gördüğünüzdür. Her cümle için 4 seçenek söz konusudur.

Aynen katılıyorum
işaretleyiniz.

Eğer cümle sizin ailenize tamamen uyuyorsa

Büyük ölçüde Katılıyorum
işaretleyiniz.

Eğer cümle sizin ailenize çoğunlukla uyuyorsa

Biraz katılıyorum
işaretleyiniz.

Eğer cümle sizin ailenize çoğunlukla uymuyorsa

Hiç katılmıyorum
işaretleyiniz.

Eğer cümle sizin ailenize hiç uymuyorsa

Cümleler	Aynen Katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Biraz katılıyorum	Hiç katılmıyorum
1.Ailece ev dışında program yapmada güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız				
2.Günlük hayatımızdaki sorunların (problemlerin) hemen hepsini aile içinde hallederiz.				
3.Evde biri üzgün ise diğer aile üyeleri bunun nedenini bilir.				
4.Bizim evde kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.				
5.Evde birinin başı derde girdiğinde diğerleri de bunu fazlasıyla kendilerine dert ederler.				
6.Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda, birbirimize destek oluruz.				
7.Ailemizde acil bir durum olsa şaşırıp kalırız.				
8.Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin farkına varmayız.				
9.Birbirimize karşı olan sevgi şefkat gibi duygularımızı açığa vurmaktan kaçınırız.				
10.Gerektiğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen işi yapmalarını sağlarız.				

11.Evde dertlerimizi üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz.				
12.Sorunlarımızın çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uygularız.				
13.Bizim evdekiler ancak onların hoşuna giden şeyler söylediğinizde sizi dinlerler.				
14.Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiklerini anlamak pek kolay değildir.				
15.Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.				
16.Ailemizin üyeleri birbirilerine hoşgörülü davranırlar.				
17. Evde herkes başına buyruktur.				
18.Bizim evde herkes söylemek istediklerini üstü kapalı değil de, doğrudan birbirilerinin yüzüne söylerler.				
19.Ailede bazılarımız duygularımızı belli etmeyiz.				
20.Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz.				
21.Ailecek korkularımızı ve endişelerimizi, birbirimizle tartışmaktan kaçınılız.				
22.Sevgi şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekte güçlük çekeriz.				
23. Gelirimiz (ücret, maaş) ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.				
24.Ailemiz bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır.				
25. Bizim ailede herkes kendini düşünür.				
26.Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz.				
27.Evimizde banyo ve tuvalet (yüznumara) bir türlü temiz durmaz.				
28.Aile içinde birbirimize sevgi göstermeyiz.				
29.Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.				
30. Ailemizde birbirimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır.				

31. Aile içinde genellikle birbirimizle pek iyi geçinmeyiz.				
32. Ailemizde sert kötü davranışlar ancak belli durumlarda gösterilir.				
33. Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğu zaman birbirimizin işine karışırız.				
34. Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz.				
35. Evde genellikle söylediklerimizle söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır.				
36. Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırız.				
37. Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacak ilgi gösteririz.				
38. Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz.				
39. Ailemizde sevgi şefkat gibi güzel duygular ikinci plandadır.				
40. Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağını hep birlikte konuşarak kararlaştırırız.				
41. Ailemizde herhangi bir şeye karar vermek her zaman sorun olur.				
42. Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirilerine ilgi gösterirler.				
43. Evde birbirimize karşı açık sözlüyüzdür.				
44. Ailemizde hiçbir kural yoktur.				
45. Evde birbirinden bir şey yapması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendisine hatırlatılması gerekir.				
46. Aile içerisinde herhangi bir sorunun (problemin) nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz.				
47. Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeyiz.				
48. Bizim evde aklınıza gelen her şey olabilir.				
49. Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize ifade edebiliriz.				
50. Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz.				
51. Evde birbirimizle pek iyi				

geçinemeyiz.				
52. Sinirlenince birbirimize küseriz.				
53. Ailece bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez				
54. Kötü bir niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz.				
55. Ailemizde kişiler herhangi bir tehlike karşısında (Yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, çünkü böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir.				
56. Aile içinde birbirimize güveniriz.				
57. Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.				
58. İşimize (okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz.				
59. Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız bir şey yaptığında ona bunu açıkca söyleriz.				
60. Problemlerimizi çözmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız.				

EK-3: Etik Kurul Kararı

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
13.07.2017	7	2017/ 169

KARAR NO: 2017 – 169
Üniversitemiz Eğitim Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Mehriban GÜNAYDIN'ın "Ergenlerde Yeme Tutumlarının Aile İşlevleri Açısından İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışması okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Mehriban GÜNAYDIN'ın "Ergenlerde Yeme Tutumlarının Aile İşlevleri Açısından İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oybirliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR.